
WÓJT GMINY SZYPLISZKI

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY SZYPLISZKI

Zespół autorski:

PRACOWNIA PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO I BUDOWNICTWA Wanda Grygo, 02-504 WARSZAWA, UL. KIELECKA 3/32	
inż. Wanda Grygo	Główny projektant – Zaświadczenie Nr WA-309/KW/177/2014 Polska Izba Urbanistów – Okręgowa Izba Urbanistów z siedzibą w Warszawie – potwierdzenie kwalifikacji do wykonywania zawodu urbanisty na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskane na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa i urbanistów
mgr Justyna Justyna –Grygo	Projektant – upoważniona do sporządzania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie art. 5 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

SPIS TREŚCI

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	nr strony
I.	WSTĘP	1
1.	Przedmiot opracowania	1
2.	Podstawy formalno-prawne opracowania	1
3.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
II.	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
III.	INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	9
IV.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	10
V.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	11
VI.	ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	12
1.	Położenie geograficzne i administracyjne gminy	12
2.	Charakterystyka środowiska przyrodniczego	14
3.	Ochrona gruntów rolnych i leśnych	38
4.	Diagnoza stanu oraz zagrożeń środowiska	39
5.	Stan środowiska w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego	54
6.	Potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	54
VII.	OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	55
1.	Ochrona przyrody	55
2.	Korytarze ekologiczne	72
VIII.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	72
IX.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO, A W SZCZEGÓLNOŚCI NA: – RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, – LUDZI, – ZWIERZĘTA, – ROŚLINY, – WODĘ, – POWIETRZE, – POWIERZCHNIĘ ZIEMI, – KRAJOBRAZ, – KLIMAT, – ZASOBY NATURALNE, – ZABYTKI, – DOBRA MATERIALNE Z UWZGLĘDNIENIEM ZALEŻNOŚCI MIĘDZY TYMI ELEMENTAMI ŚRODOWISKA I MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAM NA TE ELEMENTY	84
X.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA	99

	ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	
XI.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	103
XII.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	104
XIII.	WNIOSKI	110
XIV.	LITERATURA	112
	OŚWIADCZENIA AUTORÓW PROGNOZY	116
	WYKAZ RYCIN I TABEL	117

I. WSTĘP

1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego gminy Szypliszki, w wykonaniu uchwały nr IV/19/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Szypliszki. Przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego rozpoczyna procedurę planistyczną. Nowy dokument planistyczny w postaci planu ogólnego ma określić w szczególności podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Zostaną także wyznaczone obszary uzupełnienia zabudowy i obszary z zakazem zabudowy w materiałach tego planu. W ustaleniach planu ogólnego zostaną także uwzględnione uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Szypliszki, polityka przestrzenna, zawarta w strategii rozwoju Gminy oraz ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego. Plan ten będzie stanowił podstawę prawną do sporządzania szczegółowych planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz do wydawania przez Wójta Gminy Szypliszki decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Opracowanie dotyczy gminy wiejskiej Szypliszki położonej w powiecie suwalskim, w województwie podlaskim.

Powierzchnia gminy, zgodnie z danymi GUS, wynosi 156,42 km². W stosunku do powierzchni całego województwa podlaskiego, a także powierzchni powiatu suwalskiego, powierzchnia gminy to odpowiednio 0,77% oraz 11,94%. Sąsiednie gminy to: Jeleniewo, Krasnopol, Puńsk, Rutka-Tartak, Suwałki gmina wiejska, m. Suwałki. Gmina Szypliszki sąsiaduje z Litwą. Na obszarze gminy Szypliszki znajduje się: 49 wsi oraz części wsi (Aleksandrówka, Kolonijki, Mały Kaletnik II), osady (Czerwonka, Szelment, Szelment) i kolonia (Szymanowizna). Osada Szelment występuje w 2 lokalizacjach (mniejsza, w której zlokalizowane są cztery siedliska, stanowi część obr. geod. Postawełek).

Na obszarze gminy Szypliszki obowiązuje 23 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym zawierają się zmiany do planów.

W obecnym stanie prawnym na obszarze gminy Szypliszki obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XXX/223/2022 Rady Gminy Szypliszki z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szypliszki.

W związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokument ten przestanie obowiązywać w dniu wejścia w życie planu ogólnego gminy lub do dnia 30 czerwca 2026 r.

Dotychczasową strukturę użytkowania gminy Szypliszki planuje się dostosować do obecnie obowiązujących przepisów prawa oraz do wytycznych dokumentów wyższego rzędu. Omawiane tereny wymagają zmian w związku z umożliwieniem rozwoju gminy Szypliszki zgodnie z potrzebami mieszkańców, jednak przy uwzględnieniu szczególnych uwarunkowań przyrodniczych występujących na obszarze gminy.

Przedmiotowy dokument zapewni ład przestrzenny i funkcjonalny w gminie Szypliszki.

2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Podstawą prawną opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń Planu ogólnego gminy Szypliszki (**zwanego dalej „planem ogólnym”**) jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670). Stosownie do art. 46 i 47 ustawy j.w., przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty dokumentów strategicznych (m. in. polityk, strategii, planów, programów) mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

- uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy,
- zapewnia możliwość udziału społeczeństwa,
- bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów opiniujących oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

Organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami: Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami, t.j.: Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 53 ustawy Wójt Gminy Szypliszki pismem, znak PPZ.6721.3.2025 z dnia 15.11.2024 r. wystąpił do właściwych organów o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Szypliszki.

W odpowiedzi, Naczelnik Wydziału Spraw Terenowych I w Suwałkach działając z upoważnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem, znak: WSTII.411.1.28.2024.JW z dnia 29.11.2024 r. zgodnie z art. 53 wyżej wymienionej ustawy uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w przedmiotowej prognozie.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach pismem, znak: NZ.0522.28.2024 z dnia 25.11.2024 r. uzgodnił proponowany zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Po uzgodnieniu zakresu prognozy organ sporządzający projektowany dokument przygotowuje równolegle prognozę oddziaływania jego ustaleń na środowisko, a następnie poddaje projekt dokumentu wraz z prognozą opiniowaniu przez wymienione wyżej organa (art. 54 ustawy).

W strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko wymagany jest udział społeczeństwa oraz organizacji ekologicznych, poprzez podanie do publicznej wiadomości informacji o przystąpieniu do opracowania projektowanego dokumentu, możliwość zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, możliwość składania uwag i wniosków oraz sposób ich rozpatrzenia (art. 39 ustawy).

Zgodnie z art. 17 pkt 11 i pkt 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538), organ sporządzający plan ogólny ogłasza o rozpoczęciu konsultacji społecznych (nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji) informując o sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji, a następnie przeprowadza konsultacje przez okres co najmniej 28 dni w formach określonych w ustawie.

Organ opracowujący projekt planu ogólnego bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa (art. 55 ust. 1).

Przy opracowywaniu poszczególnych zagadnień środowiska przyjęto ustawowe definicje podstawowych pojęć zawartych w następujących aktach prawa:

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;

- 2) ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane;
 - 3) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
 - 4) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
 - 5) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - 6) ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
 - 7) ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych;
 - 8) ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego;
 - 9) ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
 - 10) ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
 - 11) ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
 - 12) ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
 - 13) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt;
 - 14) ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze
- oraz w aktach wykonawczych do tych ustaw.

3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Celem Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego jest wskazanie możliwych negatywnych skutków realizacji ustaleń planu ogólnego oraz przedstawienie zaleceń dotyczących przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom.

Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania na środowisko określa art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 51 ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

- 1) zawierać:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
 - f) oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy;
- 2) określać, analizować i oceniać:
 - a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,

- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza ma na celu przedstawienie i ocenę skutków realizacji projektowanego dokumentu, czyli w tym przypadku planu ogólnego, na środowisko i zdrowie ludzi.

Prognoza pozwala przede wszystkim na ocenę, czy projektowane ustalenia planu ogólnego uwzględniają we właściwym stopniu kwestie związane z ochroną środowiska.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Plan ogólny gminy jest opracowaniem obligatoryjnym na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1688 z późn. zm.), która weszła w życie 24 września 2023 r., a zasadność jego sporządzenia wynika z art. 13a ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Plan ogólny sporządzono dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu.

Zakres opracowania planu ogólnego zawiera ustalenia określone w ustawie, j.w. oraz Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758).

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego. Stanowi podstawę w zakresie ustalenia przeznaczenia terenu, rozmieszczenia inwestycji celu publicznego oraz określenia sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi podstawę prawną do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Głównym celem sporządzenia planu ogólnego jest:

- 1) zahamowanie niekontrolowanego „rozlewania się” zabudowy, a tym samym uporządkowanie przestrzeni gminy,
- 2) usprawnienie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poprzez wprowadzenie nowego instrumentu planistycznego – zintegrowanego planu inwestycyjnego,

- 3) doprecyzowanie przepisów dotyczących decyzji o warunkach zabudowy i zmniejszenie ich dotychczasowej roli w planowaniu przestrzennym na korzyść miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 4) kontrola nad powstawaniem nowych inwestycji zgodnie z wyznaczonymi standardami dostępności do infrastruktury społecznej,
- 5) zapewnienie powszechnego dostępu do danych przestrzennych poprzez utworzenie i prowadzenie rejestru urbanistycznego.

Stosownie do art. 13a ust. 5 i 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie stanowi podstawy do wydania innych decyzji, np. pozwolenia na budowę.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w planie ogólnym gminy określa się obligatoryjnie:

- 1) strefy planistyczne;
- 2) gminne standardy urbanistyczne;

można określić:

- 1) obszary uzupełnienia zabudowy,
- 2) obszary zabudowy śródmiejskiej.

Wyznaczenie stref planistycznych polega na wykonaniu podziału przestrzeni gminy na obszary różniące się przeznaczeniem oraz warunkami zagospodarowania i kształtowania zabudowy lub zakazu jej realizacji.

Gminne standardy urbanistyczne obejmują gminny katalog stref planistycznych, mogą obejmować także gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej (fakultatywnie).

W gminnym katalogu stref planistycznych ustala się:

- 1) profile funkcjonalne stref planistycznych (profile podstawowe – obligatoryjnie oraz profile dodatkowe – fakultatywnie),
- 2) maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy (w zależności od wyznaczonej strefy planistycznej),
- 3) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (w zależności od wyznaczonej strefy planistycznej).

Gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej dotyczą dostępu do szkoły podstawowej oraz obszarów zieleni publicznej.

W planie ogólnym gminy Szypliszki wydzielono następujące rodzaje stref planistycznych:

Tabela nr 13. Zestawienie wyznaczonych stref planistycznych.

L.p.	Strefa (profil podstawowy)	Liczba	Powierzchnia
1.	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną [SW]	3	175182,2224
2.	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną [SJ]	154	2214232,929
3.	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową [SZ]	568	7598361,732
4.	strefa usługowa [SU]	44	1113535,807
5.	strefa handlu wielkopowierzchniowego [SH]	–	–
6.	strefa gospodarcza [SP]	10	308928,7429
7.	strefa produkcji rolniczej [SR]	119	1746550,762
8.	strefa infrastrukturalna [SI]	17	50280,59708
9.	strefa zieleni i rekreacji [SN]	13	164425,515
10.	strefa cmentarzy [SC]	3	44036,67994
11.	strefa górnictwa [SG]	20	1035199,553
12.	strefa otwarta [SO]	9	137621997,00
13.	strefa komunikacyjna [SK]	8	3612204,997

W wyznaczonych strefach określono profile funkcjonalne podstawowe, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu

planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.).

W większej części stref wyznaczono także profile dodatkowe, które są fakultatywne, zgodnie z ww. przepisami prawa.

Plan ogólny uwzględnia się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Charakterystyka stref planistycznych

W projekcie planu ogólnego gminy Szypliszki ustalono przeznaczenia terenów, które wynikają bezpośrednio z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów, za wyjątkiem „strefy handlu wielkopowierzchniowego” (SH).

Przy wyznaczaniu stref planistycznych w planie ogólnym wzięto pod uwagę w pierwszej kolejności zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, obszary uzupełnień zabudowy w ramach istniejącej zabudowy oraz obszary objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dla których ustalono realizację funkcji mieszkaniowej.

Stosownie do art. 13c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w planie ogólnym określono odpowiednie do specyfiki miejsca stref planistycznych

W strefie wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – **SW** profilem podstawowym jest teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej dodatkowo w niektórych strefach został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Dla istniejących obszarów zabudowanych minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest ustalony na 30% – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023r. W strefie wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – **SJ** profilem podstawowym jest teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej profil dodatkowo w niektórych strefach został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej został dodatkowo ustalony dla terenów zabudowanych zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zaś dla nowych terenów wyznaczonych w tej strefie, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej przyjęto w wielkości 30% – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową – **SZ** profilem podstawowym jest teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej dodatkowo w niektórych strefach został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu wielkotowarowej produkcji rolnej, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej został ustalony dla terenów zabudowanych zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dla nowo wskazanych terenów tej strefy bądź braku określenia w planach powierzchni biologicznie czynnej, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest przyjęty na 30% – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie usługowej – **SU** profilem podstawowym jest teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. Dodatkowo w niektórych przypadkach dopuszczono teren składów i magazynów. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest ustalony dla terenów zabudowanych zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dla nowo wskazanych terenów tej strefy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest przyjęty na 30% – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie gospodarczej – **SP** podstawowym profilem jest teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu usług. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej przyjęto na 20% – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie produkcji rolniczej – **SR** podstawowym profilem jest teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest przyjęto 30% – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie infrastrukturalnej – **SI** podstawowym profilem jest teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji. W strefie tej dopuszczono profil dodatkowy w postaci terenu usług, terenu produkcji, terenu zieleni urządzonej, terenu zieleni naturalnej, terenu lasu, terenu wód. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej został ustalony zgodnie z rozporządzeniem na 20 % – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie zieleni i rekreacji – **SN** podstawowym profilem jest teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej dodatkowo w niektórych strefach został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu usług sportu i rekreacji, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej, teren lasu. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej został ustalony na 50 % – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie cmentarzy – **SC** podstawowym profilem jest, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu usług kultu religijnego, terenu usług handlu detalicznego. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest ustalony na 30 % – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie cmentarzy – **SC** podstawowym profilem jest teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu usług kultu religijnego, terenu usług handlu detalicznego. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jest ustalony na 30 % – zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie górnictwa – **SG** podstawowym profilem jest teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu produkcji, terenu zieleni urządzonej, terenu zieleni naturalnej, terenu lasu, terenu wód. Nie ustalono minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w.

W strefie otwartej – **SO** podstawowym profilem jest teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej został dopuszczony profil dodatkowy w postaci terenu elektrowni słonecznej, terenu elektrowni geotermalnej, terenu elektrowni wodnej, terenu biogazowni, terenu zieleni urządzonej. Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie został ustalony.

W strefie komunikacyjnej – **SK** podstawowym profilem jest teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren komunikacji kolejowej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej. W strefie tej dodatkowo dopuszczono profil dodatkowy w postaci terenu drogi zbiorczej, terenu usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej. Nie ustalono minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia j.w. Dla stref: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR ustalono: maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Sporządzenie planu ogólnego gminy celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i jej harmonijnego zagospodarowania przestrzeni oraz zadbanie o ład przestrzenny. Realizacja planu następuje poprzez określenie: polityki przestrzennej gminy, celów i kierunków

zagospodarowania przestrzennego gminy, ustaleń dotyczących funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w innych dokumentach planistycznych. Określa tereny mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, rolne i inne oraz wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, ustaleń ochrony i kształtowania środowiska, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego.

Należy zauważyć, że katalog przeznaczeń został dostosowany do potrzeb i uwarunkowań gminy. W przypadku form chronionych, gdzie nie odnotowano ingerencji inwestycyjnej zastosowano oznaczenia SR, SO, SN, które pozwolą zachować naturalny charakter terenów.

Ustalenia planu ogólnego sporządzono uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wynikające, m.in. z ustaleń:

- 1) Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270);
- 2) Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 - Uchwała nr IV/18/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030

oraz występowania obszarów i obiektów chronionych znajdujących się na obszarze opracowania, obszarów szczególnego zagospodarowania, rozmieszczenia istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej.

Plan ogólny sporządzony został w formie danych przestrzennych obejmujący m.in.

- 1) lokalizację przestrzenną obszaru objętego planem w postaci wektorowej,
- 2) atrybuty zawierające informacje o akcie,
- 3) lokalizację przestrzenną stref planistycznych, obszaru uzupełnień zabudowy, granice obszarów o różnych standardach/regulacjach w gminie,
- 4) atrybuty zawierające informacje o obiektach przestrzennych w/w.

Ocenę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska: krajobraz, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, wody, gospodarkę odpadową z uwzględnieniem wzajemnych powiązań między tymi elementami oparto na dostępnych danych państwowego monitoringu środowiska.

Analizując strefy planistyczne planu ogólnego gminy Szypliszki nie dostrzega się możliwości wystąpienia skutków jego realizacji o charakterze transgranicznym. Ustalenia planu ogólnego dotyczą jedynie stref planistycznych oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych. Plan ma charakter ogólny i nie wskazuje konkretnych inwestycji, tak więc uchwalenie i realizacja przedmiotowego .

Wnioski z przeprowadzonych analiz w stosunku do zmian w odniesieniu do poszczególnych stref planistycznych

Na podstawie przeprowadzonych analiz w trakcie prac nad Prognozą oddziaływania na środowisko można sformułować następujące wnioski ogólne:

- 1) Plan ogólny jako całość będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko i sprzyjać rozwiązaniu niektórych problemów dotyczących poprawy stanu środowiska, niemniej niektóre obszary wsparcia mogą wpływać również negatywnie na poszczególne elementy środowiska. Największy pozytywny wpływ oddziaływania planu ogólnego będzie dotyczył jakości powietrza atmosferycznego, klimatu oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców.
- 2) Oddziaływania negatywne określone w prognozie mogą wystąpić, jednak w tym zakresie decydującą rolę odgrywać będzie lokalizacja projektów, zastosowana technologia oraz dokładny zakres inwestycji. Ograniczenie negatywnego wpływu będzie możliwe także poprzez zastosowanie odpowiednich działań minimalizujących i kompensujących (opisane w treści Prognozy).
- 3) W wyniku analiz stwierdzono, że negatywne oddziaływania na środowisko mogą nastąpić w zakresie realizacji, m.in. przebudowy dróg, budowie budynków czy

montażu OZE na budynkach. Oddziaływania negatywne w większości będą miały charakter krótkotrwały i miejscowy lub lokalny. Pozytywne oddziaływania będą miały projekty dotyczące poprawy stanu dróg czy zwiększeniu wykorzystywania OZE.

- 4) Poprawa stanu dróg wpłynie na zmniejszenie ilości zużywanego paliwa przez pojazdy poruszające się drogami, a więc redukcji ulegnie emisja spalin. Zmniejszy się również hałas wynikający dotychczas z ruchu z bardzo małymi prędkościami przy dużych obrotach silników, po trudno przejezdnej drodze, z licznymi uszkodzeniami. Polepszy się jakość powietrza atmosferycznego poprzez wykorzystanie OZE. Tym samym nastąpi ograniczenie niekorzystnej emisji gazów cieplarnianych, pyłów i innych szkodliwych substancji do powietrza.

III. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Podczas sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego gminy Szypliszki zastosowano następujące metody prognozowania:

- 1) analogii środowiskowych,
- 2) diagnozy stanu środowiska na podstawie kartowania,
- 3) wizualizacji fotograficznej,
- 4) analiz kartograficznych,
- 5) indukcyjno – opisową.

Z względu na szczególnie charakter oddziaływania obiektów przewidzianych w planie ogólnym posłużono się metodą opisową, obejmującą przedstawienie wpływu, a następnie oceniono stopień i zakres oddziaływania na środowisko inwestycji na różnych etapach ich realizacji.

W ramach opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego wykorzystano następującymi metody:

- 1) oceniono komplementarność planu ogólnego w odniesieniu do dokumentów strategicznych wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich), aby stwierdzić, czy dokument został sporządzony z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- 2) oceniono wpływ proponowanych w planie ogólnym działań na poszczególne komponenty środowiska naturalnego

Pierwszym etapem prac nad prognozą oddziaływania na środowisko było rozpoznanie uwarunkowań środowiska przyrodniczego w oparciu o wizje terenowe oraz o dostępne materiały i dokumenty planistyczne.

W czasie wizji terenowych przeprowadzono inwentaryzację urbanistyczną i inwentaryzację przyrodniczą polegającą na rozpoznaniu stanu środowiska, stanu sanitarnego oraz źródeł zagrożeń środowiska.

Dokonano również analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dostępne dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z lokalnymi uwarunkowaniami środowiskowymi.

Przy opracowywaniu prognozy wykorzystano materiały dotyczące środowiska, takie jak:

- 1) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby Planu ogólnego gminy Szypliszki;
- 2) Prognozy i opracowania ekofizjograficzne do sporządzonych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych obszarów ewidencyjnych gminy Szypliszki;
- 3) Prognozę oddziaływania na środowisko projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa Podlaskiego;
- 4) Prognozę oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030;
- 5) publikacje WIOŚ Białystok;
- 6) Informacje udostępnione na stronach internetowych (Geoportal, PIG, GDOŚ, KZGW).

Dokonano oceny oddziaływań na poszczególne elementy środowiska ze względu na rodzaj i charakter oddziaływań.

Na podstawie oceny dokonano podsumowania pod kątem oddziaływań pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótko- i długoterminowych, odwracalnych i nieodwracalnych. Przeanalizowano także możliwość skumulowanego i transgranicznego oddziaływania planowanych inwestycji.

W Prognozie przedstawiono wyniki analizy i dokonano oceny potencjalnych zagrożeń dla środowiska wynikających z zapisów planu ogólnego gminy Szypliszki.

Zaproponowano rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko. Określono możliwości podniesienia kondycji i sprawności funkcjonowania systemów przyrodniczych.

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano materiały – wymienione w poz. XVI Literatura.

IV. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Zaproponowane w Planie ogólnym gminy Szypliszki rozwiązania nie będą powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Jednak, aby móc ocenić wpływ zaplanowanych inwestycji, w razie konieczności można byłoby podejmować na bieżąco działania korygujące, jeśli będą wymagane, należy wdrożyć także system monitoringu.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w celu oceny aktualności planu ogólnego i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania, z uwzględnieniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego lub planu ogólnego.

Wójt gminy przekazuje radzie gminy wyniki analiz, po uzyskaniu opinii gminnej lub innej właściwej komisji urbanistyczno – architektonicznej, co najmniej raz w czasie kadencji rady. Rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności planu ogólnego i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje działania, o których mowa w art. 27.

Zatem skutki realizacji postanowień planu ogólnego podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko różnorodnych czynników, prowadzonym m.in. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez zobligowane do tego służby. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Białymstoku, Starosta Suwalski oraz Wójt Gminy Szypliszki prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska (jakość: powietrza, wód, gleb, klimatu akustycznego, pól elektromagnetycznych).

W Prognozie dokonano oceny oddziaływania na środowisko nowych inwestycji mogących powstać zgodnie z przeznaczeniami zawartymi w planie ogólnym gminy, a w przypadku niekorzystnych zmian wskazano propozycje zminimalizowania ich uciążliwego wpływu na środowisko.

Częstotliwość oraz zakres monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, a także pomiary poziomów hałasu na terenach obejmujących m.in. analizowany obszar, będą dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania i pomiary prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w przepisach odrębnych.

Dzięki wdrożeniu systematycznego monitorowania w zakresie zmian przestrzennych, jak i oddziaływania na środowisko oraz aspekty społeczne, możliwe będzie bieżące korygowanie

polityki przestrzennej, co zapewni harmonijny rozwój gminy i poprawę jakości życia mieszkańców.

V. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Podstawą prawną postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zaś międzynarodowym instrumentem prawnym jest Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzona w Espoo w 1991 roku oraz Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisana w Aarhus w 1998 roku. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko to sytuacja, w której planowane przedsięwzięcie, w tym przypadku ustalenia projektu planu ogólnego gminy, mogą znacząco negatywnie oddziaływać na terytorium innego państwa. Wszechstronna analiza ustaleń Planu ogólnego gminy Szypliszki nie wykazała dalekosiężnych, wykraczających poza granice Polski oddziaływań na środowisko, w związku z tym nie zachodzi konieczność przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu.

Na obszarze Gminy Szypliszki występują elementy ponadlokalne zagospodarowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, stanowiącego załącznik do uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmienionej uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270) w zakresie:

- 1) infrastruktury transportowej:
 - a) droga krajowa ekspresowa S61 *Via Baltica*,
 - b) drogi wojewódzkie nr 651 oraz nr 662,
 - c) infrastruktura kolejowa: linia kolejowa nr 51 – w korytarzu E-75 *Rail Baltica*,
 - d) główny szlak rowerowy transgraniczny: „Pierścień rowerowy Suwalszczyzny” R65 oraz szlak rowerowy krajowy „Podlaski Szlak Bociani”;
 - 2) infrastruktury telekomunikacji i teleinformatyki:
 - a) sieci światłowodowe „Sieć Szerokopasmowej Polski Wschodniej”;
 - 3) infrastruktura gazownicza: interkonektor gazowy Polska – Litwa;
 - 4) infrastruktury elektroenergetycznej:
 - a) linia dwutorowa NN 400 kV,
 - b) projektowane linie WN 110 kV, ze stacjami transformatorowo – rozdzielczymi; obronności państwa (kompleks wojskowy – teren zamknięty i jego strefy ochronne);
 - 5) środowisko przyrodnicze:
 - a) otulina Wigierskiego Parku Narodowego,
 - b) Obszar Natura 2000: (SOO) Jeleniewo,
 - c) Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny,
 - d) Pomniki przyrody,
 - e) główny korytarz ekologiczny – migracyjny regionalnej sieci ekologicznej GKPN-4A Puszcza Augustowska – Puszcza Romincka;
 - 6) obronność i bezpieczeństwo państwa w zagospodarowaniu przestrzennym: teren zamknięty resortu obrony narodowej – posterunek radarowy wraz ze strefą ochronną.
- Ustalenia planu ogólnego obejmują inwestycje, które realizowane będą na obszarze gminy Szypliszki, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter lokalny.

Ustalenia projektu planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem granice terenów, na których będą realizowane.

Dotyczą one jedynie wyznaczenia na obszarze gminy stref planistycznych oraz warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych.

Realizacja ustaleń planu ogólnego ze względu na ich niewielką skalę i lokalne oddziaływanie nie będą miały wpływu na kraje ościennie: na Litwę, Ukrainę i Białoruś.

Projekt planu ogólnego nie zawiera zapisów, realizacja których mogłaby oddziaływać na środowisko wyżej wymienionych krajów.

Ze względu na ogólny charakter dokumentu oraz brak wskazań dla konkretnych inwestycji, nie ma merytorycznych podstaw do prognozowania transgranicznego oddziaływania na środowisko projektu planu.

Na etapie prognozy do planu ogólnego nie wskazuje się na możliwość negatywnego, również lokalnego, transgranicznego oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń planu ogólnego, przy zachowaniu zgodności z zapisami planu oraz przepisami prawa.

VI. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

1. Położenie geograficzne i administracyjne gminy

Gmina Szypliszki znajduje się w północno - wschodniej części powiatu ziemskiego suwalskiego, województwa podlaskiego.

W podziale fizyczno-geograficznym Polski według J. Kondrackiego znajduje się w:

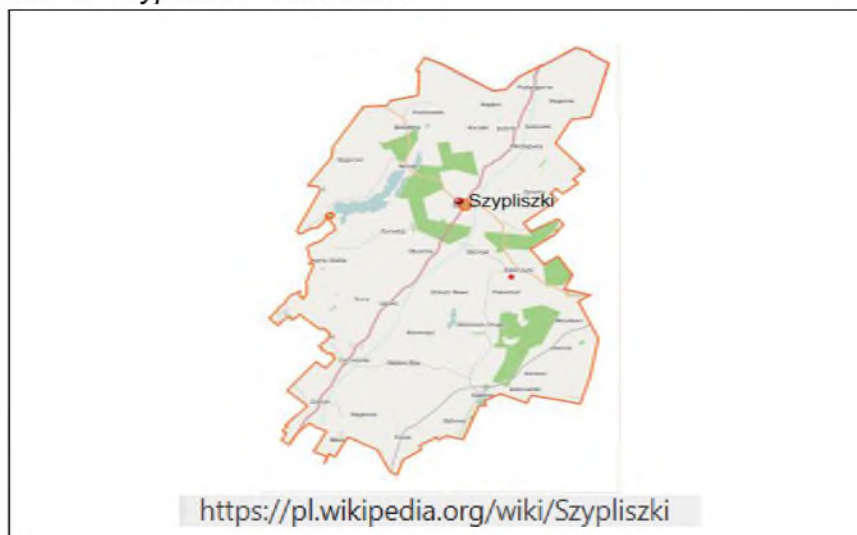
- a) mezoregionie: Pojezierze Wschodniosuwalskie;
- b) makroregionie: Pojezierze Litewskie;
- c) podprovincji: Pojezierze Wschodniobałtyckie;
- d) prowincji: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski;
- e) megaregionie Niż Wschodnioeuropejski.

Powierzchnia gminy, zgodnie z danymi GUS, wynosi 156,42 km². W stosunku do powierzchni całego województwa podlaskiego, a także powierzchni powiatu suwalskiego, powierzchnia gminy to odpowiednio 0,77% oraz 11,94%. Sąsiednie gminy to: Jeleniewo, Krasnopol, Puńsk, Rutka-Tartak, Suwałki gmina wiejska, Suwałki. Gmina Szypliszki sąsiaduje z Litwą. Na obszarze gminy Szypliszki znajduje się: 49 wsi oraz części wsi (Aleksandrówka, Kolonijki, Mały Kaletnik II), osady (Czerwonka, Szelment, Szelment) i kolonia (Szymanowizna).

Osada Szelment występuje w 2 lokalizacjach (mniejsza, w której zlokalizowane są cztery siedliska, stanowi część obr. geod. Postawełek). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku na obszarze Gminy Szypliszki zamieszkiwało 3 851 osób. W ostatnich latach występowała tendencja spadkowa w liczbie mieszkańców gminy. Więcej było mężczyzn (1984) niż kobiet (1869). Najwięcej mieszkańców posiada Słobódka, zaś miejscowością charakteryzującą się najmniejszym potencjałem ludnościowym jest obręb Szymanowizna.

W ostatnich latach liczba ludności na obszarze gminy Szypliszki była nie korzystna. Zatem konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie na ten obszar nowych mieszkańców, dla których ważne znaczenie może mieć, np. stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność do podstawowej infrastruktury społecznej i technicznej.

Rycina nr 1. Gmina Szypliszki – osadnictwo

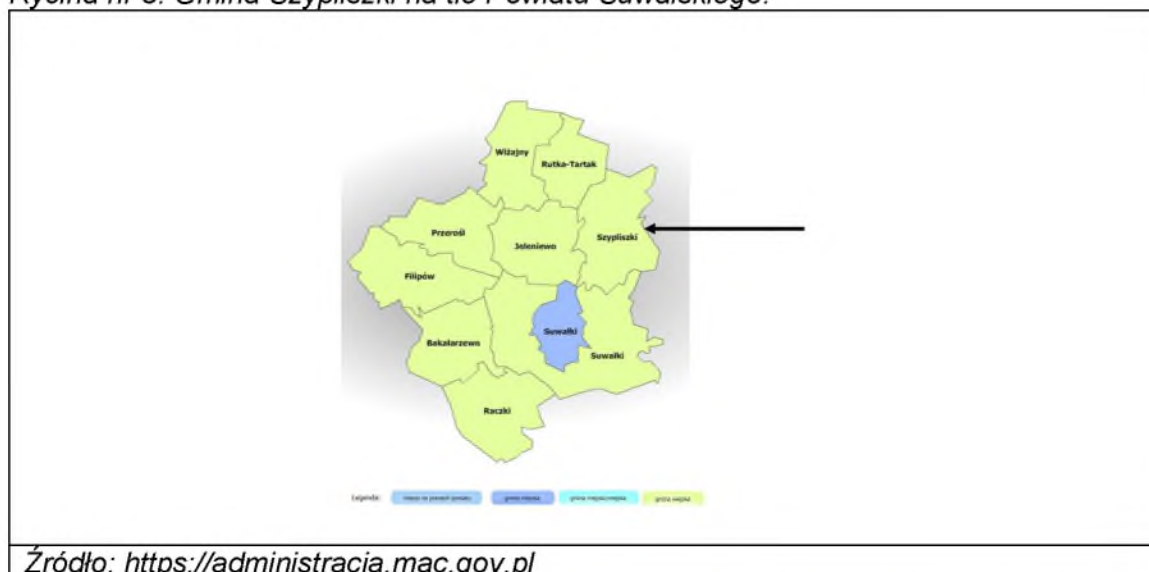

Rycina nr 2. Położenie Gminy Szypliszki na tle regionów fizycznogeograficznych.

Źródło: Kondracki J., „Geografia regionalna Polski”, PWN, 2002 r.

Rycina nr 3. Gmina Szypliszki na tle Powiatu Suwalskiego.

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Przez obszar gminy Szypliszki przebiega sieć dróg publicznych: droga krajowa ekspresowa S61 i drogi wojewódzkie: nr 651 i 662, powiatowe i gminne, o łącznej długości ok. 350 km. Funkcjonują też istotne ciągi wydzielonych ścieżek rowerowych poprowadzonych wzdłuż niektórych dróg gminnych i powiatowych.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 51 Suwałki – Trakiszki, zlokalizowana w południowo-wschodniej części gminy obrębach: Deksznie, Dębowo, Kaletnik, Łowocie, Pokomsze, Polule i Wesółowo. Linia kolejowa znajduje się na terenach zamkniętych.

Linia kolejowa nr 51 Suwałki – Trakiszki jest elementem linii E-75 Rail Baltica. Przyjęta przez Radę Ministrów uchwała Nr 173/2017 z dnia 07.11.2017 r. „Koncepcja przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarności – Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej” przewiduje budowę portu lotniczego pomiędzy Warszawą i Łodzią oraz związanego z nim systemu połączeń kolejowych - jeden z przewidywanych ciągów obejmuje odcinek linii kolejowej nr 51 na obszarze gminy Szypliszki. Planowany przebieg linii E75 na obszarze gminy pokazano w części graficznej uzasadnienia do Planu ogólnego gminy Szypliszki. Obszar inwestycji znajduje się w „strefie otwartej” (SO).

Na obszarze gminy zlokalizowane są ponadlokalne szlaki turystyczne: główny szlak rowerowy transgraniczny: „Pierścień rowerowy Suwalszczyzny” R65 oraz szlak rowerowy krajowy „Podlaski Szlak Bociani” oraz ważne ciągi wydzielonych ścieżek rowerowych poprowadzonych wzdłuż niektórych dróg powiatowych i gminnych.

Na obszarze gminy funkcjonuje gminna sieć wodociągowa wraz z trzema ujęciami wody: w Szypliszkach, Podwojponiu i Kaletniku. Z gminnej sieci wodociągowej korzysta 84,9% ogółu ludności gminy. W zakresie rozwiązań gospodarki ściekowej na obszarze gminy występuje znaczne niedoinwestowanie w budownictwie mieszkaniowym. Kanalizację sanitarną odprowadzającą ścieki do oczyszczalni ścieków posiadają jedynie miejscowości: Słobódka, Szypliszki i Becejły (oczyszczalnia mieści się w Słobódce na działkach nr geod. 13/3 i 15/36) i Czerwonka. Funkcjonują trzy oczyszczalnie zrealizowane w ramach większych inwestycji i zapewniające odprowadzenie ścieków z tych obiektów (Straż Graniczna w Budzisku, WOSiR Szelment, Centrum Konferencyjno – Wypoczynkowe Szelment).

Istnieje też gęsta sieć elektroenergetyczna o znaczeniu i funkcjach lokalnych i ponadlokalnych. Mieszkańcom gminy zorganizowano Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Który funkcjonuje przy Oczyszczalni Ścieków w Słobódce.

2. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Rzeźba terenu

Rzeźba obszaru gminy Szypliszki jest zróżnicowana. Została ona ukształtowana podczas faz zlodowacenia bałtyckiego. Charakteryzuje ją krajobraz młodoglacjalny, na który składają się formy akumulacji lodowcowej w postaci wysoczyzny morenowej falistej z wałami moren akumulacyjnych. Krajobraz jest pagórkowaty, z występującymi licznymi wzniesieniami i obniżeniami terenu oraz jeziorami.

Tak urozmaiconą rzeźbę terenu tworzą formy terenu od nisko falistych i falistych obszarów równin sandrowych do pagórkowatych wzgórz w strefie morenowej. Na urozmaicenie rzeźby wpływają ostro wcięte doliny rzeczne i cały system jezior rynnowych o wysokich brzegach. Na tym terenie można spotkać zakłęśłości bezodpływowe i równinne obszary sandrowe pokryte w większości lasami.

W przestrzeni widoczne są też formy akumulacji lodowcowej w postaci wysoczyzny morenowej falistej z wałami moren akumulacyjnych. Na urozmaicenie rzeźby mają istotny wpływ ostro wcięte doliny rzeczne oraz system jezior rynnowych o wysokich brzegach. W terenie wyróżnić można również równinne obszary sandrowe pokryte lasami oraz zakłęśłości bezodpływowe.

Nadleśnictwo Suwałki

Nadleśnictwo Suwałki jest terenem bardzo ciekawym przyrodniczo, o specyficznej, obfitującej w różnorodne formy rzeźbie terenu. W zależności od materiału i czynników

twórczych można wśród nich wyróżnić: moreny czołowe, denne i martwego lodu, kemy, zagłębienia (misy) wytopiskowe, rynny lodowcowe oraz sandry.

W krajobrazie Nadleśnictwa Suwałki wyróżniono trzy główne jednostki geomorfologiczne: morenową wysoczyznę polodowcową, subglacialne rynny i powierzchnię sandru, które powstały w wyniku działalności lądolodu. Na falistej, a rzadziej płaskiej powierzchni wysoczyzny morenowej występują pagórki i wzgórza martwego lodu, kemy oraz ozy.

Teren w północnej części nadleśnictwa jest silnie pofałdowany, natomiast część południowa – sandrowa przeważnie płaska, z rzadka urozmaicona zagłębieniami wytopiskowymi o różnych kształtach i dolinami rzek.

Z budową geologiczną ściśle związana jest szata roślinna, zwłaszcza runo i gatunki lasotwórcze. Ukształtowanie terenu oraz zasięg poszczególnych utworów geologicznych ściśle uwarunkowują układ siedlisk leśnych. Podstawową jednostką klasyfikacyjną siedlisk jest siedliskowy typ lasu, rozumiany jako typ ekosystemu leśnego, obejmujący fragmenty u o zbliżonej żyzności i zdolności produkcyjnej.

Budowa geologiczna

Obszar gminy Szypliszki położony jest w obrębie jednostki strukturalnej zwanej antekliną mazursko – białoruską. Do najstarszych skał na tym terenie należą proterozoiczne granitoidy. Skały paleozoiczne reprezentowane są przez mułowcowo-piaszczyste osady kambru dolnego. Na osadach kambru dolnego leżą utwory triasu – piaskowce, zlepieńce arkozowe, ility, mułowce, margle i wapienie. Jura środkowa i górna reprezentowana jest przez piaski, piaskowce, łupki ilasto – piaszczyste.

Kreda dolna to wapienie i margle.

Kreda górna reprezentowana jest przez serie margli, opok i kredy piszące.

Utwory trzeciorzędowe należą do paleocenu i reprezentowane są przez opoki glaukonitowe i gezy. Obecne ukształtowanie powierzchni gminy, związane jest z lądolodem i utworami zlodowacenia północnopolskiego fazy pomorskiej.

Dominującą formacją występującą na tym terenie jest wysoczyzna morenowa pagórkowata (falista) występująca w dwóch wyraźnych poziomach. Granica między dwoma poziomami wysoczyzny biegnie po linii miejscowości Polule – Dębowo – Sitkowizna – Żyrwiny.

Wysoczyzna morenowa wyższa znajduje się na północny zachód od tej linii. Położona jest ona na wysokości 170 - 250 m n.p.m., powierzchnia jej jest bardzo silnie urozmaicona szeregiem mniejszych form. Na plan pierwszy wysuwają się tu poziomy erozyjne rejonu Jeziora Szelmant Wielki i Szelmant Mały, wypełniające rynną subglacialną o długości ok. 15 km, oprócz tych jezior rynną wypełniają jeziora Ingiel, Jodel, Kupowo i w północnym krańcu rzeka Szelmantka. Rynna jest głęboko wcięta w przyległe obszary poziomu erozyjnego niższego na głębokość do 20 m. krawędzie rynny są bardzo strome (nachylenie zboczy powyżej 15%), lokalnie przechodzą w pionowe skarpy. Po obu stronach rynny znajdują się dwa poziomy erozyjne.

Poziom niższy położony jest na wysokości średnio 190-195 m n.p.m. posiada płaską, wyrównaną powierzchnię (nachylenie w granicach do 5%). Zbudowany on jest w części południowej i zachodniej (rejon wsi Przejma Wielka) z glin i ilów zastoiskowych, pozostały obszar tego poziomu budują gliny zwałowe i piaski.

Poziom erozyjny wyższy występuje po wschodniej stronie rynny subglacialnej. Jest on oddzielony od poziomu erozyjnego niższego, wyraźnie zarysowaną krawędzią. Poziom wyższy położony jest na wysokości 195-200 m n.p.m., powierzchnia jego jest bardziej urozmaicona od poziomu niższego. W jego obrębie znajdują się liczne formy czołowomorenowe silnie zdenudowane o wyrównanej rzeźbie. Zbudowany jest on również częściowo z utworów zastoiskowych (rejon wsi Przejma Wielka) oraz piasków i glin lodowcowych.

Rynna oraz poziomy erozyjne stanowią wyraźną zakłębłość terenu w obrębie wysoczyzny morenowej pagórkowatej oddzielone od niej wyraźnymi krawędziami erozyjnymi o nachyleniach zboczy z reguły w granicach 10-15% i powyżej 15%.

Wysoczyzna ta jest ponadto urozmaicona dużą ilością form marginalnych wzgórz i pagórków czołowomorenowych akumulacyjnych. Osiągają one wysokości bezwzględne do ok. 10-15 m.

Powierzchnie ich są silnie urozmaicone licznymi zagłębieniami oraz dolinkami erozyjno-denudacyjnymi. Zbudowane są przeważnie z glin zwałowych, lokalnie piasków i żwirów wzajemnie się przewarstwiających.

Formy szczelinowe akumulacji wodnolodowcowej reprezentowane są przez kemy oraz ozy. Kemy koncentrują się głównie w północno-wschodniej części wysoczyzny zbudowane głównie z pyłów, ilów i mułków. Stanowią je wzgórza i pagóry o zróżnicowanych wielkościach i wysokościach. Wysokości względne dochodzą do 20 m (Podwojponie), a nachylenia stoków w granicach 10-15%, lokalnie powyżej 15%.

Ozy są silnie związane z rynną subglacialną i występują bądź to w jej dnie (Rybalnia, Becejły) lub na jej obrzeżach (Smolnica). Są one zróżnicowane pod względem wysokości i długości, wysokości względne dochodzą do 10-15 m a nachylenie zboczy do 10%, lokalnie powyżej 10%. Zbudowane są najczęściej z warstwowanych piasków i żwirów, przeważnie przykryte warstwą glin zwałowych.

Charakterystyczną cechą wysoczyzny morenowej pagórkowatej wyższej (zachodnia i środkowa część gminy), jest duża ilość drobnych form wklęsłych. Najbardziej wyraźne są tu doliny wód roztopowych, koncentrują się one głównie w rejonie między jeziorem Szelmant Wielki, a szosą Suwałki – Szypliszki.

Znajduje się tu cały system wzajemnie łączących się dolin wód roztopowych głęboko rozcinających poziom wysoczyzny morenowej. Doliny te są bardzo głęboko wcięte w otaczający je teren, wcięcia te średnio wynoszą około 20 m, lokalnie dochodzą do 40 m.

Dna dolin są z reguły płaskie i wyrównane, przeważnie wypełnione osadami deluwialnoorganicznymi (pyły, gliny, piaski i torfy), podmokłe lub zabagnione.

Zbocza dolinek są bardzo strome, lokalnie urwiste. Do tych dolin uchodzą liczne mniejsze dolinki pochodzenia erozyjno-denudacyjnego, w zależności od wieku są one bądź zawieszane nad dnem dolin wód roztopowych lub też bezpośrednio się z nimi łączą. Są to dolinki o dnie suchym lub też podmokłym i zabagnionym, i o zróżnicowanych głębokościach i nachyleniach zboczy.

Licznie występują tu zagłębienia bezodpływowe oraz obniżenia terenu przeważnie o dnie podmokłym lub zabagnionym. W największych z nich wykształciły się równiny torfowe.

Drugą główną jednostką morfologiczną terenu jest wysoczyzna pagórkowata niższa (wschodnia część gminy). W jej obrębie dominuje odmienny charakter rzeźby.

Położona jest ona na wysokości 150-180 m n.p.m. Charakteryzuje się bardziej wyrównaną rzeźbą, deniwelacje są niewielkie, głównie rzędu 10 m, lokalnie 10-20 m. Brak jest tutaj głębokich wcięć erozyjnych czy też wysokich form akumulacji lodowcowej, czy też wodnolodowcowej. Zbudowana jest głównie z glin zwałowych oraz piasków lodowcowych i wodnolodowcowych, lokalnie żwirów.

Występujące dość licznie formy czołowomorenowe są mało wyraźne w terenie, osiągają wysokości rzędu 5-10 m i mniejsze nachylenia w granicach 5-10%.

Duże obszary zajmują liczne obniżenia, głównie podmokłe i zabagnione, większość z nich to rozległe równiny torfowe.

Formy antropogeniczne występują sporadycznie i osiągają nieznaczne rozmiary. Stanowią je drobne wyrobiska piasków, żwirów i glin oraz wcięcia i nasypy drogowe i kolejowe.

Pod względem przydatności dla zabudowy rzeźba i budowa geologiczna obszaru gminy Szypliszki jest niezbyt korzystna. Poważne ograniczenia stwarza przede wszystkim rzeźba. Duży procent terenu stanowią obszary krawędziowe (o nachyleniach powyżej 10%) głęboko wcięte ryny i doliny oraz strome zbocza.

Ograniczenia wynikające z budowy geologicznej, to przede wszystkim rozległe obniżenia wypełnione młodymi holocenскими osadami: torfy, namuły, mułki. Są to grunty młode, nieskonsolidowane i silnie nawodnione wykluczające możliwości zabudowy.

Pewne ograniczenia dla zabudowy mogą również stwarzać obszary z występującymi od powierzchni utworami akumulacji zastoiskowej (gliny, ily, pyły, mułki), grunty te łatwo się uplastyczniają pod wpływem płytkich wód gruntowych.

Najbardziej przydatne dla celów zabudowy są fragmenty obszarów wysoczyznowych, gdzie nachylenia nie przekraczają 5-10% zbudowane z glin zwałowych oraz piasków i żwirów lodowcowych i wodnolodowcowych.

Warunki takie spełniają rejony wsi Wygorzel, Rybaltia Mała, Fornetka, Pokomsze, Łowocze, Zaboryszki, Adamowizna, Jasionowo, Dębowo, Olszanka i rejon na północ od wsi Szypliszki. Na obszarze gminy Szypliszki występują rozproszone, niewielkie lokalne obszary poeksploatacyjne lub dzikich wysypisk wymagające rekultywacji przez właścicieli tych gruntów. Nie występują obszary na większą skalę będące w gestii gminy.

Osuwiska

W 2004 roku na obszarze gminy Szypliszki zostały udokumentowane przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie 3 osuwiska.

W 2018 r. została wykonana 1 karta rejestracyjna dla osuwiska nr ewidencyjny 20-12-082-089991, położonego w miejscowości Fornetka.

Poniższe lokalizacje osuwisk pobrano ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szypliszki.

Rycina nr 6. Osuwisko: Fornetka i Szelment.

Osuwisko nr ewidencyjny 20-12-082-089991 – Fornetka	Osuwisko nr ewidencyjny N-34-70-B-d/2 – Szelment
	
http://www.powiat.suwalski.pl/kat/wyszukaj/dane%20o%20osuwiskach/1/dane-o-osuwiskach-na-terenie-powiatu-strona-techniczna	

Rycina nr 7. Osuwisko: Przejma Wielka i Postawełek.

Osuwisko nr ewidencyjny N-34-70-B-d/5 – Przejma Wielka	Osuwisko nr ewidencyjny N-34-71-A-a/1 – Postawełek
	
http://www.powiat.suwalski.pl/kat/wyszukaj/dane%20o%20osuwiskach/1/dane-o-osuwiskach-na-terenie-powiatu-strona-techniczna	

Osuwisko w obrębie Fornetka

Osuwisko w Fornetce powstało po wycięciu drzew porastających zbocze oraz podcięciu zbocza przy budowie domku i zbiornika wodnego poniżej osuwiska, co spowodowało zmiany morfologii i zmiany warunków wodnych. Obecnie osuwisko jest częściowo ustabilizowane. Postuluje się wykonanie kolejnych czynności mających na celu stabilizację zbocza, poprzez złagodzenie profilu, obsianie trawą, nasadzenia krzewów.

Osuwisko w obrębie Szelment

W obrębie Szelment zlokalizowane jest największe osuwisko w gminie Szypliszki. Obejmuje ono zadrzewione tereny skarpy, położonej wzdłuż linii brzegowej jeziora Szelment Wielki. Jest w niewielkiej części zagospodarowane. Sąsiaduje z terenami z zabudową.

Na osuwisku obserwuje się spędywanie gruntów, powodowane wysiękami i wypływami wód gruntowych oraz silnym zawilgoceniem zbocza. Osuwisko jest mało aktywne. Nie stwarza zagrożenia. Osuwiska w całości jest pokryte krzewami i lasem.

Osuwisko w obrębie Przejma Wielka

Osuwisko jest skarpy przykorytową zbocza potoku, stanowiącą gliny morenowe. Skarpa powstała w wyniku podcięcia erozyjnego. Na osuwisku występują lasy, częściowo zniszczone. Dalszy rozwój osuwiska zależy od stanów wody w potoku podcinającym zbocze osuwiskowe oraz od ilości wody odprowadzanej rurą drenarską z pola leżącego powyżej tego osuwiska. Osuwisko w obrębie Przejma Wielka jest aktywne z corocznymi zmianami. Aktywność osuwiska zależy od opadów. W stopniu małym zagrożone są pola uprawne leżące powyżej jaru, którym płynie potok. Podobne osuwiska znajdują się w sąsiedztwie.

Osuwisko w obrębie Postawełek

Ruchy masowe uzależnione są od wielkości opadów atmosferycznych. Wskazuje się dodrzewienie gruntów osuwiska.

Gleby

Tło typologiczne gminy Szypliszki na całym pagórkowatym obszarze, tworzą gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych. Występują wszystkie podtypy gleb brunatnych, t.j.:

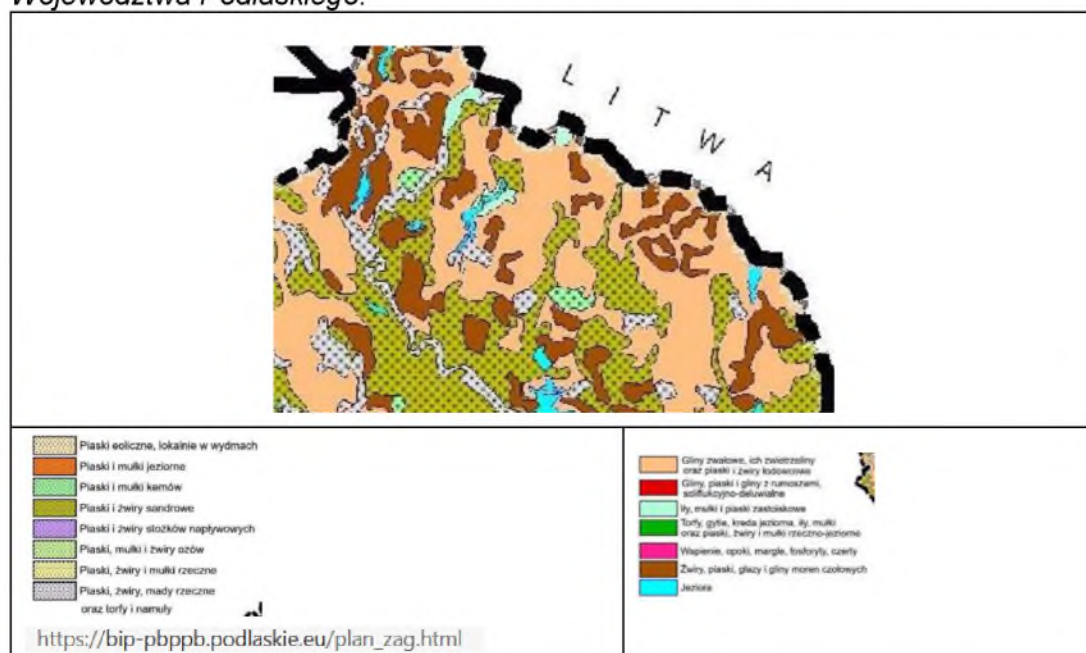
- brunatne właściwe występują w miejscach o stosunkowo małych spadkach dzięki czemu nie ulegają rozmywaniu powierzchniowemu, nadają się pod uprawę większości roślin;
- brunatne kwaśne i brunatne wylugowane, występują najczęściej na zboczach i podlegają procesom zmywalnym i są prawie jednakowo wadliwe oraz mało urodzajne.

Dodatkowo w obrębie gminy występują czarne ziemie powstałe z glin oraz pozostałych utworów drobnoziarnistych, gleby deluwialne i gleby bielcowe. Gleby te nie tworzą zwartych kompleksów.

Czarne ziemie tworzą się głównie w niższych partiach terenu. Gleby deluwialne na terenach gruntów ornych są utworami młodymi, ich dalsza ewolucja będzie od rozwoju procesów denudacyjnych na przyległych zboczach i pagórkach. Niekorzystne ukształtowanie terenu powoduje, że gleby bielcowe występują rzadko.

Pozostałe gleby wytworzone z glin zwałowych występują w obrębie gminy, to czarne ziemie powstałe z glin oraz pozostałych utworów drobnoziarnistych, jak również gleby deluwialne i gleby bielcowe. Gleby te nie tworzą zwartych kompleksów. Czarne ziemie tworzą się raczej w niższych partiach terenu. Gleby deluwialne na terenach gruntów ornych są utworami młodymi, ich dalsza ewolucja uzależniona jest od rozwoju procesów denudacyjnych na przyległych zboczach i pagórkach. Gleby bielcowe reprezentowane są raczej słabo. Jest to konsekwencja niekorzystnego ukształtowania terenu oraz wieloletniego użytkowania rolniczego. Teren pagórkowaty nie sprzyja procesom bielcowania.

Rycina nr Uwarunkowania ekologiczne Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Na obszarze gminy występuje znaczna ilość gleb narażonych na procesy erozyjne. Są to gleby występujące na krawędziach rynien jeziornych bądź na stokach o dużych spadkach. Pod względem bonitacyjnym największy udział mają gleby należące do IVb klasy, kolejne miejsce zajmują gleby klasy V i klasy IVa, bardzo mały jest udział gleb klasy VIz oraz IIIb i znikomy klasy IIIa.

Tabela nr 1. Bonitacja gruntów ornych z podziałem na klasy (ha).

Grunty orne	Klasy bonitacyjne							Ogólny wskaźnik jakości rolnej przestrzeni produkcyjnej (pkt.)
	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	
8312	1	38	1594	3957	1618	1046	57	51,1

Źródło: Program ochrony środowiska gminy Szypliszki na lata 2008-2011.

Gmina Szypliszki jest typowo rolniczą gminą o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Do głównych zasobów przyrodniczych Gminy Szypliszki należą: gleby, lasy i wody. Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne.

Według danych z 2023 roku: użytki rolne stanowią 76,45% ogólnej powierzchni gminy, wody: 1,71%, użytki leśne: 13,87%, pozostałe: 7,97%.

Tabela nr 2. Użytkowanie gruntów.

Lp.	Wyszczególnienie	J. m.	Wartość
1.	Użytki rolne, w tym:	ha	11959
	grunty orne	ha	8220
	sady	ha	33
	łąki	ha	1453
	pastwiska	ha	1700
	grunty rolne zabudowane	ha	285
	grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	ha	185
	grunty pod stawami i rowami	ha	83
2.	Lasy i grunty leśne	ha	2169
3.	Nie użytki i tereny różne	ha	477
4.	Grunty pod wodami	ha	269
5.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	ha	768

Na obszarze gminy Szypliszki nie stwierdzono występowania najżyźniejszych kompleksów gruntów ornych, t.j. pszennych bardzo dobrych ani najżyźniejszych kompleksów użytków zielonych, czyli bardzo dobrych i dobrych. Na obszarze gminy Szypliszki gleby należące do I i II klasy bonitacyjnej nie występują. Grunty rolne chronione klasy III, stanowią niewielki udział gruntów rolnych – są to grunty orne, sady i pastwiska, które należy chronić i ograniczać ich wyłączenie z produkcji rolnej na cele nierolnicze do niezbędnego minimum.

Rozmieszczenie gruntów rolnych klas III wskazano na poniższej rycinie.

GMINA SZYPLISZKI
UŻYTKOWANIE TERENÓW

0 2 4 6 8 10 km

N
W E
S

gm. Rutka-Turka
gm. Pułaski
gm. Żelazków
gm. Krzeszów
gm. Świdów

Republika Litewska

LEGENDA

- GRANICA PAŃSTWA
- GRANICA GMINY
- GRANICE OBSZARÓW GEOLOGICZNYCH
- LASY I GRUNTY LEŚNE
- GRUNTY POD WODĄ
- ŁĄKI I PASTWISKA
- GRUNTY ROLNE KLASA III
- GRUNTY ROLNE ZABUDOWANE
- PODOSTRZE GRUNTY ROLNE
- NIEMCYTKI
- GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE
- TERENY KOLEJOWE
- TERENY DROGI EKSPRESOWE I S1
- CMENTARZE
- DROGA EKSPRESOWA S1
- DROGI POWIATOWE
- DROGI GMINNE PUBLICZNE
- DROGI GMINNE PUBLICZNE PROJEKTOWANE
- DROGI PODOSTRZE
- LINIA KOLEJOWA NR 51
- RELACJA SZYPLISZKI - TRAKT 20

Złoża kruszywa i surowce ilaste ceramiki budowlanej

Na obszarze Gminy Szypliszki znajdują się rozproszone i niewielkie złoża kruszyw naturalnych, z przewagą kruszyw naturalnych (głównie pisaki ze żwirem).

Tabela nr 3. Charakterystyka złóż piasku i żwiru oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej.

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
<i>Złóża piaski i żwiru – tys. ton</i>					
1.	Bilwinowo I	R	2056	2056	-
2.	Bilwinowo II	Z	1241	-	135
3.	Bilwinowo III	R	289	-	-
4.	Grauże	R	647	-	-
5.	Jasionowo	Z	100	-	-
6.	Jasionowo II	Z	128	-	-
7.	Jasionowo III	Z	-	-	-
8.	Jasionowo IV	E	112	-	14
9.	Jasionowo VII	E	338	-	2
10.	Kaletnik	R	429	429	-
11.	Kociołki	R	197	-	-
12.	Polule	R	848	848	-
13.	Postawełek	R	70	73	-
14.	Postawełek I	R	317	-	-
15.	Sadzawki	Z	22	-	-
16.	Wiatrołuża	R	468	-	-
17.	Zaboryszki II	R	792	792	-
18.	Żyrwiny	T	220	-	-
19.	Żyrwiny II	T	849	849	-
20.	Żyrwiny III	T	663	663	-
21.	Żyrwiny IV	E	431	431	-
22.	Żyrwiny V	E	194	185	108
23.	Żyrwiny VI	R	2117	1617	163
24.	Żyrwiny VII	R	578	-	-
<i>Surowce ilaste ceramiki budowlanej – tys. ton</i>					
27.	Sadzawki – Podwojponie	R	122	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2023 r.

Objaśnienia do tabeli:

Z – złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane

R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo

E – złożo eksploatowane

T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

M – złożo skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym.

Złoża, z których wydobyte zostało zaniechane to: Bilwinowo II, Jasionowo, Jasionowo II, Jasionowo III. Złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo: Bilwinowo I, Bilwinowo III, Grauże, Kaletnik, Kociołki, Polule, Postawełek, Postawełek I, Wiatrołuża, Zaboryszki II, Żyrwiny VI i Żyrwiny VII. W trakcie eksploatacji znajdują się złoża: Jasionowo IV, Jasionowo VII, Żyrwiny IV, Żyrwiny V. Złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo: Żyrwiny, Żyrwiny II i Żyrwiny III.

Na obszarze gminy Szypliszki nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Nie ogranicza się możliwości dokumentowania złóż piasku ze żwirem na obszarze gminy Szypliszki, poza obszarami objętymi wyraźnymi zakazami oraz gdy nie jest możliwe zachowanie w należytym stanie chronionych prawem obiektów i elementów środowiska.

Obszary i tereny górnicze

Obszar górniczy to „przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopalin, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz

prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji.

Natomiast teren górniczy jest to przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Granice terenu wyznacza koncesja (decyzja koncesyjna) na prowadzenie działalności. W terenie górniczym mogą występować tzw. szkody górnicze. Tereny górnicze: Polule, Żyrwiny V, Żyrwiny VI – Pole C/2, Żyrwiny III – Pole A, Żyrwiny IV, Żyrwiny III – Pole B, Żyrwiny II, Żyrwiny IV – Pole C/1, Żyrwiny VI – Pole D, Żyrwiny VI – Pole AB, Żyrwiny VII Pole A.

Nadzór nad terenami górniczymi sprawuje Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie.

Jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym.

Plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów i obszarów górniczych niezależnie od wymagań określonych odrębnymi przepisami, powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu:

- wykonania działalności określonej w koncesji;
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych.

Eksploracja złoża jest możliwa na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze.

Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Stosownie do art. 95 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze i art. 10 ust. 2 pkt. 12 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa się szerokości filarów / obszarów ochronnych wokół wyrobisk złóż kopaliny, od strony terenów leśnych, w wymiarze wynikającym z zastosowania normy górniczej „PN-G-02100 Górnictwo odkrywkowe – Pas zagrożenia i pas ochronny wyrobisk odkrywkowych – Użytkowanie i szerokość”. Szerokość pasa ochronnego od strony użytków leśnych powinna być równa docelowej wysokości drzew (ustalonej na podstawie planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu wykonanego na podstawie art. 18 ÷ 25 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, lecz nie mniej niż 6 m. Obowiązek dotyczy nieruchomości, na których już udokumentowano złoża kopaliny w sąsiedztwie terenów leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo oraz wszystkich innych nieruchomości na obszarze gminy Szypliszki, na których w przyszłości zostaną ewentualnie udokumentowane złoża kopaliny, a które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo Suwałki.

Tabela nr 4 Tereny leśne w gminie Szypliszki, dla których należy wyznaczyć w złożu kopaliny filar ochronny.

Obręb ewidencyjny	Nr działki	Nazwa złoża
Bilwinowo	127	Bilwinowo II
Bilwinowo	128	Bilwinowo II
Bilwinowo	191	Bilwinowo II
Szypliszki	21/1	Szypliszki I
Zaboryszki	3/16	Zaboryszki II
Zaboryszki	3/16	Zaboryszki II

Istnieje obowiązek stosowania szerokości filarów / obszarów ochronnych wokół wyrobisk złóż kopaliny, od strony działek sąsiednich nieobjętych wydobywaniem, terenów dróg publicznych, wewnętrznych i elementów infrastruktury, w wymiarze wynikającym z zastosowania normy górniczej „PN-G-02100 Górnictwo odkrywkowe – Pas zagrożenia i pas ochronny wyrobisk odkrywkowych – Użytkowanie i szerokość”.

W dokumentach planistycznych należy określić obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony, tylko w sposób zapewniający należytą ochronę tych obiektów lub

obszarów oraz obszary wyłączone z zabudowy bądź takie, w granicach których zabudowa jest dozwolona tylko po spełnieniu odpowiednich wymagań.

Obszary osuwania się mas ziemnych

Zgodnie z art. 3 pkt. 32a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, przez ruchy masowe ziemi – rozumie się powstające naturalnie lub na skutek działalności człowieka osuwanie, splezywanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzliny i gleby, natomiast zgodnie z art. 110a ust. 1 w. wym. ustawy Starosta prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi, tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy, ustala się na podstawie terenowego kartowania geologicznego lub map osuwisk i terenów zagrożonych w skali 1:10000, kart rejestracyjnych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz kart rejestracyjnych terenów, na których występują ruchy masowe ziemi, przekazanych przez podmiot pełniący państwową służbę geologiczną na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze.

Na podstawie art. 110a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Starosta prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.

Dane dotyczące terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, w tym rejestr osuwisk na terenie powiatu suwalskiego, w tym na terenie gminy Szypliszki udostępniane są przez Starostwo Powiatowe w Suwałkach, ul. Świerkowa 60, 16-400 Suwałki (art. 110a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska). Na obszarze gminy Szypliszki występują obecnie 4 zarejestrowane osuwiska: w obrębie Fornetka, Szelmant, Przejma Wielka i Postawełek. Obszarami naturalnych zagrożeń geologicznych są tereny o znaczących spadkach terenu, zwłaszcza pozbawione szaty roślinnej, które w przypadku zwiększonej infiltracji wód opadowych, są najbardziej narażone na osuwanie się mas ziemnych.

Prace ziemne na stokach należy prowadzić w taki sposób, aby nie powodować naruszenia ciągłości warstw skalnych, które mogą doprowadzić do ich osunięcia.

Nie dopuszcza się zabudowy kubaturowej na obszarach:

- w wąwozach i na zboczach o spadkach powyżej 20%, ze względu na naruszenia równowagi geodynamicznej stoków;
- na zboczach dolin rzecznych;
- na zboczach wąwozów i w ich strefie o szerokości co najmniej 10 m.

Wody powierzchniowe

Na obszarze gminy Szypliszki wody powierzchniowe zajmują powierzchnię 269 ha.

Największym jeziorem jest Szelmant Mały, należy do jezior rzeki Szelmantki (zlewni Niemna). Mniejsze jeziora na obszarze gminy to - Jezioro Ingiel, Jodel i Kupowo (gmina Rutka-Tartak) oraz kilka mniejszych.

Rzeka Szelmantka jest prawobrzeżnym dopływem Szeszupy. Ujście Szelmantki znajduje się na terenie Litwy, około 2 km od granicy polsko-litewskiej. Szelmantka przepływa w górnym biegu przez dwa duże jeziora rynnowe: Szelmant Wielki i Szelmant Mały.

Zlewnia Szelmantki w granicach Polski położona na Pojezierzu Wschodniosuwalskim i obejmuje silnie pofałdowany obszar wysokich wzgórz oraz głębokich dolin i rynien, często wypełnionych jeziorami, ograniczonymi wysokimi i stromymi skarpami wysoczyzn lodowcowych.

Jeziora

Jezioro Szelmant Mały jest położone na obszarze gminy Szypliszki. Jezioro zajmuje powierzchnię – 168,5 ha. Głębokość maksymalna wynosi – 28,5 m, natomiast średnia głębokość sięga 7,5 m. Objętość jeziora wynosi ok. 12 577,3 tys. m³.

Jezioro Szelment Mały ze względu na pochodzenie zaliczane jest do zbiorników polodowcowych, rynnowych. Poprzez kanał – Szelmentkę łączy się z jeziorem Szelment Wielki. Misa jeziora jest zróżnicowana, o bardzo urozmaiconym dnie z wieloma głęboczkami i wypłyceniami. Akwen można podzielić na dwie części: północno-wschodnią – płytszą oraz południowo-zachodnią – głębszą. Część północno-wschodnia od wschodu połączona jest wąskim przesmykiem z jeziorem Jodel. Obszar zlewni całkowitej zdominowany jest przez tereny użytkowane rolniczo. Większe kompleksy leśne występują na północy, północnym – wschodzie i północnym – zachodzie zlewni Szelmentu Małego.

Akwen nie posiada bezpośrednich źródeł zanieczyszczeń. Na stan czystości jeziora duży wpływ ma przede wszystkim jakość wód dopływających ze zlewni cząstkowych o obniżonym stanie sanitarnym, co jest związane ze składowaniem obornika bez zabezpieczenia. Celowe byłoby w rejonie zlewni jeziora oparcie gospodarki ściekowej na innych formach utylizacji ścieków np. systemie przydomowych oczyszczalni ścieków, czy szczelnych płytach i zbiornikach na gnojowice.

Jezioro Ingiel - jest to jezioro wybitnie malownicze, położone nieopodal wsi letniskowej Becejły, w leśnym otoczeniu wysokich brzegów od strony wschodniej, wydłużone z północy na południe. Przepływa przez nie rzeka Szelmentka. Jezioro zajmuje powierzchnię 16 ha. Ma średnią głębokość 4,1 m, maksymalną 9,7 m. Położone jest na wysokości 174,5 m n.p.m. Jego długość wynosi 1000 m, średnia szerokość 250.

Jezioro Jodel – nazywane też Jodeł – właściwie zatoka w północnej części Szelmentu Małego. Usytuowane jest z północy na południowy zachód. Wąskie. Ma szerokość ok. 80 m, przy długości 1100 m. Jest płytkie, silnie eutroficzne, rybne, o bogatej roślinności nawodnej i zanurzonej, o średniej głębokości 2,5 m, maksymalne (?) 4,7 m. Zajmuje powierzchnię 12,5 ha. Jest położone 175,9 m n.p.m.

Jezioro Kaletnik – położone w lekko pagórkowatej okolicy polno - lesistej o suchych pagórkowatych brzegach, jezioro położone na wysokości 157,5 m n.p.m.

Jezioro Grauże - niewielkie jezioro o pow. ok. 20 ha, położone wśród pól w niewielkiej kotlinie. Otoczone częściowo wysokimi skarpami. Brzegi jeziora porasta miejscami trzcina, tatarak i oczeret jeziorny – roślinność typowa dla siedliska wodnego eutroficznego. Przy brzegach porasta olcha i kilka gatunków wierzby.

Wśród rzek należy wyróżnić: rzekę Wiatrołuża i rzekę Szelmentkę.

Rzeka Wiatrołuża posiada długość ok. 20 km. Jej początki w postaci kilku małych strumieni znajdują się w okolicy wsi Fornetka, przy trasie Suwałki – Szypliszki. W początku biegu jest strumieniem, dalej nabiera charakteru rzeki.

Struga ta płynie początkowo na południowy wschód, aby w okolicy wsi Zaboryszki przyjąć kierunek południowy. Przed wzniesieniami wsi Kaletnik zatacza łuk, po czym płynie prosto wzdłuż zagród wsi Bobrowisko. Nawet tutaj po dziesięciokilometrowym biegu, jest ciągle strumieniem łatwym do przeskoczenia. Kilometr dalej nabiera charakteru rzeki.

W okolicy wsi rzeka Wiatrołuża Pierwsza ma już szerokość 2 - 2,5 m, bystry prąd, dno żwirowe. Nie jest głęboka.

W środkowym biegu rzeka Wiatrołuża płynie początkowo wąską – otoczoną wyniosłymi garbami morenowymi - doliną, która nad samą rzeką jest mocno zabagniona porośnięta łanami szuwarów a na siedliskach torfiastych - olsem i grądem. Zanim wody dostaną się do dużego jeziora Pierty przepływają przez malownicze jeziorko Królówek.

Rzeka Szelmentka ma długość nieco ponad 22 kilometry na terenie Polski. Szlak Szelmentki współtworzą m.in. jeziora Szelment Wielki i Mały.

Rzeka Szelmentka to niewielka, mało znana turystom, ze względu na swe walory krajoznawcze i ciekawy szlak kajakowy jest godna uwagi. Jej długość wynosi nieco ponad 25 kilometrów, z czego trzy ostatnie, przed ujściem do Szeszupy, znajdują się już na terytorium Litwy. Źródło rzeki znajduje się około 2 km na południowy wschód od Jesionowej

Góry, gdzie ze stoków okolicznych wzgórz spływa kilka strumieni w kierunku wsi Leszczowo. Wpadają one do dwu niewielkich jezior: Leszczewo (7,6 ha) i Zaleszczewo (2,3ha).

Z Leszczowa wypływa struga, która kierując się na zachód, jako dość bystry potok wpada do południowego krańca jeziora Szelment. Przez kolejne 9 km, szlak Szelmentki współtworzą jeziora Szelment Wielki i Mały. Dalej rzeka mija wieś letniskową Becejły (most), przepływa malowniczo usytuowane jezioro Iłgiel, pokonuje ładny przełom i zwalnia bieg na odcinku bagnistej kotliny dawnego jeziora. Następnie dostaje się w kolejny przełom i wpływa do jeziora Kupowo (27 ha). Z tego jeziora, płynie jako rzeka przygraniczna (koło wsi Smolnica), po czym przecina granicę polsko – litewską i wpada do rzeki Szeszupy.

Pozostałymi elementami hydrograficznymi są drobne ciekі nieposiadające nadanych nazw, systemy rowów melioracyjnych oraz niewielkie zbiorniki wodne (stawy, oczka wodne, starorzecza, mała retencja pochodzenia antropogenicznego).

Jakość wód powierzchniowych

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) jest podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) stosownie do ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne oraz zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Klasyfikacja i badania jakości wód powierzchniowych przeprowadzana jest dla wydzielonych jednolitych części wód powierzchniowych. Jednolita część wód obejmuje zarówno zbiorniki wód stojących, jak i ciekі, a także przybrzeżne fragmenty wód morskich i wody podziemne.

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) - oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak:

- jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny;
- sztuczny zbiornik wodny;
- struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części;
- morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub przybrzeżne.

Stan ekologiczny jednolitych części wód (JCW) powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych, w tym grupa substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, i hydromorfologicznych.

Elementy te klasyfikuje się na podstawie kryteriów wyrażonych jako wartości graniczne poszczególnych wskaźników jakości wód z uwzględnieniem typów wód powierzchniowych.

Stan ekologiczny jest definiowany dla wód naturalnych jako:

- bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu;
- dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie;
- umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu;
- słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizykochemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód;
- zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych sztucznych i silnie zmienionych klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych.

Potencjał ekologiczny jest definiowany jako: maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby oraz zły. Stan chemiczny klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód (substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń). Stan chemiczny jest definiowany jako dobry oraz poniżej stanu dobrego.

Stan wód – w zależności od stanu / potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego stan wód naturalnych, sztucznych i silnie zmienionych może być: dobry lub zły. Stan wód ocenia się jako dobry, jeśli stan ekologiczny / potencjał ekologiczny osiąga stan dobry lub powyżej dobrego i stan chemiczny wód także jest na poziomie dobrym.

Ocena jednolitych części wód jezior – pH i klasa elementów fizykochemicznych

Kod ppk: PL07S0802_0043;

Nazwa ppk: jez. Szelment Mały - st.01;

Kod JCWP: PLLW30607;

Nazwa JCWP: Szelment Mały;

Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5):

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;
- klasa: 2.

Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesymetryczne (3.6):

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;
- klasa: 2.

Ocena jednolitych części wód jezior – stan ekologiczny, chemiczny i ocena stanu JCWP

Nazwa JCWP: Szelment Mały;

Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego:

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;
- klasa: 2;
- stan/potencjał ekologiczny: dobry stan ekologiczny.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;

stan chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego.

Ocena stanu JCWP:

- rok najstarszych badań:
- rok najnowszych badań:
- ocena: zły stan wód.

Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Szypliszki – elementy fizykochemiczne

Kod ppk: PL07S0802_0060;

Nazwa ppk: Piertanka – Tartak;

Kod JCWP: PLRW80001864349;

Nazwa JCWP: Piertanka z jez. Krzywe Wigierskie, Pierty;

Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5):

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;
- klasa: >2.

Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesymetryczne (3.6):

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;
- klasa: 2.

Kod ppk: PL07S0801_0082;

Nazwa ppk: Marycha – Michnowce;

Kod JCWP: PLRW800018648299;

Nazwa JCWP: Marycha do Marychny z jez. Boksze, Sejwy, Szejpiszki;

Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5):

- rok najstarszych badań: 2017;

- rok najnowszych badań: 2017;
- klasa: >2.

Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesymetryczne (3.6):

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2017;
- klasa: 2.

Kod ppk: PL07S0801_0072;

Nazwa ppk: Szelmentka – Kupowo (Smolnica);

Kod JCWP: PLRW8000256867;

Nazwa JCWP: Szelmentka do granicy państwa;

Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5):

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2019;
- klasa: >2.

Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesymetryczne (3.6):

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2017;
- klasa: 2.

Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Szypliszki – stan ekologiczny i chemiczny

Nazwa JCWP: Piertanka – Tartak;

Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego:

- rok najstarszych badań: 2018;
- rok najnowszych badań: 2018;
- klasa: 3;
- stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

- rok najstarszych badań: 2014;
- rok najnowszych badań: 2018;
- stan chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego.

Ocena stanu JCWP:

- rok najstarszych badań: 2014;
- rok najnowszych badań: 2018;
- ocena: zły stan wód.

Nazwa JCWP: Marycha - Michnowce;

Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego:

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2017;
- klasa: 3;
- stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

- rok najstarszych badań: –
- rok najnowszych badań: –
- stan chemiczny: stan chemiczny: –.

Ocena stanu JCWP:

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2017;
- ocena: zły stan wód.

Nazwa JCWP: Szelmentka – Kupowo (Smolnica);

Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego:

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2019;
- klasa: 3;
- stan/potencjał ekologiczny: stan chemiczny poniżej dobrego.

Klasyfikacja stanu chemicznego:

- rok najstarszych badań: 2014;
- rok najnowszych badań: 2018;
- stan chemiczny: stan chemiczny poniżej dobrego.

Ocena stanu JCWP:

- rok najstarszych badań: 2017;
- rok najnowszych badań: 2019;
- ocena: zły stan wód.

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu.

Na podstawie analizy danych i wyników zawartych w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Szypliszki na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r.” można stwierdzić, że cyt. „... stan wód powierzchniowych na obszarze Gminy Szypliszki wymaga przeprowadzenia inwestycji, których efektem będzie poprawa jakości wód (ich stan jest w większości poniżej dobrego). Potrzebne są zintegrowane działania na różnym szczeblu by doprowadzić do skutecznej ochrony tego komponentu środowiska. A także promowanie zachowań proekologicznych wśród mieszkańców gminy, które mają duży wpływ na stan różnych komponentów środowiska (także stan wód powierzchniowych).

Wciąż potrzebne są działania nie tylko zachowujące ich obecny stan, ale przede wszystkim służące ich poprawie.

Zgodnie z „Syntetycznym Raportem z Klasyfikacji i Oceny Stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Wykonanej za 2019 rok na podstawie danych z lat 2014-2019” w odniesieniu do JCWP rzecznych w wyniku wykonanej oceny JCWP, 91,6% wód wykazało zły stan. Wskazano, że stan ten wynika w 55,4% przypadków ze stanu chemicznego, który utrzymuje się na poziomie poniżej dobrego oraz stanu lub potencjału ekologicznego umiarkowanego albo gorszego. W 31,8% przypadków stan wód oceniono jako zły ze względu na stan bądź potencjał ekologiczny określony na poziomie poniżej dobrego. W 7,8% przypadków zły stan wód wynikał zaś z umiarkowanego lub gorszego stanu bądź potencjału ekologicznego (oraz dobrego stanu chemicznego). 5,0% przypadków oceniono jako zły stan wód z powodu, że ich stan chemiczny został określony jako: poniżej dobrego. W dokumencie wśród wskaźników w największym stopniu decydujących o klasyfikacji stanu chemicznego poniżej dobrego wskazano: benzo(a)piren (28,9% przypadków) oraz difenyletery bromowane identyfikowane w matrycy biota (21,3% przypadków). Wśród elementów, które w największym stopniu decydowały o stanie/ potencjale ekologicznym poniżej dobrego wyróżniono pewne elementy fizykochemiczne i biologiczne. Najbardziej decydujące znaczenie miało zasolenie (37,7% przypadków) oraz substancje biogenne (35,6% przypadków). Wyniki monitoringu przedstawione w „Syntetycznym Raporcie...” wskazują, że ogólny stan wód rzecznych jest na stosunkowo złym poziomie. Na ten stan mają wpływ w dużym stopniu takie wskaźniki jak: benzo(a)piren oraz difenyletery bromowane identyfikowane w matrycy biota.

Zgodnie więc z tymi danymi oraz wynikami „Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu” można wywnioskować, że stan rzek na terenie gminy oraz w jej sąsiedztwie (co ma wpływ również na stan wód na terenie gminy) jest na niezadowalającym poziomie. Za jeden z problemów można uznać obecność benzo(a)pirenu. W mniejszym stopniu problematyczne jest zasolenie i obecność substancji biogennych (ze względu na fakt, że potencjał ekologiczny

rzek na terenie Gminy Szypliszki uznano za umiarkowany).

Zgodnie z „Projektem planu przeciwdziałania skutkom suszy” na terenie Polski na 38,95% obszarów dorzeczy występuje normalny stopień wykorzystania zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych (eksploatacja wód nie wyczerpuje całych zasobów wodnych), na 37,50% obszarów dorzeczy stopień jest intensywny (eksploatacja wody na poziomie maksymalnej dostępności zasobów), a na 23,55% bardzo intensywny (eksploatacja przewyższa ilość zasobów wodnych). Zlewnie o intensywnym stopniu wykorzystania zlokalizowane są m.in. na Pojezierzu Litewskim czy wschodniej części Niziny Północnopodlaskiej.

Ocenę możliwości korzystania z zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w czasie suszy determinuje wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych.

Uzyskane wyniki wskazują, iż podczas suszy hydrologicznej na 70,23% obszaru Polski zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Oznacza to, że mimo niskich stanów wód, wszyscy użytkownicy wód zlewni nie mają problemu z pojawiającym się brakiem wody. Również ekosystemy wodne i od wód zależne funkcjonują prawidłowo. Nie oznacza to jednak, że sytuacja nie może ulec pogorszeniu, np. w wyniku zwiększenia liczby użytkowników wód w zlewni (co przyczyni się do większego poboru) albo nałożenia się innych negatywnych czynników (np. wysoka temperatura wody, która uniemożliwi pracę elektrowni używających do procesów technologicznych zasobów wód powierzchniowych; zmniejszenie się zawartości tlenu w wodzie skutkującego przyduszą ryb oraz obniżeniem parametrów jakościowych wód płynących).

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że nawet w przypadku wystąpienia suszy zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane, jednak teren gminy w dużej mierze leży na obszarze zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania wód. Co wraz ze zmianami klimatycznymi może pogorszyć sytuację hydrologiczną na terenie gminy i stworzyć sytuację niebezpieczną dla zdrowia oraz życia jej mieszkańców.”

Wody podziemne

Obszar gminy Szypliszki, to obszar wysoczyzny o nieciągłym zwierciadle wody gruntowej. Zbudowany jest głównie z utworów trudnoprzepuszczalnych (jak: gliny, ility, pyły). Na obszarze gminy wyróżnić można dwa zasadnicze obszary o odmiennych warunkach występowania wód gruntowych.

Pierwszy to obszary dolinne, które są strefami koncentracji wód powierzchniowych i gruntowych. Stanowią je duże doliny i zagłębienia terenu, które są zasilane głównie wodami opadowymi, infiltracyjnymi oraz zasilane spływem podziemnym z sąsiednich obszarów.

Wody gruntowe tworzą tu jeden płytki poziom w utworach przeważnie przepuszczalnych (np. torfy, namuły, piaski i żwiry) podścielane na różnej głębokości utworami trudno przepuszczalnymi. Głębokość występowania I-go zwierciadła wody gruntowej, uzależniona jest w głównej mierze od intensywności i długotrwałości opadów atmosferycznych.

Rezultatem tego, że poziom ten zasilany jest głównie opadami, poziom tych wód jest bardzo zmienny w czasie i charakteryzuje się dużymi wahaniami.

Drugi poziom to obszary pozadolinne (wysoczyznowe) o nieciągłym zwierciadle wody gruntowej. Tereny te zbudowane są głównie z utworów trudnoprzepuszczalnych (gliny, ility, pyły) tworząc zwierciadło o charakterze napiętym. Woda gruntowa zalegająca w utworach trudnoprzepuszczalnych, tworzy zwierciadło nieciągłe, występuje ona w piaszczystych lub żwirzastych przewarstwieniach glin czy iltów, na różnych poziomach od siebie odizolowanych w zależności od budowy geologicznej.

Istnieje tu duże prawdopodobieństwo stagnacji wód opadowych utrzymujących się w wierzchnich trudnoprzepuszczalnych warstwach gruntu.

W obrębie obszaru gminy występują podobszary:

- obszary, na których nie stwierdzono występowania wód gruntowych płycej niż 2,0 m p.p.t.;
- obszary o predyspozycjach do występowania wód typu wierzchówek lub wód śródglinowych płycej niż 2,0 m p.p.t.;

- obszary den małych dolinek stanowiących lokalnie obszary koncentracji i spływu wód opadowych, dolinki te charakteryzują się gwałtownymi wahaniami poziomu wód gruntowych, w ich obrębie należy liczyć się z okresowo płytkim zaleganiem wód gruntowych lub powierzchniowym spływem wód powierzchniowych;
- obszary den zglębień bezodpływowych w okresie intensywnych opadów atmosferycznych lub wysokich stanów wód gruntowych mogą być one podmokłe lub wypełnione wodą;
- obszary stromych krawędzi charakteryzujących się przewagą spływu powierzchniowego wód opadowych nad infiltracją wgłębną.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na obszarze gminy mieszczą się jeszcze na średnim poziomie.

Wody podziemne można zaliczyć do wód słodkich słabo mineralizowanych, średnio twardych o odczynie słabo zasadowym. Zawierają one liczne związki żelaza, którego zawartość waha się od 1,1 do 5,0 mg/dm³. Jakość wód podziemnych na obszarze gminy Szypliszki jest dość dobra i charakteryzuje się mineralizacją wodorowęglanową. Większość wód nadaje się do spożycia po prostym uzdatnieniu polegającym na usunięciu nadmiaru żelaza i manganu. Wody podziemne w ujęciach na terenie gminy ujmowane są z utworów czwartorzędowych, a warstwy wodonośne są dość dobrze izolowane warstwami gliny zlodowacenia środkowopolskiego. Pod względem przydatności do picia wody są kontrolowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Suwałkach.

Ujęcia wody pitnej znajdują się we wsiach: Szypliszki – dz. nr geod. 171/2, Podwojponie – dz. nr geod. 33/11 i Kaletnik – dz. nr geod. 294/9.

Warunki klimatyczne

Gmina Szypliszki położona jest w najzimniejszej dzielnicy klimatycznej w Polsce. Panuje tu, jak i w większości Suwalszczyzny, wydłużony okres zimowy i obniżona ilość opadów atmosferycznych. Występuje duża ilość dni mroźnych i dni gorących. Stopniowo, z roku na rok, zanika różnica między pośrednimi porami roku, a także pogoda w niektórych miesiącach jest nietypowa dla danej pory roku. Zima ze śniegiem i mrozem nadchodzi w ostatniej dekadzie października i trwa kilka dni. Szybko jednak nadchodzi ocieplenie i taka pogoda utrzymuje się często nawet do połowy grudnia. Coraz częściej zdarza się, że w styczniu topnieją śniegi i część roślin budzi się do życia już w lutym. W kwietniu zaś bywają zamiecie śnieżne i mrozy. Wiosna jest zwykle chłodna i bezdeszczowa. Intensywne opady deszczu bywają w połowie maja i czerwcu. Lata są upalne i suche.

Wpływy kontynentalne przejawiają się częstszym niż w pozostałych regionach kraju, napływem mas powietrza polarnego i kontynentalnego. Charakterystyczna jest długa i mroźna zima, przy stosunkowo ciepłym lecie.

Średnia temperatura miesięcy zimowych jest jedną z najniższych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza w 2019 r. wynosiła 8,8°C

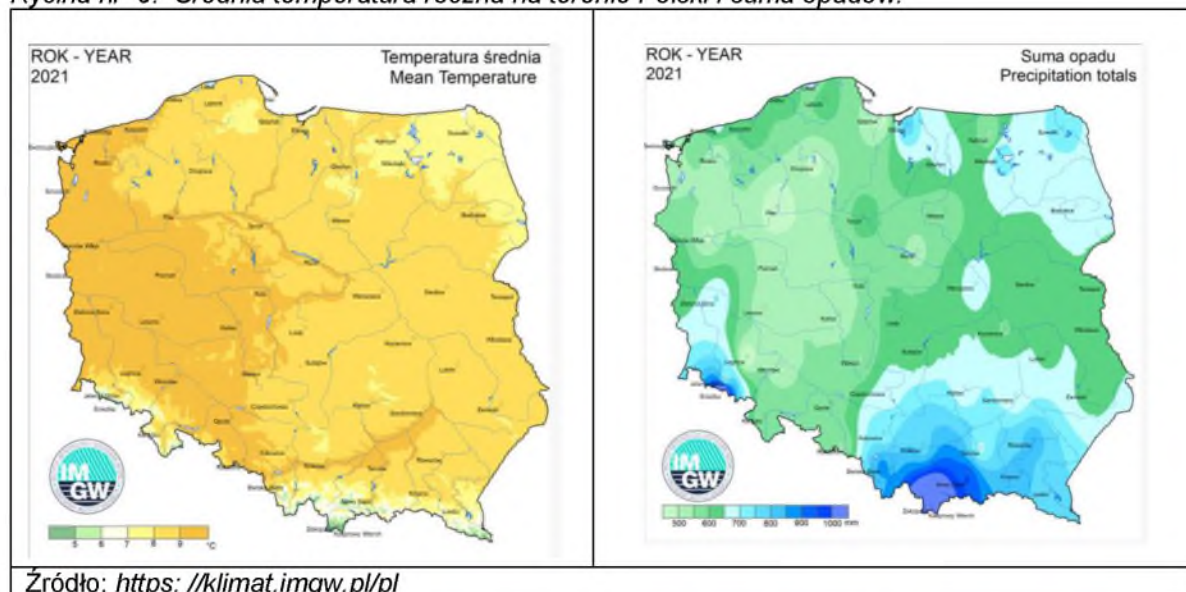
Amplituda średnich miesięcznych temperatur dla okresu 1971-2022 wyniosła 65,8°C (na Stacji w Suwałkach). Średnia roczna temperatura powietrza w 2022 r. wynosiła 7,8°C.

Czas, w ciągu którego bezpośrednie promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi na stacji meteorologicznej w Suwałkach w 2021 r. wynosił średnio 1603 h/rok. Region pod względem wartości średniego usłonecznienia w ciągu roku jest porównywalny do regionów centralnych kraju. Średnie roczne zachmurzenie w 2019 r. na stacji meteorologicznej w Suwałkach wyniosło 5,1 oktanta (w 8-stopniowej skali). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Czas, w ciągu którego bezpośrednie promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi w 2019 r. wynosił średnio 1791 h/rok. Region pod względem wartości średniego usłonecznienia w ciągu roku jest porównywalny do regionów centralnych kraju.

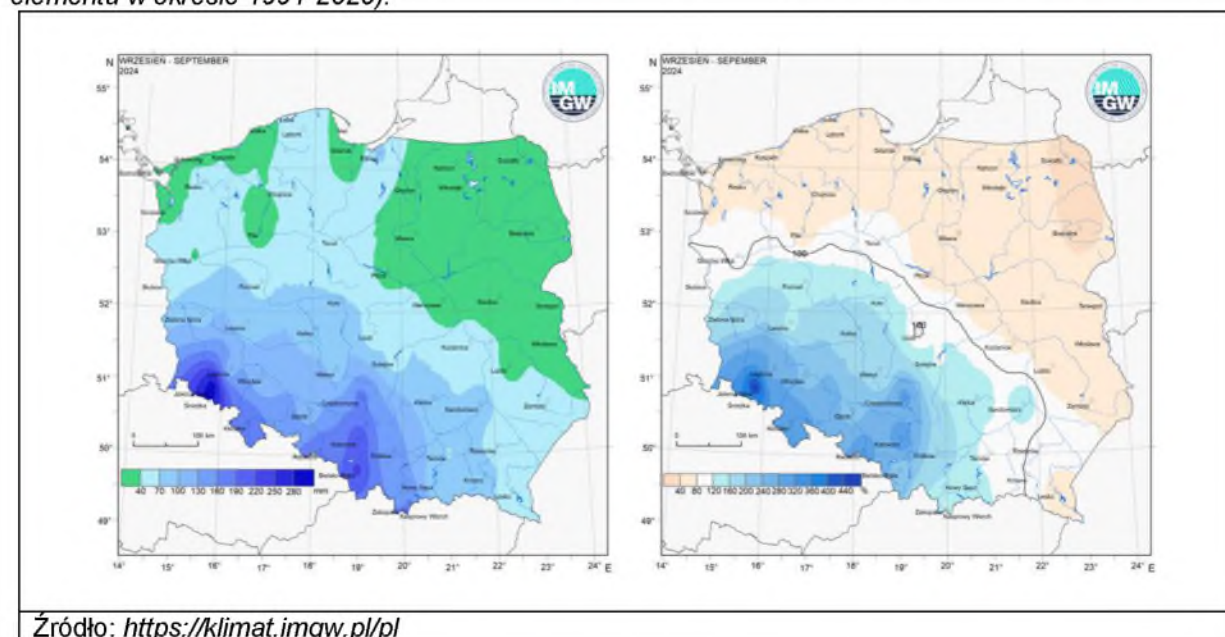
Wg danych <https://klimat.imgw.pl/> rozkład przestrzenny sumy opadów we wrześniu 2024 roku był silnie zróżnicowany. Najwyższe sumy miesięczne, sięgające powyżej 290 mm, odnotowano na stacjach synoptycznych w Jeleniej Górze oraz na Śnieżce. Z kolei najniższe opady, poniżej 20 mm, wystąpiły na Podlasiu i Suwalszczyźnie. W stosunku do średniej wieloletniej (1991-2020) opady we wrześniu 2024 r. zawierały się pomiędzy 28,4% na stacji

synoptycznej w Białymstoku do aż 453,6% w Jeleniej Górze. Rozkład anomalii w stosunku do normy wieloletniej odzwierciedla w znacznym stopniu przestrzenny rozkład opadów.

Rycina nr 9. Średnia temperatura roczna na terenie Polski i suma opadów.

Rycina nr 10. Przestrzenny rozkład miesięcznej sumy opadów we wrześniu 2024 r. oraz przestrzenny rozkład anomalii sumy opadów w stosunku do normy (tj. średniej miesięcznej wartości wieloletniej elementu w okresie 1991-2020).

Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu. W 2022 r. roczna suma opadów wyniosła 633 mm.

Czas, w ciągu którego bezpośrednio promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi na stacji meteorologicznej w Suwałkach w 2022 r. wynosił średnio 1644 h/rok.

Najrzadziej występują wiatry południowe. Średnia prędkość wiatru wynosi 3,6 m/s i zaliczana jest do wiatrów słabych bądź bardzo słabych. Najsilniejsze wiatry możemy zaobserwować w marcu i listopadzie, zaś najslabsze w lecie.

Średnia roczna prędkość wiatru w 2022 r. osiągała wartość do 3,0 m/s w Suwałkach.

Rycina nr 11. Usłonecznienie.

Tabela nr 5. Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie w stacji meteorologicznej w Suwałkach.

Stacja meteorol.	Roczne sumy opadów w mm średnie					Średnia prędkość wiatru w m/s	Usłonecznienie w h
	1971 -2000	1991 -2020	2011 -2020	2016 -2020	2022	2022 r.	
Suwałki	591	607	628	629	633	3,0	1644

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2020.

Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu.

W 2022 r. roczna suma opadów wyniosła 633 mm.

Średnia roczna prędkość wiatru w 2022 r. osiągała wartość do 3,0 m/s w Suwałkach, minimalna średnia miesięczna prędkość przypadała na sierpień, a maksymalna na styczeń.

Flora

Obszar gminy Szypliszki wg geobotanicznego podziału Polski należy do Okręgu Suwalskiego, Krainy Suwalsko - Augustowskiej, Działu Północnego, Prowincji Środkowoeuropejskiej. Charakteryzuje się on występowaniem w szacie roślinnej gatunków borealnych, które mają swoje centrum w północno – wschodniej Europie, oraz reliktywów polodowcowych. Obecność tych gatunków zależy głównie charakterem klimatu oraz historii rozwoju szaty roślinnej. Jest to teren, z którego lodowiec ustąpił najpóźniej.

Gmina Szypliszki charakteryzuje się niewielką lesistością wynoszącą – 13,6% i odbiega od średniej wojewódzkiej wynoszącej 31,3% (wg danych z 2023 r.)

Drzewa i krzewy

Na obszarze gminy Szypliszki występuje zaledwie 29 rodzimych gatunków drzew i 82 gatunki krzewów. Spośród rodzajów drzew najwięcej gatunków ma topola (osika, topola biała, topola czarna), wiąz (szypułkowy, górski, pospolity), wierzba (wiele postaci krzewiastych i drzewa: wierzba biała, krucha, iwa). Olsza, występuje jako szara i czarna. Dąb jest reprezentowany przez dwa gatunki szypułkowy i bezszypułkowy.

Drzewa reprezentowane przez jeden tylko gatunek to: jarząb pospolity, świerk pospolity, sosna zwyczajna, grab zwyczajny, grusza pospolita, jabłoń dzika, lipa drobnolistna, jesion wyniosły, czeremcha zwyczajna. Oprócz w/wym. drzew naturalnych pojawiły się też gatunki obce, takie jak: modrzew europejski, lipa szerokolistna, sosna czarna.

Bogaty jest zaś świat krzewów. Najwięcej gatunków ma wierzba, m.in.: pięciopęcikowa, szara, łoża, uszata, rokitka. Ponadto występują: maliny, jeżyny, róże, porzeczki, janowiec, jałowiec, dziki bez, trzmieliny i żurawiny. Z gatunków pojedynczych dominuje leszczyna, berberys zwyczajny, kruszyna pospolita, kalina koralowa, śliwa tarnina, szakłak pospolity, dereń świdwa, wrzos zwyczajny, bagno zwyczajne, wiciokrzew suchodrzew.

Z krzewów rzadkich występuje: wawrzyn wilczyko, szczodrzeniec rozestany, mącznica lekarska, zaś z bardzo rzadkich to: woskownica europejska, brzoza niska i bluszcz pospolity. Ze względu na kontynentalny klimat, który sprzyja utrzymywaniu się w szacie roślinnej występują również gatunki reliktowe, borealne, arktyczne, m.in.: brzoza niska, rosiczka długolistna i okrągłolistna, malina moroszka, sit torfowy, turzycy drobnozadziorkowa, bagno zwyczajne, pierwiosnek omączony, grązel drobny, manna litewska, wełnianeczka alpejska. Gatunkami o cechach borealnych występujących w obszarze gminy Szypliszki są: brzoza (karłowata, omszona, brodawkowata), świerk pospolity, sosna zwyczajna, jałowiec pospolity, fiołek błotny, borówka czernica, knieć błotna siedmiopalecznik błotny i inne. Na obszarze gminy możemy spotkać roślinność pochodzenia środkowoeuropejskiego, np.: dąb szypułkowy i bezszypułkowy, olszę czarną, lipę drobnolistną, grab zwyczajny, klon zwyczajny, jesion wyniosły, zawilec gajowy, leszczynę, konwalię majową, orlika pospolitego, berberys zwyczajny, trzmielinę zwyczajną, bluszcz pospolity, perłówkę jednokwiatową oraz wiele roślin łąkowych i wodnych.

Pola, łąki i pastwiska

Pola, łąki i pastwiska stanowią ważny i bogaty składnik roślinnego pejzażu. Dzielą się na:

- zbiorowiska synantropijne – sprowadzane i uprawiane przez człowieka, takie jak: rośliny zbożowe, okopowe, oleiste i włókniste, strączkowe i motylkowe, warzywa, drzewa i krzewy owocowe) oraz
- zbiorowiska roślin półnaturalnych, tubylczych i przywleczonych przez człowieka – są to chwasty towarzyszące uprawom rolnym i ogrodowym: perz, stokłosa żytnia, wyka kosmata, rzodkiewnik pospolity, wiosnówka pospolita, mak piaskowy, a na polach ziemniaczanych występują chwasty z zespołu jasnoty różowej i przetacznika lśniącego.

W sąsiedztwie zabudowań, placów oraz na przydrożach i nasypach kolejowych można spotkać zbiorowiska roślinności ruderalnej: zespoły serdecznika i łopianu pajęczynowatego czy też mierzniczy czarnej. Wzdłuż dróg i torowisk występują zespoły żmijowca, nostryka, kminku zwyczajnego.

Na łąkach torfowych znajdują się zespoły miazgi trzcinowej, ostrożnia warzywnego i rdestu węzownika, a także dzięgiel leśny, groszek łąkowy, komonica błotna, knieć błotna, kostrzewa czerwona, śmiałek darniowy, różne gatunki turzyc i szereg innych roślin.

Łąki na glebach mineralnych są najcenniejszymi gospodarczo łąkami będące kombinacją traw szlachetnych i ziół: wyczyńca łąkowego, kostrzewy łąkowej, kupkówki pospolitej, wiechlina łąkowej, zioła: krwawnik pospolity, barszcz syberyjski, ostrożnia warzywnego i inne.

Na pastwiskach występuje: życica trwała, grzebieńnica pospolita, kupkówka pospolita, tymotka łąkowa, wiechlina zwyczajna i łąkowa. To wszystko jest wzbogacone licznymi ziołami np. kończyń białą, jaskrem bulwkowym, babką wąskolistną. Natomiast w suchych miejscach rośnie kosmatka polna i macierzanka piaskowa.

Roślinność leśna

W lasach na obszarze gminy Szypliszki, w zależności od ukształtowania rzeźby terenu, warunków glebowych, mikroklimatu i stopnia nawodnienia gleby, występują różne odmiany ekosystemów: bór świeży, bór wilgotny, bór bagienny, bór mieszany.

W siedliskach borów i lasów gatunki tworzące runo to: poziomka, borówka czarna, mącznica lekarska, wrzos zwyczajny, konwalia majowa, orlica pospolita, Jarzębiec baldaszkowaty, zawilec wielokwiatowy, skrzyp polny, widłak jałowcowy, liczne gatunki mchów, marzanka wonna, bluszcz pospolity, trawa turówka leśna, sasankę otwartą. Paprocie reprezentowane

są przez: zachyłkę oszczepową i trójkątną, paprotkę zwyczajną. W łągach rozrastają się pokrzywy, jaskier rozłogowy, skrzyp olbrzymi, manna gajowa, listera jajowata. W grądach zaś zawilec gajowy, szczawik zajęczy, przylaszcza pospolita, orlik pospolity. W olsach można spotkać skrzyp bagienny, boberka trójlistnego, szale jadowity, turzyce, rzadziej listerę jajowatą i widłaka gronca.

Torfowiska

Torfowiska dzieli się na:

- torfowiska niskie (ciągle świeże będące w procesie tworzenia się);
- przejściowe (podsychające);
- wysokie.

Torfowiska niskie powstały w zabagnionych dolinach i wypłyconych, zarastających zbiornikach wodnych. Porastają je zarośla wierzbowe z domieszką brzozy omszonej i brodawkowatej, olszy czarnej, sosny, traw turzycowych. Zespół szuwarów w tym środowisku tworzą: trzcina pospolita, tatarak, turzyca sztywna, turzyca zastrzona, wiechlina błotna, kosaciec błotny, tojeść bukietowa, jeżogłówka gałęzista, storczyk krwisty, kosaciec żółty, przytulia błotna, jaskier wielki. Z gatunków łąkowych: ostrożeń błotny, skrzyp błotny, knieć błotna (kaczeniec), niezapominajka błotna, śmiełek darniowy, jaskier ostry. Typowo torfowiskowymi roślinami jest welnianka wąskolistna, siedmiopalecznik błotny, fiołek torfowy i błotny, mietlica psia, przytulia błotna.

Torfowiska przejściowe podsychające porasta roślinność typowa dla torfowisk niskich (gatunkowo uboższe) oraz gatunki typowe dla torfowisk wysokich. Można tu spotkać m.in. zespoły turzycy bagiennnej, przygielkę białą, wąlika błotnego, lipiennika, bagnicę torfową, wiele gatunków mchów oraz coraz rzadsze storczyki.

Torfowiska wysokie są zasilane jedynie wodami pochodzącymi z opadów atmosferycznych, są siedliskami roślin o małych wymaganiach, odpornych na suszę i zakwaszenia. Są to głównie mchy torfowce, na nich rosną rośliny kwiatowe, jak welnianka pochwowata, modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne, żurawina błotna, rosiczka okrągłolistna, z drzew pojawia się jedynie sosna, która jednak nie osiąga większych rozmiarów.

Roślinność wodna

Roślinność wodną tworzą zbiorniki jezior i rzeki Wiatrołuża i Szelmientka oraz liczne starorzecza i stawy. Rozwój roślinności w tym środowisku zależy głównie: od stanu czystości wody, przezroczystości wody, zawartości soli mineralnych, rodzaju dna i pobraża oraz temperatury wody. Pobraża zbiorników porasta roślinność bagienna - torfowiskowa. Natomiast obszar od pobraża do krawędzi stoku dna wodnego tworzy bogatą strefę roślinności zwaną litoralem. Zależnie od głębokości daje się w nich wyodrębnić zespoły szuwarów, oczeretów, roślinności o liściach pływających i roślinności zanurzonej bezkwiatowej.

Roślinność szuwarową tworzą rośliny wodne wynurzone takie jak: marek szerokolistny, kropidło wodne, żabieniec babka wodna, łączeń baldaszkowaty, kosaciec żółty, turzyce, tatarak zwyczajny, skrzyp bagienny. Oczerety, rośliny wynurzone to: strzałka wodna, manna mielec, pałka wąskolistna i szerokolistna, trzcina pospolita, oczeret jeziorny, rdestnica pływająca, grzybienie białe i grązele żółte. Rośliny zanurzone mają długie, wiotkie pędy, które łatwo poddają się ruchom wody. To byliny takie jak: rdestnice, rogatki sztywne, wywłócznik kłosowy, lobelia jeziorna, moczarka kanadyjska, jeziora mniejsza, zespół ramienic tworzących podwodne łąki. Rośliny te są ukorzenione lub swobodnie unoszą się w toni. Prócz tego można jeszcze wymienić byliny o krótkich kłaczach: żabiściek pływający, rzęsę trójrodkową i drobną.

Ponadto strefę głębszą zamieszkują drobnoustroje, bakterie, sinice, grzyby, glony i liczne gatunki torfowców.

Bogactwo roślinności tworzy dobre warunki dla rozwoju licznych populacji fauny na tym obszarze. Najlepsze warunki występują w lasach, zaś pola uprawne sprzyjają zwierzętom polnołaskowym. Bogactwo fauny występuje w środowisku wodnym. Cechą charakterystyczną na obszarze gminy Szypliszki jest występowanie gatunków północnych, nie występujących

na innych obszarach. Szczególnie dobre warunki panują w lasach, zaś skromne na polach uprawnych. Bogata jest również fauna związana ze środowiskiem wodnym. Charakterystyczną cechą miejscowego świata zwierzęcego jest obecność gatunków północnych, które rzadko można oglądać w innych częściach kraju. Ogólnie rzecz ujmując można wyróżnić trzy typowe środowiska faunistyczne: kompleks pól uprawnych, łąk i zabudowań; kompleksy leśne, kompleksy wód otwartych.

Nadleśnictwo Suwałki

Na glebach żyznych dominują siedliska lasowe, charakteryzujące się bogatą szatą roślinną. Na gruntach uboższych wytworzyły się siedliska borowe o zupełnie odmiennym, mniej zróżnicowanym, składzie biocenozy leśnej.

Gatunkiem panującym w drzewostanach nadleśnictwa na siedliskach borowych jest sosna. Wraz ze wzrostem żyzności siedliska wrasta w drzewostanach udział takich gatunków jak: świerk, brzoza, olsza i dąb.

Istotny element szaty roślinnej ekosystemów leśnych stanowią krzewy i roślinność runa. Na terenie nadleśnictwa występuje kilkadziesiąt gatunków roślin, porostów i grzybów podlegających ochronie, m.in. chamedafne północna, kosaciec syberyjski, podkolan biały, rosiczka okrągłolistna, widłak goździsty i jałowcowaty, lilia złotogłów, skrzyp olbrzymi, purchawica olbrzymia i smardz stożkowaty. W miejscach ich występowania nie prowadzi się prac mogących stanowić dla nich zagrożenie.

Fauna

Na obszarze gminy Szypliszki świat zwierząt reprezentowany jest przez następujące gatunki:

- ssaki: kret, lis, zając, szarak, zając bielak, nornik zwyczajny, łasica, mysz polna, mysz domowa, badyłarka, sarna, jeż, tchórz, ryjówka aksamitna, nietoperz, lis, borsuk, jenot, tchórz, jeż, kuna leśna, kuna domowa, smużka, nornica ruda, mysz leśna, wiewiórka, jeleń, łos, sarna, dzik, bóbr, wilk, bóbr europejski, piżmak, wydra, norka, rzęsorek,
- ptaki: wrona, bocian biały, skowronek, myszołów, kuropatwa, świergotek łąkowy, makolągwa, sroka, kawka, jaskółka, wróbel, sowa płomykówka, dzierzba srokosz, przepiórka, pliszka, kraska, trznadel, szpak, wrona siwa, kruk, sówka, sroka, dudek, jastrząb, krogulec, myszołów, krzyżodziób świerkowy, gil, jarząbek, cietrzew, sikorka sosnowka, bogatka i czubatka, słowik szary, zięba, dzięcioł pstry, łabędź niemy, żuraw, czapla siwa, perkoz, cyraneczka, łyska, kurka wodna, mewa śmieszka, rybitwa, bąk, kaczka krzyżówka, cyranka.
- płazy i gady: ropucha, szara, żaba wodna, żaba trawna, jaszczurka zwinka, traszka, ropucha szara, żaba trawna, jaszczurka żyworódka. Ssaki Bóbr europejski, piżmak, wydra, norka, rzęsorek.

Środowisko wodne i nadwodne

- ptaki: łabędź niemy, żuraw, czapla siwa, perkoz, cyraneczka, łyska, kurka wodna, mewa śmieszka, rybitwa, bąk, kaczka krzyżówka, cyranka;
- ryby: sandacz, stynka, szczupak, karp, lin, karaś, leszcz, krąp, ukleja, płoć, węgorz, okoń, sielawa;
- ślimaki: błotniarka stawowa, błotniarka uszata, zatoczek rogowy, żyworódka jeziorna, rozdepka rzeczna, przytulnik jeziorny, zatoczki, zagrzebka pospolita;
- skorupiaki: oczlik, rozwiłtka wielka, małżoraczek, splewka karpiowa, kielż drozdowy, raki.

Nadleśnictwo Suwałki

Kompleksy leśne znajdujące się pod zarządem Nadleśnictwa Suwałki obejmują obszar o powierzchni blisko 14,3 tys. ha lasów.

Świat zwierzęcy lasów nadleśnictwa jest równie bogaty jak roślinny. Oprócz występujących tu podstawowych gatunków łownych jak łos, jeleń, sarna, dzik, zając, lis, jenot czy borsuk, stwierdzono występowanie gatunków chronionych, m.in.: wilk, ryś euroazjatycki, łasica,

gronostaj, ryjówki, zajęć bielak i częściowo chronionych - jak bóbr europejski czy wydra. Bardzo licznie reprezentowane są ptaki: dzięcioł czarny, bocian czarny, błotniaki, krogulec, kobuz, jastrząb, puchacz, dudek i wiele innych.

Z gromady gadów mogą występować na terenie nadleśnictwa: jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec, żółw błotny, zaskroniec zwyczajny i żmija zygzakowata. Z płazów np. traszki, rzekotka, ropuchy, kumak, a z owadów m.in. trzmiele, biegacze, czerwonończyki i wiele innych.

Lasy

Zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową określa ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach.

Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu.

„Plan urządzenia lasu” jest to podstawowy dokument gospodarki leśnej opracowywany dla określonego obiektu, zawierający opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

Gospodarkę leśną (jest to: działalność leśna w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania - z wyjątkiem skupu - drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu), prowadzi się według następujących zasad:

- powszechnej ochrony lasów;
- trwałości utrzymania lasów;
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów
- powiększania zasobów leśnych.

Zmiana lasu na użytek rolny jest dopuszczalna w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów.

Powiększanie zasobów leśnych następuje w wyniku zalesienia gruntów oraz podwyższania produktywności lasu w sposób określony w planie urządzenia lasu.

Nadleśnictwo Suwałki

Nadleśnictwo Suwałki położone jest w północnej części województwa podlaskiego, w powiatach: augustowskim (gmina Nowinka), sejneńskim (gminy: Krasnopol i Puńsk), oraz suwalskim (gminy: Bakalarzewo, Jeleniewo, Przerośl, Rutka-Tartak, Suwałki, Szypliszki i Wiżajny). Lasy Nadleśnictwa leżą w Krainie Przyrodniczo – Leśnej II Mazursko-Podlaskiej w Mezoregionach Pojezierza Suwalskiego, oraz Wigier i Rospudy. Pod względem fizjograficznym teren ten obejmuje Pojezierze Zachodniosuwalskie oraz zachodnią część Pojezierza Wschodniosuwalskiego.

Część nieruchomości na obszarze gminy Szypliszki jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Suwałki. Zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy o lasach gospodarka leśna jest podstawą działalności PGL Lasy Państwowe. Ustawowym celem prowadzonej przez nadleśnictwo gospodarki leśnej jest, m.in. zachowanie i ochrona lasów. Gospodarka ta prowadzona jest wg zasad: powszechnej ochrony lasów i trwałości utrzymania lasów. Stosownie do art. 3 ustawy o lasach lasem jest grunt:

- 1) zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony:
 - a) przeznaczony do produkcji leśnej lub
 - b) stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo
 - c) wpisany do rejestru zabytków;
- 2) związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne,

miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Łączna powierzchnia Nadleśnictwa Suwałki wynosi 14 281,73 ha, natomiast terytorialny zasięg działania wynosi około 115 907ha i obejmuje obszar pomiędzy 22°45' a 23°15' długości geograficznej wschodniej 54°25' a 53°55' szerokości geograficznej północnej. Najniżej położone tereny na obszarze Nadleśnictwa znajdują się w okolicach wsi Poszeszupie na wysokości 118 m.n.p.m., najwyżej natomiast w okolicach Wiżajn (Góra Rowelska) i osiągają 298 m.n.p.m. Różnice wysokości względnej dochodzą tu miejscami do 120 m. Suwalszczyzna, poza obszarami górskimi, jest najchłodniejszym regionem w Polsce. Surowy klimat o cechach kontynentalnych wpływa na skrócenie okresu wegetacyjnego, długie zaleganie pokrywy śnieżnej, krótkie i gorące lato oraz ciepłą i wczesną jesień.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasu, sporządzanych dla nadleśnictw na 10 lat. Wykonują je dla Lasów Państwowych specjalistyczne jednostki, m.in. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej (BULiGL). Plany urządzenia lasu, po konsultacjach z udziałem społeczeństwa, są zatwierdzane decyzją Ministra Środowiska.

Plan urządzenia lasu powinien zawierać, m.in.:

- opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia,
- analizę gospodarki leśnej w minionym okresie,
- program ochrony przyrody,
- określenie zadań związanych z pozyskaniem drewna, zalesieniami i odnowieniami, pielęgnacją i ochroną.

W Planie określa się: cechy lasu takie, jak: struktura, budowa, wiek, skład gatunkowy, stan zdrowotny, warunki glebowo – siedliskowe, itp. lasu, gospodarką łowiecką i tworzeniem infrastruktury leśnej (budynki, drogi).

Informacja

„Plan urządzenia lasu wykonywany jest na podstawie obowiązującej w Lasach Państwowych instrukcji. Opracowany na lata 2023-2032 projekt Planu Urządzenia Lasu oraz Prognoza oddziaływania tego planu na środowisko udostępnione zostały do konsultacji społecznych oraz przekazane do zaopiniowania przez dyrektora ochrony środowiska oraz państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego. Na dzień dzisiejszy projekt PUL na lata 2023-2032 nie uzyskał zatwierdzenia przez Ministra Klimatu i Środowiska.

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki przeważają siedliska borowe z dominującym udziałem sosny. Zasoby mięszkości lasów nadleśnictwa wynoszą około 4 627 971m³. Przeciętna zasobność określona na 1 ha powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej wynosi 347m³, a przeciętny wiek drzewostanów 66 lat.

W nadleśnictwie siedliska borowe zajmują 46,84% (6245,02 ha), siedliska lasowe 50,20% (6692,53 ha), natomiast olsy 2,96% (396,54 ha) powierzchni leśnej.

Głównym gatunkiem tworzącym drzewostany jest sosna (59,52% powierzchni), a następnie świerk (24,46%). Najliczniejszymi gatunkami liściastymi są brzoza (5,77%), dąb (5,60%) i olsza (4,33%). Pozostałe gatunki, które zajmują 0,32% powierzchni są cenną domieszką w ekosystemie leśnym nadleśnictwa.

Ustawa o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju

Zgodnie art. 1 ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1235) do strategicznych zasobów naturalnych kraju zalicza się lasy państwowe. Zaś z art. 4 wynika obowiązek utrzymywania, powiększania i doskonalenia zasobów odnawialnych lasów. Gospodarowanie strategicznymi zasobami naturalnymi powinno być prowadzone zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w interesie dobra ogólnego.

Wstęp do lasów państwowych i dostęp do cieków i zbiorników wodnych stanowiących własność Skarbu Państwa jest wolny.

Ponadto budowa i przebudowa dróg wewnętrznych, parkingów i innych urządzeń opisanych w definicja lasu jest częścią gospodarki leśnej realizowanej przez nadleśnictwo.

Dopuszczenie inwestycji celu publicznego związanego z budową sieci infrastruktury technicznej umożliwi wykorzystanie gruntu nadleśnictwa również na potrzeby celów publicznych z zachowaniem wyłącznego przeznaczenia ustalonego w planie ogólnym. Ingerencji inwestycji infrastruktury technicznej w tereny leśne rozumie się lokalizowanie ich poza lasem, a w przypadku, gdy nie jest to możliwe by inwestycje te były lokalizowane np. na skraju lasu, w liniach podziału powierzchniowego, wzdłuż dróg leśnych lub już istniejącej infrastruktury.

Natura 2000

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), wyznaczone do ochrony populacji dziko występujących ptaków,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), chroniące siedliska przyrodnicze i gatunki roślin i zwierząt.

Zagrożenia dzieli się na trzy grupy:

- biotyczne (np. szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, ssaki roślinożerne);
- abiotyczne – ekstremalne zjawiska atmosferyczne (np. silne wiatry, śnieg, ulewne deszcze, wysokie i niskie temperatury);
- antropogeniczne – wywołane przez człowieka (np. pożary, zanieczyszczenia przemysłowe, zaśmiecanie lasu).

Na terenie Nadleśnictwa Suwałki wyznaczono 9 obszarów Natura 2000:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 – PLH200001 „Jeleniewo”: Obszar zajmuje 5 910 ha, w skład którego wchodzi 92 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. Utworzenie obszaru Natura 2000 miało na celu ochronę największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*), wraz z obszarem jego żerowisk. Kolonia lęgowa mieszcząca się na strychu XIX-wiecznego kościoła w Jeleniewie liczy około 400-500 szt. samic.
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 – PLH200005 „Ostoja Augustowska”: Ostoja o powierzchni 107 069 ha obejmuje swym zasięgiem prawie całą polską część Puszczy Augustowskiej. W skład obszaru wchodzi 5 291 ha gruntów Nadleśnictwa Suwałki. Oprócz bagiennych lasów szczególną wartość dla UE przedstawiają występujące tu różnego typu torfowiska. Warto zauważyć, że na terenie ostoi znajduje się jedno z większych torfowisk wysokich w Polsce – Kuriańskie Bagno.”

Źródło: <https://suwalki.bialystok.lasy.gov.pl>

Nadleśnictwo Suwałki nie prowadzi nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa. Obowiązek sprawowania nadzoru nad gospodarką leśną prowadzoną w lasach prywatnej własności spoczywa na właściwym pod względem administracyjnym Staroście. Warunki i tryb przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne określają przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

3. Ochronie gruntów rolnych i leśnych

Grunty leśne to tereny porośnięte drzewami i krzewami, przeznaczone głównie do celów leśnych, takich jak hodowla drzew, ochrona przyrody, rekreacja czy pozyskiwanie drewna. W gminie Szypliszki lasy, tereny zadrzewione i zakrzaczone zajmują powierzchnię – 2169 ha, co stanowi 13,85% ogólnej powierzchni gminy.

Grunty leśne publiczne w gminie Szypliszki zajmują powierzchnię ogółem – 1309,20 ha. Powierzchnia gruntów leśnych Skarbu Państwa wynosi 1296,20 ha. Grunty leśne prywatne zajmują powierzchnię ogółem – 851,16 ha.

Grunty leśne prywatne objęte uproszczonym planem urządzania lasu mają powierzchnię – 797, 58 ha.

Powierzchnia gruntów leśnych gminnych wynosi 12,27 ha.

Większe kompleksy leśne występują na północy, północnym – wschodzie i północnym – zachodzie zlewni Szelmentu Małego, składające się z małych i większych kompleksów leśnych przeważnie z lasów mieszanych świerkowych z domieszką leszczyny, osiki, brzozy brodawkowatej, lipy.

Należy również zaznaczyć, iż na terenie gminy Szypliszki występują lasy ochronne. Lasy ochronne to są lasy wodochronne i glebochronne oraz lasy cenne pod względem przyrodniczym. Podstawowy kierunek zagospodarowania tych obszarów to - ochrona kompleksów leśnych wyodrębnionych w planie urządzania Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Suwałki jako lasy ochronne: wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny, cenne pod względem przyrodniczym.

Lasy ochronne są szczególnie chronione z mocy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2025 poz. 567) i ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2024 poz. 82). W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez niego celów, dla których został wydzielony. Uznanie lub pozbawienie ochronności następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

Przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością przemysłową, a także innych obiektów budowlanych należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:

- gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 0,5 ha - wymaga uzyskania zgody *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*,
- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody *Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa* lub upoważnionej przez niego osoby,
- pozostałych gruntów leśnych - wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażanej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.

Wyrażenie zgody, następuje na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

W Planie ogólnym gminy Szypliszki zachowanie rozległych kompleksów leśnych w dotychczasowym użytkowaniu zostało zapewnione poprzez wyznaczenie rozległych „stref otwartych” (SO), których profil funkcjonalny wskazuje m.in. leśny kierunek zagospodarowania, a także wyklucza lokalizację zabudowy. Grunty leśne o rozdrobnionym charakterze również objęto ochroną przed zmianą przeznaczenia na cele nieleśne poprzez ujęcie ich w innych strefach zieleni i rekreacji (SN), co zapewni zrównoważony rozwój terenów leśnych przy wykorzystaniu ich potencjału rekreacyjnego.

W strefach zieleni i rekreacji (SN) ustalono wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej na minimalnym poziomie 50%). Takie, rozwiązanie pozwala na utrzymanie dotychczasowych funkcji lasów jako elementów ponadlokalnego systemu przyrodniczego wspierających utrzymanie równowagi ekologicznej, bioróżnorodności i funkcji rekreacyjnych.

4. Diagnoza stanu oraz zagrożeń środowiska

Zasoby i walory środowiska ulegają licznym zagrożeniom. Źródła zagrożeń są wewnętrzne, zlokalizowane na obszarze gminy i zewnętrzne, w tym znacznie oddalone.

1) Degradacja powierzchni ziemi o ocena stanu rekultywacji obszarów zdewastowanych

Degradacja powierzchni ziemi następuje na skutek zjawisk i działań naturogeniczných. Zagrożenia powierzchni ziemi związane są przede wszystkim z warunkami morfologicznymi, t.j.:

- terenami narażonymi na erozję powierzchniową – o spadkach powyżej 5%;
- obszarami pozostającymi pod wpływem zalewów powodziowych;
- działalnością człowieka i postępującymi procesami urbanizacyjnymi.

Degradacja powierzchni ziemi wiąże z rozwojem terenów zainwestowanych i wynikających z innych, niż rolnicze lub leśne wykorzystanie gatunków oraz prowadzeniem wszelkich prac ziemnych, w tym powierzchniowej eksploatacji surowców oraz zabiegami technicznymi, np. melioracjami.

Na terenach stokowych o większym stopniu nachylenia, następuje przyspieszenie procesów zmywania warstwy glebowej. Obszary te narażone są również na osuwanie się mas ziemnych. Zmiany ukształtowania powierzchni spowodowane są także przez budownictwo osiedli mieszkaniowych oraz inwestycje komunikacyjne. Podczas budowy stosowane są różne zabiegi polegające, m.in. na wyrównaniu terenu, tworzeniu nasypów w celu izolacji budynków od podłoża, wykopy pod uzbrojenie terenu lub osuszanie terenu budowy. Wprowadzanie nowej zabudowy szczególnie na terenach podmokłych może prowadzić do negatywnych zmian w siedlisku.

Największe zmiany w powierzchni ziemi powoduje działalność górnicza. Na obszarze gminy Szypliszki udokumentowanych jest 21 złóż kruszywa naturalnego. Występują również 1 złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Podczas eksploatacji surowców kopalnianych zniszczeniu mechanicznemu i zmianom chemicznym ulegają pokrywy glebowe. Zaburzeniom ulegają stosunki hydrogeologiczne, m.in.: obniżenie poziomów wodonośnych, zanik cieków przemiany sieci hydrograficznej, przerwanie więzi hydraulicznych między wodami powierzchniowymi i podziemnymi.

Ponadto odpady stały się jednym z poważniejszych zagrożeń dla gleb. Dlatego racjonalna gospodarka odpadami i minimalizacja ich wytwarzania stała się w ostatnich latach jednym z najważniejszych aspektów w dziedzinie ochrony środowiska.

2) Zanieczyszczenie gleb

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na jej potencjał. Gleby dobrej jakości oznaczają zdrowe i wysokie plony oraz warunkują prawidłowy rozwój człowieka. Z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Człowiek z pożywieniem pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno – organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na obszarze gminy Szypliszki gleby są umiarkowanie żyzne, dające plony niższe niż średnie krajowe. Wykształciły się one głównie z osadów czwartorzędowych: gliny, piasku, żwiru. Na wysoczyznach dominują gleby bielcowe, powstałe z gliny zwałowej i gliniastych piasków. Gorsze są bielice na żwirach i luźnych piaskach. Wykorzystywane są one głównie na pastwiska. Występują również gleby bagienne, powstałe na torfowiskach. Miejscami występują urodzajne, gliniaste gleby brunatne.

Degradacja gleb może następować na skutek: nadmiernego zakwaszenia oraz zubożenia w podstawowe składniki pokarmowe roślin: fosfor, potas, magnez, zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi.

W wyniku niekorzystnych zmian rzeźby terenu, gleb, warunków wodnych i szaty roślinnej następują procesy degradacji – obniżenia się wartości użytkowej gruntu lub dewastacji – całkowitej utraty wartości użytkowej gruntu. Przyczyną zachodzących zmian może być

działalność przemysłowa, agrotechniczna, bytowa człowieka lub działanie sił przyrody (pożary, susze, erozja).

Badania gleb dotyczą: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosforu, potasu i magnezu.

Odczyn pH zależy od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu suwalskiego występuje: 29% gleb kwaśnych, 29% - lekko kwaśnych i 14% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej i decyduje o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin, jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu suwalskiego dla 36% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zaś zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełni on ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Odgrywa on istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin, jego rola jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, wpływem na procesy fotosyntezy. Magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ten ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu suwalskiego wynosi 74%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 75%, a magnezu - 15%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest czynnikiem do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Nadmierna koncentracja soli powoduje zmniejszenie dostępności wody dla roślin, zniekształcenie równowagi jonowej w glebach oraz zwiększenie zawartości soli w roślinach i obniżenie ich wartości użytkowej. Z przeprowadzonych badań wynika, że przeciętne wartości przewodności elektrolitycznej pozostają na niskim, nieszkodliwym dla roślin i jakości gleb poziomie.

Próchnica glebowa jest mieszaniną substancji o skomplikowanej budowie i zróżnicowanych właściwościach, zależnych od stopnia humifikacji. Powstaje w wyniku biochemicznych przemian produktów biologicznego rozkładu związków organicznych, wchodzących w skład roślin i organizmów glebowych. Ubytek próchnicy jest ważnym wskaźnikiem pogorszenia warunków siedliskowych oraz żyzności gleb.

Z opracowania pn. „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” wynika, że historyczne zanieczyszczenia gleb pozostałościami środków ochrony roślin nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Obecnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce, trend ten jest też obecny na obszarze gminy Szypliszki i wymaga on dalszej obserwacji i prowadzenia badań.

Natomiast zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2022” w latach 2010 – 2021 odnotowano spadek łącznej powierzchni zajętej przez grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwale o 1,8%, na rzecz m.in. powierzchni zajętej przez grunty zabudowane i zurbanizowane - 0,72%, jak również przez lasy - 0,53%. Poziom zanieczyszczenia gleb użytkowanych rolniczo metalami ciężkimi i związkami z grupy WWA jest niski. Zakwaszenie stanowi główny problem dla żyzności gleb ornych. W Polsce obserwuje się wysoki udział gleb o odczynie kwaśnym. Z kolei średni poziom zawartości próchnicy w glebach ornych utrzymuje się na

zbliżonym poziomie. Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego (COM(2020) 381) w zakresie gleb wskazuje dla UE na 2030 r. konkretne cele zmniejszenia o połowę wykorzystania pestycydów i nawozów, a także zwiększenia ilości gruntów pod rolnictwo ekologiczne.

Gleby pozostające pod wpływem oddziaływać głównych ciągów komunikacyjnych, ulegają systematycznej degradacji. Związane jest to z kumulacją w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze spalin oraz pyłów ścieranych opon i nawierzchni jezdni.

Nie należy rozdrabniać zabudowy na obszarze gminy, w szczególności zabudowy niezwiązanej z rolnictwem, ponieważ ogranicza to przestrzeń o jednorodnym użytkowaniu rolniczym oraz przyczynia się do rozdrobnienia gospodarstw. Rozdrobnienie gospodarstw i rozproszona zabudowa mieszkaniowa sprzyja dalszej degradacji gleb i może powodować dalsze zaburzenia w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego. Mogą wystąpić zmiany w lokalnych ciągach ekologicznych, likwidacja zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, które niejednokrotnie stanowią ostoję drobnej zwierzyny.

Ochrona roślinności śródpolnej jest bardzo ważna ze względu na jej rolę w strukturze przyrodniczej obszaru gminy, polegającą na:

- przeciwdziałaniu nadmiernemu uproszczeniu agrocenoz;
- zachowaniu bioróżnorodności terenów rolnych;
- poprawie warunków agroklimatycznych: zmniejszenie erozji wietrznej gleb, zwiększenie wilgotności, dłuższe utrzymywanie pokrywy śnieżnej.

Zagrożeniami dla gleb mogą być:

- intensyfikacja i chemizacja produkcji rolnej: wzrost nawożenia, stosowanie pestycydów;
- emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych;
- wprowadzanie monokultur uprawowych;
- zanik lokalnych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych;
- wzmożone procesy erozyjne;
- wprowadzanie do gleb ścieków komunalnych i przemysłowych;
- powstawanie dzikich wysypisk odpadów komunalnych;
- posypywanie nawierzchni dróg solami – powodujące nadmierne zasolenie gleb położonych wzdłuż dróg.

Tereny przeznaczone pod inwestycje, w niektórych przypadkach mogą wymagać uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, związane z proponowaną funkcją mieszkaniową, usługową, produkcyjną, rekreacyjną i pod budowę, i rozbudowę dróg i infrastruktury technicznej. Nie ma żadnych przesłanek ku ograniczeniu tego typu zmiany. Zmiana przeznaczenia sposobu zagospodarowania i użytkowania pod planowane inwestycje nie spowoduje znaczących zmian w funkcjonowaniu gruntów rolnych. Niejednokrotnie grunty rolne zaliczane są do IVb, V i VI klasy bonitacyjnej w rzeczywistości nie pełnią swej funkcji rolniczej lub są wykorzystywane minimalnie. Położone są przeważnie przy drogach obciążonych znacznym ruchem komunikacyjnym (np. przy drogach krajowych i drodze wojewódzkiej na co dzień oraz w sezonie urlopowym).

Rekompensatą zajęcia tych terenów będą tereny zielone w sąsiedztwie inwestycji (zakrzewienie, zadrzewienie, itp.), a także bezwzględne pozostawienie w stanie nienaruszonym istniejących zadrzewień, zakrzaczeń i innych form roślinnych na całym terenie. W przypadku nowych tras komunikacji samochodowej – należy bezwzględnie zachować zasady dotyczące usuwania istniejących zadrzewień i zakrzewień. Nie przewiduje się generalnie wpływu na biosferę ze względu na mało inwazyjny charakter inwestycji.

3) Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Podstawę oceny jakości wód powierzchniowych stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Z 2016 r. poz. 1187 ze zm.).

Rozporządzenie szczegółowo określa sposób klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Na terenie gminy Szypliszki zlokalizowane są następujące JCWP, dla których określono stan ekologiczny:

- PLLW30607 Szelmęt Mały w stanie dobrym;
- PLLW30606 Szelmęt Wielki w stanie dobrym;
- PLRW8000256867 Szelmętka do granicy państwa, w złym stanie, niezagrożonym nieosiągnięcia celów środowiskowych;
- JCWP o kodzie PLRW800018648299 Marycha od Marychny z jeziorami: Boksze, Sejwy, Szejpiszki, w złym stanie, niezagrożonym nieosiągnięcia celów środowiskowych;
- JCWP PLRW80001864349 Piertanka z jeziorami: Krzywe Wigierskie, Pierty w stanie dobrym niezagrożonym nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na ogólny stan środowiska przyrodniczego na danym terenie ma jakość i wielkość zasobów wodnych.

Na jakość wód powierzchniowych i podziemnych wpływa kilka czynników, wśród których dużym największym zagrożeniem jest działalność antropogeniczna. Niekorzystny wpływ, na jakość wód powierzchniowych ma:

- intensywne użytkowanie rekreacyjne jezior,
- sposób zagospodarowania i użytkowania gruntów rolnych,
- ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód powierzchniowych.

Rolnictwo i gospodarka ściekowa na obszarach wiejskich stanowią poważne zagrożenie dla jakości wód. Ścieki bytowe pochodzące z gospodarstw rolnych są często gromadzone w nieszczelnych szambach, z których zanieczyszczenia mogą przedostać się do wód gruntowych oraz lokalnych cieków.

Głównym z powodów zanieczyszczenia wód podziemnych są wody opadowe, które przenikając do warstw wodonośnych pochłaniają zanieczyszczenia z atmosfery i powierzchni terenu. Wody w badanych rzekach gminy znajdują się w stanie dobrym, za wyjątkiem dwóch przypadków w stanie złym z niezagrożonym stanem osiągnięciem celów środowiskowych. Jeziora w większości znajdują się w stanie dobrym.

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych na obszarze gminy mogą być nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Potencjalnie zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych mogą stanowić również ścieki sanitarne gromadzone w często nieszczelnych zbiornikach bezodpływowych (szamba). Poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych na terenach wiejskich stanowią także nieprawidłowo składowane nawozy, w tym naturalne, takie jak: obornik, gnojowica, gnojówka, pomiot). Rozwiązania wymaga kwestia zmniejszania zużycia nawozów sztucznych i racjonalizacja wykorzystania środków ochrony, co zmniejszyłoby zagrożenie wód zanieczyszczeniem z tych źródeł.

Gmina stara się przeciwdziałać zjawisku zanieczyszczeniu, rozbudowując sieć wodociągową, skąd woda w ilościach potrzebnych do picia udostępniana jest ludności. Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej stanowią 94,8% ogólnej liczby budynków mieszkalnych w gminie. Podejmowane są również działania związane z udoskonaleniem technologii uzdatniania wody i poprawą jakości wody dostarczanej przez wodociągi. Do wód gruntowych na etapie realizacji inwestycji mogą przedostawać się pewne ilości produktów ropopochodnych. Zanieczyszczenia te nie powinny spowodować większych zagrożeń. Na analizowanym obszarze brak jest wystarczających systemów sieci kanalizacyjnej. Zaledwie 9% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci kanalizacji sanitarnej. Ścieki są przeważnie odprowadzane do szczelnych zbiorników lub lokalnych oczyszczalni ścieków.

Przewiduje się minimalny wpływ na wody powierzchniowe usytuowane w otoczeniu inwestycji. Przy odpowiedniej kontroli funkcjonowania obiektów oraz monitoringu ich

oddziaływania można zredukować antropopresję. Prowadzenie systematycznych prac porządkowych wokół obiektów powinno się przyczynić do niwelacji zanieczyszczeń.

Jeziora i rzeki nie będą poddawane negatywnemu wpływowi inwestycji ze względu na zachowanie strefy ochronnej wokół jego linii brzegowej.

Ostatecznie: planowane inwestycje nie wpłyną bądź minimalnie wpłyną na pogorszenie stanu jakości zbiorników wodnych analizowanego terenu oraz jego otoczenia. Jednak, nie zmieni stosunków wodnych panujących w skali lokalnej i regionalnej.

Planowane inwestycje nie wywrą wpływu na stosunki wodne panujące w danym regionie.

Na obszarze gminy Szypliszki występują niewielkie obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których nie przewiduje się lokalizowania zabudowy, poza dopuszczoną przepisami prawa oraz już istniejącą.

Wody podziemne

Gmina Szypliszki znajduje się w zasięgu następujących jednolitych części wód podziemnych: PLGW800022.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości;
- II klasa – wody dobrej jakości;
- III klasa – wody zadowalającej jakości;
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości;
- V klasa – wody złej jakości.

Na obszarze gminy Szypliszki dokonano badań w dwóch punktach. Badanie przeprowadzono w miejscowościach Budzisko i Wygorzel. Końcowa klasa jakości wód podziemnych w obydwu punktach została oceniona jako: wody zadowalającej jakości.

Stan wód na obszarze Gminy Szypliszki wymaga przeprowadzania wielu prac polepszających ich stan. Potrzeba prac poprawiających m.in. stan ekologiczny wód. Na obszarze gminy planowana jest przebudowa budowli komunikacyjnych związanych z rzeką Szelmentka.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na obszarze gminy znajdują się na zadowalającym poziomie. Wciąż należy jednak prowadzić prace służące zadbanie o posiadane zasoby i rozsądne z nich korzystanie.

Zgodnie z opublikowanymi w 2020 r. mapami zagrożenia powodziowego na obszarze gminy Szypliszki wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zagospodarowanie przestrzenne tych obszarów powinno być realizowane zgodnie z ustawą Prawo wodne. W ramach obowiązującego „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Niemna” (2022 r.) w granicach gminy Szypliszki nie przewidziano do realizacji żadnych działań technicznych, natomiast przewidziano szereg działań nietechnicznych, np. „Analiza skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i rekomendacja zmian”, „Wdrożenie systemu monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytków rolnych”, „Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych”.

Można uznać, że sytuacja na obszarze gminy i powiatu suwalskiego w porównaniu do innych części kraju (podobnie jak w przypadku całego województwa, na którego terenie są położone) mogłaby być jeszcze lepsza. Istnieje potrzeba zadbania o posiadane zasoby i promowania oszczędzania zużycia wody. Można uznać, że sytuacja na obszarze gminy Szypliszki w zakresie jakości wód jest zadowalająca.

Zagrożenia powodziowe

Powódź to takie wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych lub kanałach, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego zalewa doliny rzeczne i

powoduje zagrożenie dla ludności lub mienia. Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i inne.

Obszar gminy Szypliszki znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Marycha, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (Q1), $p=1\%$;
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Marycha, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (Q10).

Tereny te zlokalizowane są na wschodzie gminy Szypliszki na styku z gminą Puńsk. Są to części obrębów: Wesołowo, Zaboryszki, Żyrwiny, Romaniuki, Mikołajówka.

Powodzie mogą powodować duże straty w sferze materialnej, np. zniszczenia lub uszkodzenia budynków i infrastruktury, zniszczenia pól uprawnych i pastwisk, uszkodzenia roślin. W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej znajdującej się w zasięgu ponadnormatywnego stanu wód, zagrożone jest również bezpieczeństwo, mienie a nawet życie zamieszkałej tam ludności.

4) Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Podstawową oceną jakości powietrza służącą do stwierdzenia zachowania norm jakości, a przypadku ich niedotrzymania, wdrożenia działań naprawczych, jest coroczna ocena wykonywana podstawie art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu.

Jakość powietrza atmosferycznego zależy przede wszystkim od emitowanych i wprowadzanych bezpośrednio lub pośrednio substancji powstających wyniku działalności człowieka. Główne rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery powstają w wyniku spalania różnego rodzaju paliw. Substancje chemiczne wprowadzane do powietrza w największych ilościach to: CO₂, SO₂, NO₂, pył, CO.

Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły - emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku monitoruje jakość powietrza w województwie podlaskim. Przeprowadzane pomiary zanieczyszczeń powietrza wykazywały, że nie ma problemu z poziomami stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i benzeny oraz ze stężeniami metali w pył zawieszonym PM₁₀. Wyniki pomiarów stężeń tych substancji za lat 2006–2015 r. wykazywały niskie wartości, znacznie poniżej norm dopuszczalnych. Wyniki te potwierdzają stosunkowo małe uprzemysłowienie województwa podlaskiego.

Na obszarze województwa podlaskiego, od wielu lat, występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, benzen, tlenki węgla oraz oznaczane w pył zawieszonym PM₁₀ metale: arsen, ołów, kadm i nikiel.

Natomiast pomiary wykonane przez WIOŚ wskazują na utrzymujące się na przestrzeni lat problemy z dotrzymaniem norm stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w pył PM₁₀. I tak w okresie od 2006 do 2015 roku średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ były wysokie, ale nie przekraczały normy dopuszczalnej. Przyczyną tego stanu jest spalanie paliw stałych w piecach w indywidualnych gospodarstwach domowych. W latach 2006–2013 najniższe stężenie zanotowano w Suwałkach. Przyczyną wysokich wartości stężeń pyłu jest niska emisja.

W latach 2010–2015 odnotowano także wysokie stężenia pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Źródłem przekroczeń tych zanieczyszczeń, podobnie jak pyłu PM₁₀, była „emisja niska”. Stężenia ozonu w ostatnim 10-cio leciu osiągały również wysokie wartości. Od wielu lat notuje się przekroczenia normy celu długoterminowego, co jest problemem, który nie dotyczy tylko województwa podlaskiego, ale również znacznej części Polski i Europy.

Peryferyjne położenie gminy Szypliszki w stosunku do dużych ośrodków miejskich oraz małe jej uprzemysłowienie powoduje, że gmina w niewielkim stopniu jest narażona na zanieczyszczenia powietrza. Na obszarze gminy Szypliszki nie występują zakłady produkcyjne i usługowe o istotnym znaczeniu dla zagadnień zanieczyszczenia powietrza.

Sytuacji tej sprzyja również rolniczy charakter gminy. Jakość powietrza determinowana jest przede wszystkim emisją wynikającą z funkcjonowania gospodarstw rolnych, domowych oraz emisją substancji komunikacyjnych.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są również instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły - emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych. Również zanieczyszczeniem powietrza jest fluor pochodzący ze spalania węgla oraz ołowiu - z transportu samochodowego. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Niekontrolowane składowanie odpadów powoduje emisję pyłów, aerozoli oraz gazów.

Lekkie części odpadów oraz pyły i aerozole biologiczne dostają się do atmosfery szczególnie w okresie rozładunku odpadów.

W ostatnich latach nasila się niepokojące zjawisko spalania w piecach, a także na wolnym powietrzu (przy okazji palenia ognisk) wszelkiego rodzaju odpadów w tym tych szczególnie groźnych - plastików. Wynika to z różnych przyczyn: źle pojętej oszczędności, beztroski i lekkomyślności lub po prostu z braku wiedzy. Spalanie plastikowych butelek, folii, różnego rodzaju tworzyw sztucznych oraz śmieci niesie ze sobą ogromne zagrożenie dla środowiska naturalnego, a przede wszystkim dla zdrowia ludzi. Spalanie odpadów to ułatwianie się do atmosfery gazów i pyłów w tym dwutlenku węgla i metali ciężkich.

Gospodarka ciepła na obszarze gminy Szypliszki opiera się na kotłowniach osiedlowych, indywidualnych źródłach ciepła opalanych paliwem stałym i instalacjach korzystających z energii odnawialnych.

Planowane w przyszłości inwestycje na obszarze gminy mogą się nieznacznie przyczynić do zwiększenia zanieczyszczenia powietrza poprzez ruch pojazdów podczas etapu realizacji przedsięwzięcia, a także podczas jego funkcjonowania ze względu na powstanie nowych podrzędnych tras oraz rozwój turystyki. Będzie to emisja spalin oraz hałas. Będą to jednak wielkości nieznaczne, a to ze względu na mały nakład prac przy realizacji przedsięwzięcia.

Proponowane źródła energii pochodzące z własnych zasobów mogą także wpłynąć na zwiększenie emisji substancji obcych. Jednak przy zastosowaniu rozwiązań proekologicznych oraz racjonalnym gospodarowaniu, uniknie się przekroczenia norm dopuszczalnej emisji.

Realizacji inwestycji wskazanych w projekcie planu ogólnego gminy nie powinna stanowić zagrożenia dla stanu jakości powietrza tego terenu, gdyż zgodnie z założeniami projektu winno być oparte na technologiach minimalizujących wpływ na środowisko.

5) Przekształcenie szaty roślinnej

Przewiduje się zmianę sposobu użytkowania części terenów. Jednak większość z tych terenów w rzeczywistości nie pełni funkcji, jaką im przypisano w ewidencji gruntów. Toteż wskazana jest weryfikacja ich rzeczywistej funkcji i zagospodarowanie wedle ich potencjału. W przypadku zmiany funkcji rolnej na inną przewiduje się wprowadzanie w zamian dodatkowej roślinności w postaci np. zadrzewień czy zakrzaczeń.

Istotnym aspektem projektu planu ogólnego jest wprowadzenie zapisów dotyczących ochrony i opieki nad wartościową szatą roślinną, reprezentowaną głównie przez obszary Natura 2000 i Obszary Chronionego Krajobrazu. Generalnie inwestycje nie wpłyną na przeobrażenie szaty roślinnej.

Odporność środowiska przyrodniczego na degradację oraz jego zdolność do regeneracji

W kontekście projektowanych inwestycji nie przewiduje się naruszenia równowagi środowiska. Przy zachowaniu strefy ochronnej wokół wód jezior i rzek oraz innych zbiorników wodnych chroni się je przed negatywnym wpływem rozwoju analizowanej przestrzeni. Wprowadzenie nowych proekologicznych rozwiązań odnośnie zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną jest wystarczającą barierą i nie ma przeciwwskazań ku takiemu kierunkowi zagospodarowania.

6) Przekształcenie świata zwierzęcego

Nie przewiduje się.

7) Emisja hałasu

Klimat akustyczny

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe, uciążliwe lub szkodliwe drgania ośrodka sprężystego, oddziałujące za pośrednictwem powietrza na narządy słuchu i inne zmysły i inne elementy organizmu człowieka.

Hałas zaliczany jest do najbardziej uciążliwych zagrożeń w środowisku i jest czynnikiem stresogennym. Stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Hałas traktowany jako zanieczyszczenie środowiska jest czynnikiem w bardzo dużym stopniu wpływającym na jakość warunków zamieszkania i wypoczynku człowieka. Wpływa też negatywnie na środowisko przyrodnicze poprzez zmniejszenie, bądź utratę walorów terenów chronionych i rekreacyjnych, może zmieniać też zachowania ptaków i zwierząt.

Do głównych źródeł hałasu na obszarze gminy Szypliszki, powodujących zwiększenie uciążliwości akustycznej w środowisku należą: ruch drogowy, kolejowy oraz zakłady przemysłowe.

Ze względu na źródło pochodzenia hałas dzielimy na:

- hałas przemysłowy (instalacyjny),
- komunikacyjny (w tym: drogowy, lotniczy, kolejowy),
- komunalny (osiedlowy), domowy oraz hałas związany ze środowiskiem pracy.

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie; zmniejszanie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Hałas przemysłowy

Zanieczyszczenie hałasem przemysłowym odnosi się do nadmiernego i zakłócającego hałasu wytwarzanego przez działalność przemysłową, który ma szkodliwy wpływ na środowisko, zdrowie ludzi i ogólną jakość życia. Najczęściej ma charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.

Na terenie gminy Szypliszki oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie występują zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku powstania poważnej awarii. Na obszarze gminy Szypliszki nie przewiduje się lokalizacji nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. Na obszarze gminy nie dopuszcza się budowy zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających

zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (w związku z art. 73 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 z późn. zm.)). Można więc stwierdzić, że na obszarze gminy Szypliszki działają głównie niewielkie podmioty. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadza kontrole i ustala szereg zaleceń dotyczących minimalizacji emisji hałasu, lub też z powodu znikomej i tylko okresowej uciążliwości sprawa nie jest kontynuowana. Skala zagrożeń hałasem przemysłowym nie jest zbyt duża, a zasięg jego oddziaływania ma zwykle charakter lokalny.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny, jest to hałas generowany do środowiska przez ruch pociągów, samochodów, samolotów i statków. Hałas pochodzący od poszczególnych ciągów komunikacyjnych może mieć bardzo różny charakter. Na hałas komunikacyjny szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

W ostatnich latach w Polsce nastąpił gwałtowny rozwój transportu drogowego, a wraz z nim pojawiły się nowe zagrożenia środowiska. Prawie dwukrotnie wzrosła liczba prywatnych samochodów. Towarzyszy temu niedostateczny rozwój sieci dróg, autostrad, co powoduje zatory, korki i większą emisję substancji i hałasu do środowiska. Spaliny i hałas komunikacyjny stwarzają duże zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi. Wzrastająca liczba samochodów, często starych, wyeksploatowanych – to także źródło dużej ilości odpadów. Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze województwa podlaskiego jest hałas komunikacyjny, aczkolwiek z roku na rok widoczna jest poprawa środowiska akustycznego wzdłuż dróg. Najczęstsze przypadki przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu występują na częściach posesji graniczących bezpośrednio z pasem drogowym. W wielu przypadkach nie obejmują zabudowy mieszkaniowej. Stąd też liczba osób zagrożonych ponadnormatywnym hałasem jest niewielka. W ostatnich latach podjęto szereg działań inwestycyjnych. Powstały /lub powstają obwodnice miejscowości, wyprowadzające ruch z obszarów zabudowanych, w tym ruch samochodów ciężarowych, będących głównym źródłem nadmiernego hałasu.

Przez teren gminy przebiega /przebiegają:

- 1) droga ekspresowa S61;
- 2) drogi wojewódzkie: DW 651 Gołdap – Sejny i DW 662 Augustów – Suwałki Budzisko;
- 3) drogi powiatowe:
 - 1136B Postawełe – Jałowo - Przejma – Dębniak,
 - 1137B Ignatowizna - Kupowo - Majdan – Sądawki,
 - 1138B Jeleniewo - Wołownia - Przejma – Becejły,
 - 1139B Wołownia - Czerwonka – Kaletnik,
 - 1141B Prudziński – Suchodoły – Węgielnia,
 - 1153B Suwałki – Okuniowiec – Kaletnik – Wiatrołuża – Zaboryszki,
 - 1154B Węgielnia – Bilwinowo – Kaletnik,
 - 1156B Kaletnik – Adamowizna – Orlinek – Gremzdel,
 - 1159B od drogi 651 – Szolany – Puńsk – Wojtokiecie,
 - 1160B Puńsk – Wojciuliszki – Budzisko – Budzisko.

Przez o gminy przebiega także linia kolejowa nr 51 Suwałki – Trakiszki, ze stacją w Trakiszkach. Zlokalizowana jest w południowo wschodniej części gminy obrębach geodezyjnych Deksznie, Dębowo, Kaletnik, Łowocie, Pokomsze, Polule i Wesołowo. Linia kolejowa znajduje się na terenach zamkniętych.

Linia kolejowa nr 51 Suwałki – Trakiszki jest elementem linii E-75 Rail Baltica. Plany orientacyjnego trasowania analizowanych aktualnie wariantów inwestycji pn.: „Prace na linii kolejowej E 75 na odcinku Białystok – Suwałki – Trakiszki (granica państwa), etap II odcinek Elk – Trakiszki (granica państwa)” na terenie gminy to wariant inwestycji – VIII, który zakłada m.in. dopuszczalną prędkość 250 km/h. Przyjęta przez Radę Ministrów uchwała Nr 173/2017

z dnia 07.11.2017 r. „Koncepcja przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarności – Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej” przewiduje budowę portu lotniczego pomiędzy Warszawą i Łodzią oraz związanego z nim systemu połączeń kolejowych - jeden z przewidywanych ciągów obejmuje odcinek linii kolejowej nr 51 na terenie Gminy Szypliszki. Wariant 8 planowanego przebiegu linii E75 na terenie gminy wskazano na rysunku studium Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Po zakończeniu realizacji ww. inwestycji natężenie ruchu pociągów w granicach gminy ulegnie zwiększeniu. Na obszarze gminy Szypliszki, w związku z planowanymi nowymi terenami przeznaczonymi do zainwestowania zajdzie konieczność wytyczenia nowych tras komunikacyjne – dróg wewnętrznych, dojazdowych do poszczególnych nieruchomości, które mogą być potencjalnymi emitarami hałasu. Jednakże są to trakty do obsługi technicznej oraz ruchu związanego z funkcją mieszkaniową, usługową, przemysłową i rekreacyjną. Nie wpłyną one zasadniczo na pogorszenie warunków środowiskowych. Uporządkowanie ruchu drogowego nie może zaś wpłynąć na sprawność komunikacji i wyeliminować samowolne przejazdy użytkowników codziennych oraz turystów po terenach nieprzystosowanych do ruchu drogowego.

Prace prowadzone podczas etapu realizacji inwestycji także wymagają użycia sprzętu specjalistycznego, ale nie niosą ze sobą czynności podwyższających emisję hałasu do wartości ponadnormatywnych.

Należy przestrzegać, aby zostały zachowane dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, przewidziane Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 178 poz. 1841 + załączniki).

Opierając się na przeprowadzanych pomiarach i obserwacjach w terenie można stwierdzić, że hałas komunikacyjny nadal stanowi pewien problem na obszarze gminy Szypliszki. Na obszarze gminy Szypliszki nie należy lokalizować obiektów emitujących hałas o poziomie ponadnormatywnym.

8) Emisja pól elektromagnetycznych

Promieniowanie elektromagnetyczne to stosunkowo nowe zanieczyszczenie środowiska.

Wśród zidentyfikowanych, szkodliwych dla środowiska, rodzajów promieniowania powodowanego przez działalność człowieka, wyróżnia się:

- promieniowanie jonizujące, pojawiające się w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych;
- promieniowanie niejonizujące, pojawiające się wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń łączności, domowego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są: linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne, gospodarstwa domowego (np. kuchenki mikrofalowe).

Źródła pól elektromagnetycznych stanowią linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne. Na obszarze gminy Szypliszki występuje też gęsta sieć elektroenergetyczna o znaczeniu i funkcjach lokalnych i ponadlokalnych.

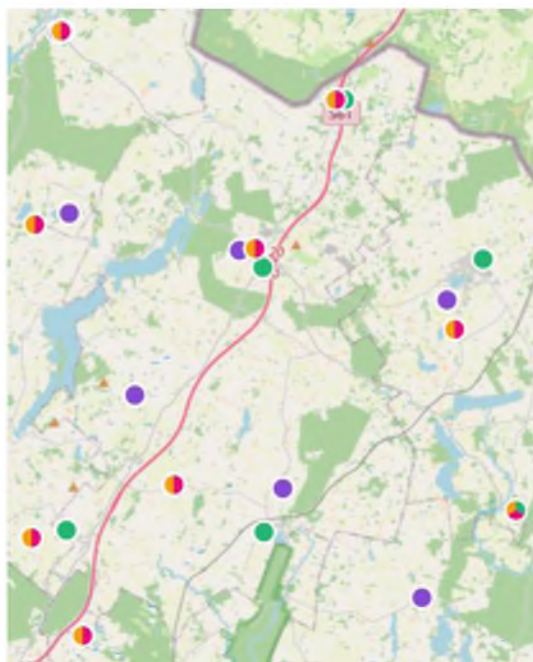
Na obszarze gminy istnieje, będąca własnością Polskich Sieci Energetycznych S.A. z siedzibą w Konstancinie - Jeziornie, dwutorowa linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Elk Bis – granica RP (Alytus). Dla której obowiązuje pas technologiczny o szerokości 70 m (po 35 m w obie strony od osi linii). Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, które obowiązują w pasie technologicznym linii określone są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych na trasie linii. Linia NN 400kV biegnie przez południowo – wschodnią część gminy w obrębach geodezyjnych: Żubryn, Jasionowo, Węgielnia, Bilwinowo, Głęboki Rów, Klonorejsć, Kaletnik, Grauże Nowe, Wiatrołuża Druga, Pokomsze i Zaboryszki.

- do punktowych źródeł promieniowania niejonizującego należą m.in.: stacje bazowe telefonii komórkowej analogowej CENTERTEL i cyfrowej GSM 900 instalowane na specjalnych masztach;
- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w zakładach przemysłowych, ośrodkach medycznych oraz będące w dyspozycji miejskiej policji i straży pożarnej.

W przypadku stacji bazowych telefonii komórkowej pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi. Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na człowieka i inne żywe organizmy, stąd ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska.

System telekomunikacyjny na obszarze gminy Szypliszki zapewniają dostępne usługi telekomunikacyjne stacjonarne i mobilne. Istniejąca sieć zabezpiecza potrzeby mieszkańców w wystarczającym zakresie, zwiększa się dostępność do sieci informatycznej. Sieć telefonii komórkowej swym zasięgiem pokrywa cały obszar gminy. Na terenie gminy znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej m.in.: w Budzisku, Głębokim Rowie, Kaletniku, Podwojponiach, Szypliszkach i Żubrynie.

Rycina nr 21. Stacje telefonii komórkowej - rozmieszczenie stacji telefonii komórkowej na terenie gminy Szypliszki i w najbliższym sąsiedztwie.

Źródło: źródło: <https://beta.btsearch.pl>

Na obszarze gminy Szypliszki zlokalizowane są elementy Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (sieć i węzły), jako infrastruktury realizującej cele polityki przestrzennej, ujętej w zapisach planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego (SSPW).

Wolno stojące kominy i maszty oraz elektrownie wiatrowe

Na obszarze gminy Szypliszki (zgodnie z danymi beta.btsearch) znajdują się:

- w obrębie: Budzisko (szt. 1), Głębokoki Rów (szt.1), Kaletnik (szt. 2), Podwojponie (szt.1), Szypliszki (szt. 3), Żubryn (szt. 1) anteny nadawcze operatorów telekomunikacyjnych,
- w obrębie Głębokoki Rów znajdują się trzy elektrownie wiatrowe - maszty elektrowni mają wysokości 110 m,

Na obszarze gminy Szypliszki znajdują się wysokie budowle techniczne,

- maszty telekomunikacyjne stacji bazowych telefonii komórkowych – 10 szt.,
- słup energetyczny linii 400 kV – 35 szt., 4
- komin przemysłowy – 2 szt.,
- turbina wiatrowa – 3 szt.,
- wieża widokowa – 1 szt.,
- trzy obiekty znajdujące się na terenach zamkniętych: jeden obiekt radiotechniczny i dwa obiekty radiokomunikacyjne.

W Planie ogólnym gminy Szypliszki wolno stojące kominy i maszty oraz elektrownie wiatrowe jako obiekty wolno stojące znalazły się w strefie otwartej (SO).

9) Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami na obszarze gminy Szypliszki funkcjonuje prawidłowo. Mieszkańcy mają możliwość pozbycia się wszystkich odpadów komunalnych powstających w gospodarstwie domowym.

Mieszkańcom gminy zorganizowano Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Który funkcjonuje przy Oczyszczalni Ścieków w Słobódce, do którego właściciele nieruchomości mogą dostarczyć następujące frakcje odpadów komunalnych: przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone oraz odpady budowlano-remontowe.

Temat segregacji odpadów przez mieszkańców wymaga dodatkowej analizy. Istnieje potrzeba dalszego prowadzenia akcji informacyjnych i przeanalizowania przyczyn wahań, które nastąpiły w ostatnich latach w tym zakresie. Priorytetowym zadaniem Gminy Szypliszki na kolejne lata jest dalsze uświadamianie mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego sortowania odpadów komunalnych.

Najważniejszym zagrożeniem środowiskowym występującym na obszarze gminy Szypliszki są wyroby zawierające azbest. Prowadzone są działania służące usunięciu wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy. Dotyczy to pokryć dachów płytami cementowo – azbestowymi falistymi. Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt są płyty posiadające duże uszkodzenia, mocną strukturę włókien, z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej, albo rozluźnioną strukturę włókien.

Gmina Szypliszki realizuje „Wieloletni program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szypliszki na lata 2012 – 2032”, przyjęty uchwałą Nr XVII/113/2012 Rady Gminy Szypliszki z dnia 26 czerwca 2012 r.

W chwili obecnej na terenie województwa podlaskiego funkcjonują dwa składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest w miejscowości Czartoria i Korytki Leśne w gminie Miastkowo. Są to wydzielone kwatery na składowiskach odpadów komunalnych.

10) Cmentarze

Na obszarze gminy Szypliszki funkcjonują dwa cmentarze: w Kaletniku i w Becejlach. Cmentarze zajmują powierzchnię 5 ha.

Zakładanie i rozszerzanie cmentarzy komunalnych należy do zadań własnych gminy.

Cmentarze zakłada się i rozszerza na terenach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Utrzymanie cmentarzy komunalnych i zarządzanie nimi należy do właściwych wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), na których terenie cmentarz jest położony. Cmentarze powinny znajdować się na ogrodzonym terenie, odpowiednim pod względem sanitarnym.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315) wokół cmentarzy, w strefie min. 150 m, obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia

zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

Grunty na terenach cmentarza powinny być możliwie przepuszczalne i bez zawartości węglanu wapnia. Zwierciadło wody na terenie cmentarza powinno zalegać na głębokości poniżej 2,5 m.

11) Zagrożenia miejscowe

Bezpieczeństwo ludności wiąże się z przeciwdziałaniem zagrożeniom cywilizacyjnym, powodowanym przez wszelkiego typu awarie infrastruktury technicznej stwarzające zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, katastrofy wywołane przez siły natury. Znaczna jest także chemizacja rolnictwa. To wszystko dodaje się do zagrożeń wywołanych transportem surowców i produktów naftowych, przesyłaniem innych substancji, pracą urządzeń podatnych na pożar i wybuch. Potencjalnym źródłem nadzwyczajnych zagrożeń są również jeziora znajdujące się na terenie gminy (powodzie, zatonięcia, dopływ nieznanymi zanieczyszczeń).

Zagrożeniami dla środowiska, jakie mogą wystąpić na obszarze gminy Szypliszki są: powodzie, huragany, pożary, susze, powodzie, gradobicia, awarie urządzeń infrastruktury technicznej, katastrofy komunikacyjne drogowe i kolejowe, w tym katastrofy związane z transportem materiałów niebezpiecznych oraz zagrożenia ekologiczne.

Na obszarze gminy mogą powstać groźne w skutkach pożary. Zagrożonymi rejonami są jednostki osadnicze, w których dominuje zabudowa niska i zwarta wykonana z materiałów palnych.

Gwałtowne burze z gradobiciem, czyniące znaczne spustoszenia w zagrodach i na polach są również dużym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego.

Susza, powoduje wyschnięcie cieków, obniżenie się poziomu wód gruntowych, znaczne obniżenie się poziomu wód w rzekach. Skutkiem suszy jest więc zwiększenie stężeń zanieczyszczeń w wodach, śnięcie ryb w rzekach, usychanie upraw rolnych i leśnych.

Obszar gminy Szypliszki w różnym stopniu jest zagrożony suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną.

W „Planie przeciwdziałania skutkom suszy” określono klasy zagrożenia suszą dla poszczególnych terenów Polski. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na rysunkach 17 – 20, obszar Gminy Szypliszki zaliczono do terenów:

- 1) IV klasy – ekstremalnie zagrożonych suszą atmosferyczną;
- 2) III klasy – silnie i IV klasy – ekstremalnie zagrożonych suszą rolniczą (z przewagą ekstremalnego zagrożenia);
- 3) II klasy – umiarkowane i III klasy – silnie zagrożonych suszą hydrologiczną;
- 4) I klasy – słabo zagrożonych suszą hydrogeologiczną.

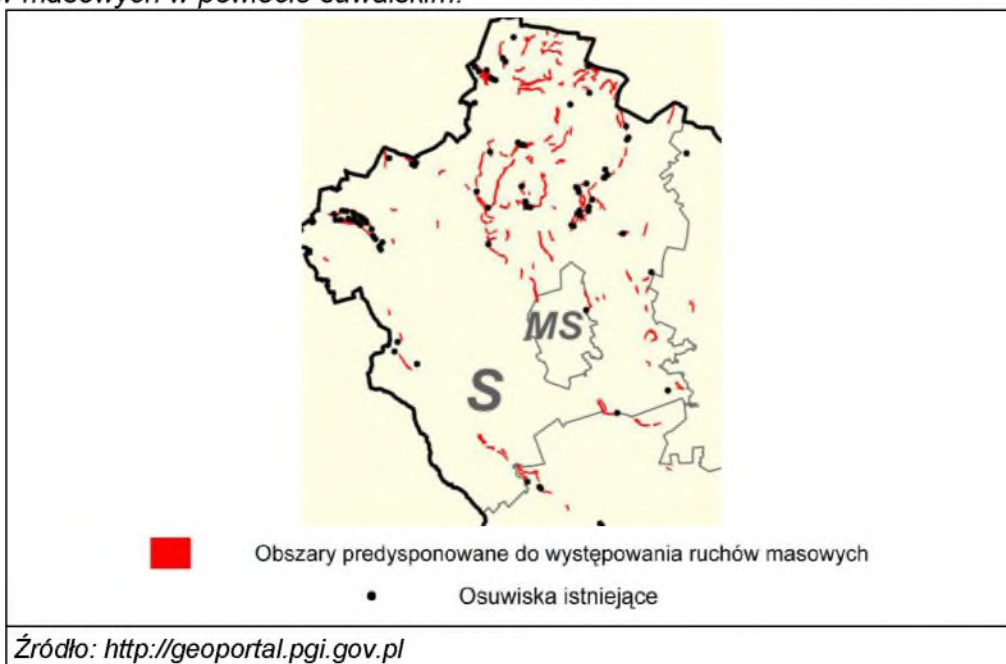
Łączne zagrożenie suszą obszaru gminy Szypliszki zaliczono do terenów umiarkowane i silnie zagrożonych suszą. W związku z tym konieczna jest realizacja działań mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, do których można zaliczyć m.in. zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych.

Osuwiska i obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych

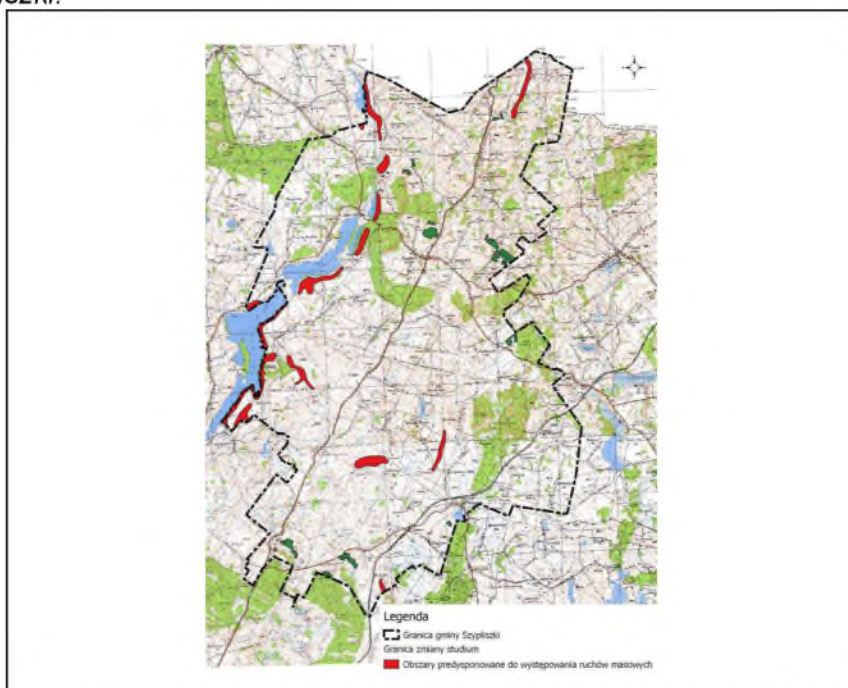
Na terenie Gminy Szypliszki odnotowano udokumentowane osuwiska, a ponadto wskazano tu obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych w przyszłości.

Na obszarze gminy Szypliszki istnieją niewielkie obszary osuwania się mas ziemnych (osuwiska), które znajdują się w obrębach geodezyjnych Fornetka, Szelmęt, Przejma Wielka i Postawełek – omówione w II pkt 2 pkt.

Mapa nr 26. Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w powiecie suwalskim.

Mapa nr 27. Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych na obszarze gminy Szypliszki.

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szypliszki /aktualizacja lokalizacji udokumentowanych złóż kopalin.

Katastrofy drogowe

W przypadku awarii (uszkodzenia) cystern lub w następstwie katastrofy drogowej czy kolejowej, istnieje realne zagrożenie skażenia ludności i środowiska wokół wymienionych tras przewozu. Zagrożenie dla ludności stwarzają również stacje i dystrybutory paliw płynnych i gazowych.

Zadania związane z ochroną przed awariami, ochroną przeciwpowodziową i innymi zagrożeniami powiat wykonuje przy pomocy powiatowych służb, inspekcji i straży.

Niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów jest związane przede wszystkim z obecnością w otoczeniu lasów. Zastosowanie do realizacji budynków materiałów trudnopalnych oraz lokalizacja budynków od terenów lasów w odległościach zgodnych z przepisami technicznymi ograniczy możliwość rozprzestrzeniania się pożarów.

Tereny zabudowy będą dobrze przewietrzane, dzięki prądom powietrza napływającym z terenów otwartych i lasów, a niska zabudowa zapewni prawidłowe warunki nasłoneczniania, obecność ogromnych kompleksów leśnych w otoczeniu stref zabudowy wpływa na jakość powietrza, reguluje wilgotność i odczuwalne temperatury powietrza.

5. Stan środowiska w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego

Plan ogólny gminy jest aktem prawa miejscowego. Ustalenia planu ogólnego będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zintegrowanych planów inwestycyjnych oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Ponadto decyzje te będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ) wskazanych w planie ogólnym.

Dzięki wprowadzeniu takiego rozwiązania gmina będzie posiadała większy wpływ na kształtowanie terenów zabudowy, uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz względy ekonomiczne. Jest to niezbędne rozwiązanie w celu zapobiegania niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy oraz podyktowane aspektami ekonomicznymi związanymi z budową dróg i infrastruktury technicznej na obszarach oderwanych od istniejących układów urbanistycznych.

Brak uchwalonego planu ogólnego gminy spowoduje sytuację, że niemożliwe będzie uchwalanie planów miejscowych oraz wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Skutkiem braku planu ogólnego gminy w wyznaczonym terminie będzie brak możliwości podjęcia nowych procedur planistycznych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, co spowoduje zatrzymanie ruchu inwestycyjnego, a w konsekwencji ograniczenie rozwoju gminy.

6. Potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Plan ogólny gminy ma zastąpić dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy, a jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Pozostawienie terenów w dotychczasowym użytkowaniu bez uchwalenia Planu ogólnego gminy może doprowadzić do powstania nowych zagrożeń. Brak planu ogólnego wiąże się z brakiem możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy i możliwości sporządzania planów miejscowych. Paraliż planistyczny może doprowadzić do:

- rozwoju niekontrolowanej zabudowy, często zrealizowanej niezgodnie z prawem, co stanowić będzie tzw. „samowolę budowlaną” oraz
- nieprawidłowego i ograniczonego rozwój u gminy.

Przy realizacji ustaleń planu ogólnego zmiany w środowisku będą nieodczuwalne, gdyż pośrednio zablokowany zostanie potencjał inwestycyjno – rozwojowy, lecz plan umożliwi racjonalne wykorzystanie przestrzeni zgodnie z wytycznymi ustawowymi.

Celem planu ogólnego gminy jest poprawa stanu środowiska, uporządkowanie sytuacji planistycznej, przemyślane i zaplanowane zagospodarowanie terenu, co przełoży się pozytywny wpływ jego ustaleń na zdrowie człowieka i jego otoczenie.

W planie ogólnym znajdują się korzystne zapisy dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, wskaźników i parametrów projektowanej zabudowy.

Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój zabudowy i jej charakter. Plan ogólny na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Skutkiem nieuchwalenia planu ogólnego gminy w wyznaczonym terminie będzie brak możliwości podjęcia nowych procedur planistycznych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, co spowoduje zatrzymanie ruchu inwestycyjnego i ograniczenie rozwoju gminy. Brak planu ogólnego to tak zwany wariant zerowy bądź bezinwestycyjny. Niesie on za sobą niepożądane skutki nie tylko pod względem formalno-prawnym, ale również w aspekcie ochrony środowiska. Przyjęte w dotychczasowych opracowaniach studiów gmin zasady i kierunki kształtowania środowiska oraz jego ochrony nie przystają do dzisiejszych standardów i wymagają współczesnych rozwiązań przestrzennych.

VII. OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Do obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem należy zaliczyć tereny, w których zostały przekroczone dopuszczalne normy środowiskowe pogarszające stan środowiska oraz warunki zdrowia i życia ich mieszkańców.

Kwalifikację przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko reguluje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r. poz. 1839 z późn. zm.)

Rozporządzenie określa dwa rodzaje przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, których realizacja wymaga uprzedniego uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, i są to:

- 1) przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko jest obowiązkowe,
- 2) przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których o potrzebie przeprowadzenia oceny decyduje organ właściwy do wydania decyzji wraz z organami współdziałającymi.

Przedsięwzięcia zaliczające się do w.wym. kategorii przedsięwzięć zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów, mają ustaloną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia.

W ramach planowanych działań na obszarze gminy Szypliszki stan środowiska przyrodniczego będzie ulegał stopniowej poprawie. Działania zmierzające w kierunku poprawy środowiska naturalnego będą prowadzone w poszczególnych obszarach wskazanych w planie ogólnym. Rzeczywiste oddziaływanie będzie znane po ustaleniu szczegółowej lokalizacji i parametrów danego przedsięwzięcia.

Wszystkie komponenty środowiska są ze sobą powiązane – stan jednych oddziałuje na jakość drugih, np. stan sanitarny powietrza atmosferycznego ma wpływ na jakość gleb, a ten z kolei na stan jakości wód gruntowych. Jednak bez konkretnych badań nie da się określić jak duże są te wpływy – na etapie prognozy do planu ogólnego takie badania nie są wymagane.

Na obszarze gminy Szypliszki dotychczas nie stwierdzono obszarów objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko.

Plan ogólny określa zasady zagospodarowania terenu z uwzględnieniem koniecznych rozwiązań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

Plan ogólny gminy Szypliszki zawiera szereg ustaleń dotyczących eliminacji lub ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko.

VIII. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

1. Ochrona przyrody

Na obszarze gminy Szypliszki występują formy ochrony przyrody podlegające ochronie, z tego względu mogą pojawiać się potencjalne konflikty na tle inwestycyjnym w pobliżu ww. form.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478) na obszarze gminy Szypliszki znajdują się następujące obszary i obiekty objęte prawną ochroną:

- otulina Wigierskiego Parku Narodowego;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PHL00001).
- 11 pomników przyrody.

Dla obszarów wymienionych i obiektów obowiązują przepisy wynikające z ustawy o ochronie przyrody, a dla obszarów w tiret 1, 2 i 3 dodatkowo obowiązuje kolejno:

- 1) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 1997 roku w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U Nr 24 z 1997 r., poz. 124);
- 2) Uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2116, zm. z 2018 r, poz. 2905, zm. z 2020 r. poz. 2246);
- 3) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r., poz. 1771) zm. 2016 r., poz. 1991, zm. z 2019 r. poz. 1910.

Powierzchnia Obszarów Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” w gminie Szypliszki wynosi – 4964,51 ha, co stanowi – 31,7 % powierzchni ogółem gminy. Obszar specjalnej ochrony (OSO) Puszcza Augustowska w Szypliszkach zajmuje powierzchnię – 0,05 ha.

Specjalne obszary ochrony (SOO) w gminie Szypliszki zajmują łącznie powierzchnię – 1001,29 ha, w tym: „Jeleniewo” – 1001,22 ha i „Ostoja Wigierska” – 0,07 ha, co stanowi – 6,4 % powierzchni gminy, natomiast otulina Wigierskiego Parku Narodowego – 532,55 ha i stanowi – 3,4% powierzchni gminy.

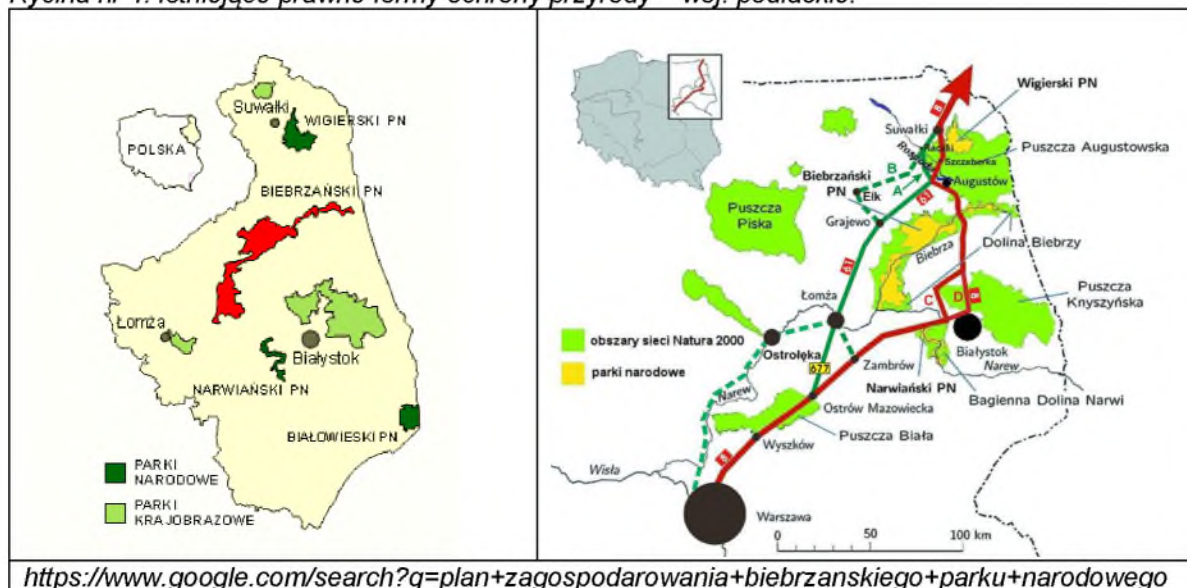
Powierzchnia wszystkich form ochrony przyrody w gminie Szypliszkach wynosi – 4988,48 ha, co stanowi – 31,88 % powierzchni całkowitej gminy.

Tereny zieleni osiedlowej zajmują powierzchnię 0,85 ha, parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej - 0,85 ha, cmentarze – 5 ha oraz lasy gminne -12,27 ha.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Szypliszki znajduje się:

- Wigierski Park Narodowy z otuliną;
- Specjalny obszar ochrony (SOO Ostoja Wigierska;
- Obszar specjalnej ochrony (OSO) Puszcza Augustowska.

Rycina nr 4. Istniejące prawne formy ochrony przyrody – woj. podlaskie.

<https://www.google.com/search?q=plan+zagospodarowania+biebrzańskiego+parku+narodowego>

Wigierski Park Narodowy wraz z otuliną

Wigierski Park Narodowy został utworzony na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 1988 r. Nr 25, poz. 173). Jest to obszar wodno – błotny wyznaczony na mocy Konwencji Ramsarskiej. Ustanowiono zadania ochronne na podstawie Zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na rok 2024 (Dz. Urz. Ministerstwa Klimatu i Środowiska z 2023 r. poz. 52).

Zadania ochronne, o których mowa obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia;
- 6) wyznaczenie miejsc do połowu ryb, stanowiące załącznik nr 6 do zarządzenia.

Tabela nr 6. Zadania ochronne Wigierskiego Parku Narodowego.

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony ścisłej	
<i>Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów</i>	
Wybrane gatunki roślin, zwierząt i grzybów, w szczególności gatunków objętych ochroną gatunkową oraz będących przedmiotami ochrony na obszarze specjalnej ochrony ptaków Puszcza Augustowska (PLB200002) i obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Wigierska (PLH200004)	– monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji roślin, zwierząt lub grzybów, w tym ich wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków, – monitorowanie roślin inwazyjnych gatunków obcych, w tym ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju

Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony czynnej	
<i>Ochrona gatunków roślin</i>	
Rodzime gatunki roślin występujące na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”	– ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazyjnymi gatunkami obcymi
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem, rzadkie lub objęte ochroną gatunkową	– monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji, w tym jej wielkości i rozmieszczenia poszczególnych gatunków
Gatunki światłożądne i ciepłolubne	poprawa warunków występowania.
<i>Ochrona gatunków zwierząt</i>	
Wybrane gatunki zwierząt, w szczególności gatunki zagrożone, rzadkie lub objęte ochroną	– monitorowanie różnorodności gatunkowej, liczebności i rozmieszczenia, – określenie ekologicznych i przestrzennych uwarunkowań występowania, – monitorowanie inwazyjnych gatunków obcych, w tym ich rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju
Gatunki zwierząt zagrożone wyginięciem, rzadkie lub objęte ochroną gatunkową	– ograniczanie liczebności drapieżników
Nietoperze (Chiroptera)	– ochrona miejsc bytowania
	– monitoring stanowisk lęgowych, – monitoring ptaków jeziora Wigry, – monitoring zachowań polęgowych ptaków, – poprawa stanu i warunków bytowania oraz ochrona miejsc występowania
Płazy (Amphibia) Ptaki (Aves)	– poprawa warunków bytowania.
Owady (Insecta)	– poprawa warunków bytowania.
Gatunki zwierząt bytujące w martwym drewnie	– utrzymanie lub zwiększenie powierzchni siedlisk dla organizmów zasiedlających martwe drewno
<i>Ochrona gatunków grzybów</i>	
Rzadkie gatunki grzybów, których środowiskiem bytowania jest martwe drewno	– tworzenie odpowiednich warunków życia dla gatunków grzybów
Gatunki zagrożone wyginięciem, rzadkie lub objęte ochroną gatunkową	– monitorowanie różnorodności gatunkowej grzybów oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków
Porosty, w szczególności granicznik płucnik (Lobaria pulmonaria)	– ochrona miejsc występowania
Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony krajobrazowej	
<i>Ochrona gatunków roślin</i>	
Wybrane gatunki roślin naczyniowych oraz mchów i wątrobowców, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych wyginięciem, rzadkich lub objętych ochroną gatunkową	– monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków

Ochrona gatunków zwierząt	
Wybrane gatunki, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych wyginięciem, rzadkich lub objętych ochroną gatunkową	– monitorowanie różnorodności gatunkowej, liczebności i rozmieszczenia; – określenie ekologicznych i przestrzennych uwarunkowań występowania, – monitorowanie inwazyjnych gatunków obcych, w tym ich pochodzenia, rozmieszczenia, wielkości populacji i dynamiki rozwoju
Ochrona gatunków grzybów	
Gatunki zagrożone wyginięciem, rzadkie lub objęte ochroną gatunkową	– monitorowanie różnorodności gatunkowej, liczebności i rozmieszczenia stanowisk poszczególnych gatunków
Źródło: Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie zadań ochronnych dla Wigierskiego Parku Narodowego na rok 2024	

Rycina nr 12. Położenie otuliny Wigierskiego Parku Narodowego na obszarze gminy Szypliszki.

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” obowiązuje Uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2116, zm. z 2018 r. poz. 2905, zm. z 2020 r. poz. 2246).

Celem ochrony ekosystemów jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Północnej Suwalszczyzny, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” utworzony w dniu 2 maja 1991 r. rozporządzeniem Wojewody Suwalskiego, o powierzchni 42 844,94 ha, położony jest w województwie podlaskim, w powiecie suwalskim na terenie gmin: Bakalarzewo (32,96 ha), Filipów (2 052,02 ha), Jeleniewo (7 552,11 ha), Przerośl (3 656,70 ha), Rutka-Tartak (6 785,26 ha), Suwałki (7 649,44 ha), Szypliszki (4 964,51 ha), Wiżajny (8 993,30 ha) oraz miasta Suwałki (1 158,64 ha).

Na Obszarze zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybna;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodno-prawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne
 - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybnej.

Zakaz, o którym mowa w punkcie 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
 - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
 - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - 80 cm – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
 - 65 cm – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
 - 50 cm – w przypadku pozostałych gatunków drzew, – których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rosną szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów).

Zakazy określone w punktach 3 i 4 nie dotyczą części Obszaru, na których położone są złoża skał:

1. udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;
2. udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
3. udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
4. wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 151 z późn. zm.).

Zakaz określony w punkcie 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r.

Mezoregiony: Równina Augustowska, Pojezierze Wschodniosuwalskie Kotlina Biebrzańska

Położenie administracyjne: województwo podlaskie, powiat augustowski, sejneński i suwalski, miasto Suwałki. Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wigierski Park Narodowy z siedzibą w miejscowości Krzywe.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001)

Na obszarze gminy Szypliszki wyznaczono Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001 – zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13.11.2007 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 str. 383). Jest to obszar utworzony w celu ochrony największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*), który został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie. Obszar został wyznaczony na podstawie Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jeleniewo (PLH200001), Dz. U. z 2022 r., poz. 388).

Obszar wyznaczono w celu:

- 1) trwałej ochrony:
 - a) siedlisk przyrodniczych,
 - b) populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin,
 - c) populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub
- 2) odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków

– w stosunku do przedmiotów ochrony.

Przedmiotem ochrony na obszarze są:

- 1) siedliska przyrodnicze określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia;
- 2) gatunki roślin, określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia oraz ich siedliska;
- 3) gatunki zwierząt innych niż ptaki, określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia, oraz ich siedliska.

Rycina nr 14. Położenie obszaru NATURA 2000 „Jeleniewo” na tle gminy Szypliszki.

Źródło: geoservis.gdos.gov.pl

W obręb ostoi wchodzi ponadto następujące typy siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Habitatowej:

- 1) 3140 - twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*;

- 2) 3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 3) 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników;
- 4) 6210 - murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion*);
- 5) 6230 - bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe;
- 6) 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elastoris*);
- 7) 7110 - torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- 8) 7230 - górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9) 7140 - torfowiska przejściowe i trzęsawiska;
- 10) 7230 - torfowiska alkaliczne;
- 11) 91D0 - bory i lasy bagienne;
- 12) 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródliskowe.

Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r., poz. 1771) zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r., poz. 1991), zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 2 kwietnia 2019 r. zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2019 r. poz. 1910).

Tabela nr 8. Przedmiot ochrony i działania ochronne - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001).

Przedmiot ochrony	Działania ochronne
3140 Twardowodne oligo – i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji podwodnych łąk z rejestracją zasięgu ich występowania (badania podwodne), celem zaplanowania działań ochronnych.
3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	Nie planuje się działań ochronnych.
6210 Murawy kserotermiczne	Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe. Działanie fakultatywne. Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki. Koszenie 80-85% powierzchni co roku naprzemiennie po 15 lipca. Wysokość koszenia: do 10 cm. Wypas 0.4-0.6 DJP/ha, obciążenie do 5 DJP/ha. Inwentaryzacja przyrodnicza. Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe. Działanie fakultatywne. Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki – poprzez wypas bez dodatkowych zabiegów technicznych lub koszenie i wynoszenie siana poza płat siedliska. Wypas: obsada zwierząt od 0,4 do 0,6 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 2,5 t/ha (5 DJP/ha); na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód; sezon pastwiskowy - od 1 maja do 15 października. Koszenie: od 1 sierpnia do 31 października, jednak nie częściej niż dwa razy w roku; wysokość koszenia: od

	5 do 15 cm. Należy pozostawić 15 - 20% powierzchni nieskoszonej, każdego roku powinna to być inna część użytku.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe. Działanie fakultatywne. Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąki. Koszenie i wynoszenie siana poza płat siedliska lub wypas; nawożenie nawozami naturalnymi do 60 kg N/ha bez dodatkowych zabiegów technicznych. Koszenie: co roku w terminie od 15 czerwca do 30 września; po 20 lipca dopuszcza się drugi pokos lub kontrolowany wypas; obowiązek pozostawienia 15-20% działki rolnej nieskoszonej w ciągu roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku; wysokość koszenia 5-15 cm; technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki; usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie; Jako alternatywną formę użytkowania tego siedliska dopuszcza się także wypas. Wypas: obsada zwierząt do 1 DJP/ha, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha); na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż 2 tygodnie po ustąpieniu wód; graniczny termin wypasu 15 października. Inwentaryzacja przyrodnicza. Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Działanie fakultatywne. Usuwanie drzew i krzewów. Usuwanie nalotu oraz podrostu drzew i krzewów wraz z usunięciem biomasy poza granice płatów siedliska. Zabieg przeprowadzić w terminie 15 sierpnia – 15 luty (najlepiej przy zamrożonej powierzchni torfowiska). Wszelkie prace należy wykonywać ręcznie, bez wykorzystania ciężkiego sprzętu (w tym ciągników rolniczych do zwożenia biomasy). Działanie fakultatywne. Usuwanie nalotów drzew i krzewów. Koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli co dwa lata (pierwsze działania 2 lata po wykonaniu działania nr 10), w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 lutego kolejnego roku. Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Działanie fakultatywne. Usuwanie drzew i krzewów. Usuwanie nalotu oraz podrostu drzew i krzewów wraz z usunięciem biomasy poza granice płatów siedliska. Zabieg przeprowadzić w terminie 15 sierpnia – 15 luty (najlepiej przy zamrożonej powierzchni torfowiska). Wszelkie prace należy wykonywać ręcznie, bez wykorzystania ciężkiego sprzętu (w tym ciągników rolniczych do zwożenia biomasy). Działanie fakultatywne. Usuwanie nalotów drzew i krzewów. Koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli co dwa lata (pierwsze działania 2 lata po wykonaniu działania nr 13), w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 lutego kolejnego roku. Działanie fakultatywne. Ekstensywne użytkowanie kośne. Koszenie ręczne w sposób nieniszczący podłoża. Zebranie i usunięcie biomasy, w terminie do 2 tygodni po pokosie, poza granice wydzielonych płatów siedlisk przyrodniczych.

	Działanie fakultatywne. Koszenie trzciny i pałki szerokolistnej. Coroczne jak najniższe koszenie ręczne między 15 lipca a 15 sierpnia fragmentów płatu siedliska opanowanych przez trzcinę i pałkę szerokolistną. Usuwanie biomasy do 2 tygodni od pokosu poza siedlisko. Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Działanie fakultatywne. Usuwanie drzew i krzewów. Usuwanie nalotu oraz podrostu drzew i krzewów wraz z usunięciem biomasy poza granice płatów siedliska. Zabieg przeprowadzić w terminie 15 sierpnia – 15 luty (najlepiej przy zamrożonej powierzchni torfowiska). Wszelkie prace należy wykonywać ręcznie, bez wykorzystania ciężkiego sprzętu (w tym ciągników rolniczych do zwożenia biomasy). Działanie fakultatywne. Usuwanie nalotów drzew i krzewów. Koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów, lub wycinanie tych odrośli co dwa lata (pierwsze działania 2 lata po wykonaniu działania nr 18), w terminie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 lutego kolejnego roku. Działanie fakultatywne. Ekstensywne użytkowanie kośne. Koszenie ręczne w sposób nieniszczący podłoża. Zebranie i usunięcie biomasy, w terminie do 2 tygodni po pokosie, poza granice wydzielonych płatów siedlisk przyrodniczych. Działanie fakultatywne. Koszenie trzciny i pałki szerokolistnej. Coroczne jak najniższe koszenie ręczne między 15 lipca a 15 sierpnia fragmentów płatu siedliska opanowanych przez trzcinę i pałkę szerokolistną. Usuwanie biomasy do 2 tygodni od pokosu poza siedlisko. Działanie obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe.
91D0 Bory i lasy bagienne	Ochrona siedliska. Wyłączenie z intensywnego użytkowania. Dopuszcza się ekstensywne użytkowanie drzewostanu cięciami o charakterze zbliżonym do przerębowego (jednostkowe lub grupowe). Natężenie zabiegów powinno wynikać z obowiązującego planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu. Inwentaryzacja przyrodnicza. Pełna ocena różnicowania siedliska w obrębie granic Natura 2000.
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Pielęgnacja lasu, kształtowanie właściwej struktury siedliska. Zabiegi pielęgnacyjne, regulacja zagęszczenia drzewostanu o charakterze jednostkowym lub grupowym z pozostawianiem martwego drewna. Natężenie zabiegów powinno wynikać z obowiązującego planu urządzania lasu lub uproszczonego planu urządzania lasu. Ochrona bioma. Wyłączyć z użytkowania, z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu. Inwentaryzacja przyrodnicza. Inwentaryzacja siedlisk łęgowych występujących nad jez. Okmin i Udryn oraz pasów łęgów występujących wzdłuż rzeki Czarna Hańcza.
1318 Nocek łydkowłosy – Myotis dasycneme	Brak.
1166 Traszka grzebieniasta - Triturus cristatus	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji stanowisk gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych do badań monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania działań ochronnych.
1188 Kumak nizinny - Bombina bombina	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji stanowisk gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych

	do badań monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania działań ochronnych.
1903 Lipiennik Loesela – Liparis Loeselii	Utrzymanie reżimu wodnego. Zaprzestanie pozyskiwania torfu. Ochrona siedliska występowania gatunku. Siedlisko występowania gatunku odpowiada płatom siedliska przyrodniczego 7230 o numerach 56 i 66. Zakres prac taki sam, jak dla płatów siedliska przyrodniczego 7230 o numerach 56 i 66. Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji stanowisk występowania gatunku, celem wyznaczenia punktów pomiarowych do badań monitoringowych, oceny stanu populacji gatunku i siedlisk gatunku oraz zaplanowania działań ochronnych

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Białymstoku z dnia 2 kwietnia 2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001.

Plan ogólny gminy nie przesądza i nie wprowadza działań niepożądanych, jedynie wyznacza kierunki przestrzenne gminy. W każdym przypadku ingerencji w obszar Natura 2000 należy upewnić się czy podjęte działanie nie jest sprzeczne z celami ochronnymi ustanowionymi w planie zadań ochronnych.

Pomniki przyrody

Na obszarze Gminy Szypliszki ochroną prawną jest objętych 11 pomników przyrody. Szczegółowy wykaz pomników przyrody zaprezentowano poniższej tabeli.

Tabela nr 9. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych w Gminie Szypliszki.

L.p	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Podstawa prawna wraz z publikacją	Opis pomnika przyrody	Lokalizacja Miejscowość
1.	głaz narzutowy	1955.07.26	Uchwała Nr XXX/298 Prezydium WRN w Białymstoku z dn. 26.07.1955 (Dz. Urz. WRN Nr 7 poz.85	nr ewid. 33	Aleksandrówka
2.	głaz narzutowy	1955.07.26	j.w.	głaz narzutowy	Kociołki
3.	głaz narzutowy	1955.07.26	j.w.	nr ewid. 36	Andrzejewo
4.	głaz narzutowy	1969 rok	Decyzja Rlop-410b/3/2-3/69 Wydz. Rolnictwa i Leśnictwa Prez. WRN w Białymstoku (Dz. Urz. Nr 9 poz.84	nr ewid. 82	Becejły
5.	głaz narzutowy	1969 rok	j.w.	nr ewid. 83	Postawełek
6.	głaz narzutowy	1969 rok	j.w.	nr ewid. 85	Andrzejewo
7.	lipa drobnolistna	1978.11.01	Orzeczenie Nr 41/78 Wojewody Suwalskiego	lipa o obw. 365 cm spróchniały pień, duże dziuple, złamany przez	Przejma Wielka

			z dn. 4 listopada 1978r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1978r., Nr 11 poz. 46)	wichurę jeden duży konar, korona niekształtna, nr ewid. 203	
8.	głaz narzutowy	1998.12.14	Rozp. Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z dn. 14.12.1998r. (Dz. Urz. Nr 74 poz. 510)	nr ewid. 591	Aleksandrówka
9.	dąb szypułkowy	2004.04.01	Rozp. Nr 10/04 Wojewody Podlaskiego z dn. 1.04.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 41 poz.748)	Dąb szypułkowy(Quercus robur), o obwodzie 390 cm, okazała równomiernie rozwinięta korona, nr ewid. 1736	Fornetka
10.	dąb szypułkowy	2004.04.01	j.w.	Dąb szypułkowy (Quercus robur), o obwodzie 350 cm, okazała równomiernie rozwinięta korona, nr ew. 1748	Grauże Nowe
11.	dąb szypułkowy	2004.04.01	j.w.	Dąb szypułkowy (Quercus robur), o obwodzie 340 cm, okazała równomiernie rozwinięta korona, nr ewid. 1754	Grauże Nowe

Źródło: Rejestr pomników przyrody na terenie województwa podlaskiego - stan na dzień 08 kwietnia 2022 r.

W stosunku do pomnika przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;

Zapisy ustaleń planu ogólnego uwzględniają wymagania dotyczące chronionych obszarów. W związku z tym, w granicach gminy Szypliszki nie występują problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu. Generalnie środowisko przyrodnicze gminy Szypliszki jest odporne na obciążenia antropogeniczne, przy uwzględnieniu działań na rzecz jego ochrony.

Ustalenia Planu ogólnego gminy Szypliszki nie kolidują z ustanowionymi obszarami chroniącymi przyrodę, a poszczególne zapisy projektu planu ogólnego nie naruszają zapisów ustawy o ochronie przyrody.

Uważa się, że Plan ogólny gminy Szypliszki wykazuje zgodność z zapisami ustawy o ochronie przyrody, w szczególności w części dotyczącej zasad gospodarowania zasobami przyrody i krajobrazu, w tym z ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów. Plan ogólny wprowadza wymogi mające na celu ochronę zasobów przyrodniczych, krajobrazowych o znaczeniu gminnym i ponadgminnym.

Plan ogólny nie narusza najwartościowszych zasobów środowiska, tym bardziej, że w dużej części plan ten uwzględnia i zachowuje obecne zagospodarowanie obszaru gminy Szypliszki, a nowe inwestycje w większości realizowane będą w oparciu o dotychczasowe kierunki, często jako uzupełnienie luk w zabudowie lub jako kontynuacja zabudowy czy potrzeba realizacji nowych inwestycji na terenach do tego predysponowanych z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i poszanowania istniejących form ochrony przyrody.

W wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego nie zostaną naruszone najcenniejsze walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy – nie zostanie przerwana ciągłość korytarzy ekologicznych. Nowa zabudowa i nowe inwestycje nie powinny kolidować z elementami sieci przyrodniczej.

Zgodnie z art. 121 ustawy o ochronie przyrody ustalenia planu ogólnego umożliwiają prowadzenie polityki przestrzennej na zasadach umożliwiających ochronę poszczególnych zasobów, tworów i składników przyrody ożywionej, oszczędne gospodarowanie dostępną przestrzenią oraz zachowanie szczególnie cennych tworów i składników przyrody nieożywionej.

Sporządzając prognozę analizowano wszystkie problemy, które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić realizację planu ogólnego w odniesieniu do potencjalnych zagrożeń dla środowiska. Plan ogólny dotyczy obszarów o ustalonych formach ochrony przyrody na mocy obowiązujących przepisów. Ustalenia planu ogólnego są zgodne z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przyrody. Realizacja planu ogólnego związana jest z wystąpieniem zagrożeń, m.in.: zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych w związku z przeznaczeniem części terenu pod lokalizację nowej zabudowy oraz zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów stałych i ścieków.

Planowane działania inwestycyjne nie wpłyną negatywnie na otulinę Wigierskiego Parku Narodowego, obszar Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu i nie naruszają obowiązujących planów zadań ochronnych, przy przestrzeganiu przepisów prawa przez wszystkie strony procesu inwestycyjnego.

Sprawy ochrony środowiska i możliwości korzystania z jego zasobów reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Zgodnie art. 72 ust. 1 tej ustawy w miejscowym planie oraz w planie ogólnym należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Podstawowym instrumentem służącym do lokalizowania inwestycji na obszarze gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które powinny być zgodne z planem ogólnym gminy.

Plan ogólny może w swoich zapisach wskazywać zmianę zagospodarowania na terenach rolnych i leśnych, jednakże faktyczne przeznaczenie ich na cele nierolnicze i nieleśne musi odbyć się w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stanowiącego akt prawa miejscowego (zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych).

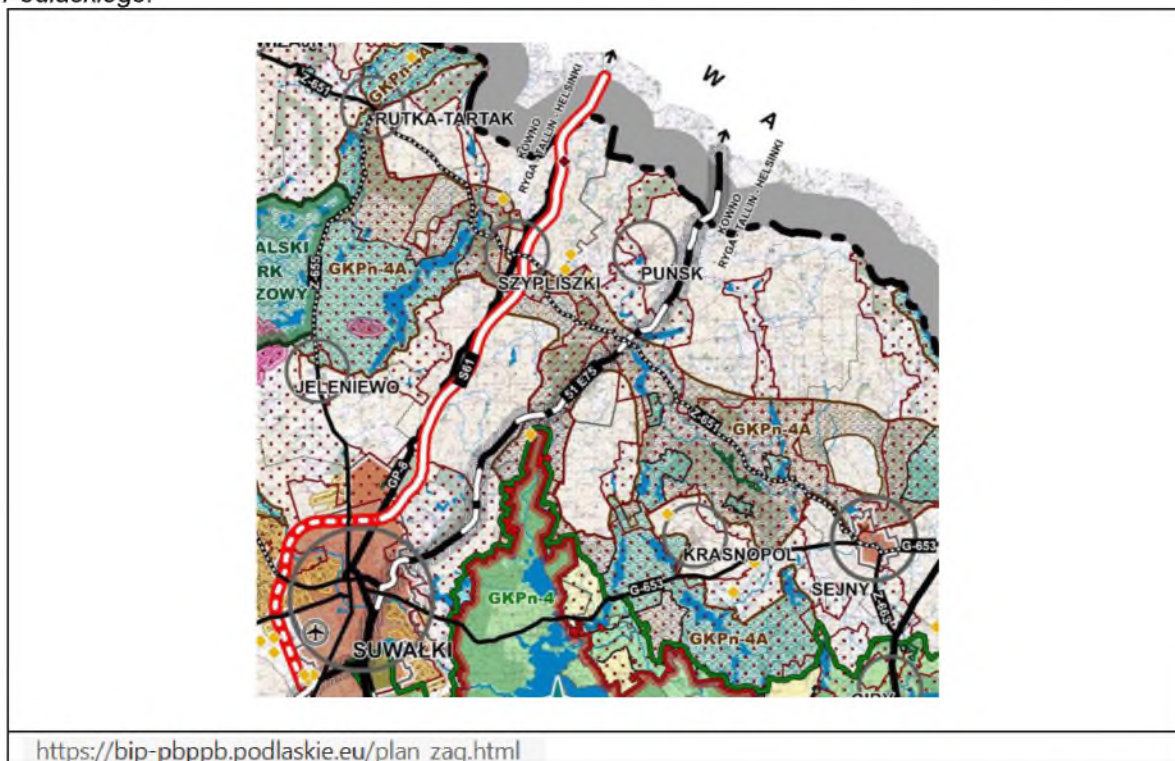
Zaproponowane w planie zagospodarowanie terenu uwzględnia stan istniejący oraz określa zasady dalszego kierunku rozwoju obszaru w granicach gminy.

2. Korytarze ekologiczne

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przez obszar gminy Szypliszki przebiega główny korytarz ekologiczno - migracyjny regionalnej sieci ekologicznej o symbolu GKPh-4A Puszcza Augustowska - Puszcza Romincka stanowiący element regionalnej sieci ekologicznej, który wskazuje się do objęcia ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Korytarz ekologiczny jest obszarem umożliwiającym migrację organizmów między siedliskami. Pełni on istotną rolę w zachowaniu bioróżnorodności. Dlatego też ochrona korytarzy ekologicznych jest szczególnie istotna, gdyż umożliwia zachowanie i prawidłowe funkcjonowanie lokalnej populacji fauny.

Rycina nr 9. Korytarze ekologiczne – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Na obszarze gminy występują bariery ekologiczne dla ciągów przyrodniczych. Są to:

- bariery liniowe – drogi o znacznej szerokości przekroju poprzecznego i równocześnie dużym natężeniu ruchu,
- napowietrzne linie energetyczne, elektrownie wiatrowe – dot. w szczególności ptaków,
- zabudowa – szczególnie duże skupiska oraz rozmieszczone zabudowy liniowo wzdłuż dróg utrudnia przemieszczanie się głównie małych ssaków.

Przez obszar gminy Szypliszki przebiegają ważne ciągi przyrodnicze o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, oparte na elementach środowiska przyrodniczego.

Głównymi elementami struktury przyrodniczej gminy Szypliszki, które zapewniają ponadlokalne powiązania obszaru ze środowiskiem przyrodniczym sąsiednich gmin są, m.in.:

- a) obszary dolinne, które są strefami koncentracji wód powierzchniowych i gruntowych, stanowią je duże doliny i zagłębienia terenu, które są zasilane głównie wodami opadowymi, infiltracyjnymi oraz zasilane spływem podziemnym z sąsiednich obszarów;

- b) jeziora pochodzenia rynnowego: Szelment Wielki jezioro graniczy z gminą Jeleniewo (położone na terenie gm. Jeleniewo), Szelment Mały, Kupowo, Ingiel, Jodel i jedno bezimienne oraz trzy mniejsze jeziora: Grauże, Kaletnik i jedno bezimienne;
- c) rzeki: Szelmentka, Marycha, Maniówka, Kaletnik;
- d) kompleksy leśne i łąkowe, objęte ochroną w formie obszarów chronionego krajobrazu.

Uzupełnieniem wewnętrznego systemu przyrodniczego są mniejsze cieki oraz melioracje wodne, stawy rybne, a także zadrzewienia parkowe z drzewami o cechach pomnikowych oraz tereny zieleni urządzonej, które łącznie stanowią o bioróżnorodności gminy Szypliszki. Korytarze cieków wodnych (m.in. rzek i jezior) zapewniają łączność przestrzenną pomiędzy obszarami o zróżnicowanych wartościach przyrodniczych, ekologicznych i krajobrazowych, zarówno na obszarze gminy, jak i poza nią.

Rycina nr 16. Przebieg korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Szypliszki GKPn-4A Puszcza Augustowska – Puszcza Romincka.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy znajdują się:

- Wigierski Park Narodowy z otuliną;
- Specjalny obszar ochrony (SOO Ostoja Wigierska);
- Obszar specjalnej ochrony (OSO) Puszcza Augustowska;
- jezioro Szelment Wielki (gmina Jeleniewo), jezioro Trampolatis (gmina Puńsk), jezioro Czarne (gmina Suwałki), jezioro Kupowo (gmina Rutka-Tartak);
- duże kompleksy leśne położone na obszarze m. Suwałki, gminy Suwałki i gminy Rutka-Tartak przyległe do granicy gminy Szypliszki.

Wyżej wymienione elementy środowiska przyrodniczego umożliwiają migrację gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a tym samym swobodną wymianę genów, która prowadzi do wzrostu bioróżnorodności ekosystemów w tym regionie.

Wskazane jest zachowanie poszanowania zasad ochrony ciągu migracyjnego ze względu na bliskie sąsiedztwo wspomnianych terenów.

Doliny cieków wraz z rozległymi terenami rolnymi, łąkowymi i leśnymi mają ogromne znaczenie nie tylko dla samej gminy, ale także dla terenów sąsiednich. Stanowią część osłony ekologicznej.

W celu ochrony korytarzy ekologicznych należy w miarę możliwości zachować trwałość gruntów leśnych oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych w ich granicach. W celu zapewnienia ciągłości korytarzy należy ograniczyć na ich terenie zwartą zabudowę uniemożliwiającą swobodną migrację zwierząt. Na etapie budowy nowych i przebudowy

istniejących już ciągów komunikacyjnych powinno się rozważyć lokalizację przejść i przepławek dla zwierząt. Szczegółowa lokalizacja i rozwiązania techniczne dotyczące umożliwienia migracji zwierząt przez antropogeniczne bariery komunikacyjne powinny być wskazane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ze względu na konieczność ochrony wartości przyrodniczych, korytarz ekologiczny uwzględniono w Planie ogólnym gminy Szypliszki. Został on w większości usytuowany w obrębie „stref otwartych” SO, w ramach profilu podstawowego jako tereny rolnicze z zakazem zabudowy, tereny leśne, tereny zieleni naturalnej oraz tereny wód powierzchniowych. Strefy obejmujące korytarze, wspierają zrównoważony rozwój zabudowy i minimalizują presję budowlaną na cenne przyrodniczo obszary.

Wskazuje się, aby na obszarach węzłowych i uzupełniających ustalić ogólne zasady zagospodarowania terenu, m.in.:

- utrzymanie obecnego sposobu użytkowania terenu;
- dopuszczenie użytkowania rolniczego na leśne na obszarach wyznaczonych granicą rolno – leśną;
- dopuszczenie zmiany użytkowania rolniczego na turystyczne;
- dopuszczenie tworzenia liniowych urządzeń infrastruktury rekreacyjnej wraz z ich niezbędnym zapleczem (punkty widokowe, miejsca piknikowe, deszczochrony, parkingi).

IX. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Cele ochrony środowiska określone w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych zostały uwzględnione w projekcie planu ogólnego gminy Szypliszki poprzez zastosowanie przepisów polskiego prawa dostosowanego do prawa międzynarodowego, wprowadzeniu zasad i kierunków ochrony środowiska wynikających z przyjętych przez Polskę konwencji i umów międzynarodowych, w tym dyrektyw Unii Europejskiej.

W trakcie opracowywania projektu planu ogólnego dokonano szczegółowej analizy poszczególnych dokumentów. Uwzględniano uwarunkowania lokalne i wybrano do realizacji odpowiednie zadania, które powinny umożliwić osiągnięcie zakładanego celu w zadanym horyzoncie czasowym oraz takie, na których realizację mają wpływ władze gminy.

Poniżej przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi powiązany jest plan ogólny gminy. Są to:

- dokumenty znaczenia międzynarodowym i krajowym:

1) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 29 października 2014 r.

Strategiczny Plan Adaptacji (...) wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020 m.in.: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się, stanowiąc zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski.

Konieczne jest zatem podejmowanie działań na rzecz dostosowania się do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami

ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych. W odpowiedzi na tę potrzebę w Ministerstwie Środowiska powstał „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Zmiany klimatu mogą pośrednio wpływać na zdrowie i życie poprzez tworzenie warunków dla wzrostu zanieczyszczeń powietrza (wtórnego pylenia oraz ozonu) i wody, rozwoju bakterii powodujących zakażenia pokarmowe, a także chorób zakaźnych przenoszonych przez owady.

Zmiany klimatyczne oddziałują na całe społeczeństwo, jednakże szczególnie wrażliwe na choroby klimatyczne są grupy zwiększonego ryzyka jak osoby starsze, chorzy, osoby niepełnosprawne, osoby bezdomne i ubogie oraz dzieci.

Zmiany klimatu sprzyjają wzrostowi zachorowań i zgonów poprzez zmiany częstości i natężenia ekstremalnych zjawisk klimatycznych i sprzyjają rozprzestrzenianiu się chorób dotychczas niewystępujących w szerokościach umiarkowanych. Zmiany klimatu będą zatem oddziaływały na funkcjonowanie i aktywność instytucji systemu ochrony zdrowia jak również na jakość życia i zdrowie obywateli.

Wyniki prognoz wskazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu turystycznego.

Ze zmianami klimatycznymi wiążą się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Chociaż roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, to jednak ich charakter będzie raczej bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami.

Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpływać będzie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody. Dotyczy to w szczególności zbiorników wodnych i terenów podmokłych. Zmiany będzie można zaobserwować również w porze zimowej, gdzie krótszy będzie okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubości. Nasili się proces ewaporacji, co wpłynie na spadek zasobów wodnych kraju. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. oraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne oraz wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Monitoring wpływu zmian klimatu jest działaniem niezwykle istotnym i został wskazany w odniesieniu do poszczególnych sektorów i obszarów w ramach właściwych kierunków działań SPA2020. Konieczne jest jednak zapewnienie koordynacji na poziomie krajowym, szczególnie w kontekście zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności. Zmiany klimatu sprzyjają wzrostowi zachorowań i zgonów poprzez zmiany częstości i natężenia ekstremalnych zjawisk klimatycznych i sprzyjają rozprzestrzenianiu się chorób dotychczas nie występujących w szerokościach umiarkowanych. Szczególnie zagrożone są grupy najbardziej wrażliwe, jak również rolnicy i leśnicy narażeni na choroby zakaźne przenoszone przez stawonogi (np. kleszcze).

Konieczne jest stworzenie systemu monitoringu i ostrzegania przed zjawiskami klimatycznymi i pochodnymi, które mogą szkodliwie wpływać na zdrowie i jakość życia.

Przygotowanie przestrzeni do nowych uwarunkowań klimatycznych i zjawisk z nimi związanych ma ogromne znaczenie społeczno-gospodarcze. Dlatego działania, w tym zakresie powinny zmierzać do objęcia całego terytorium kraju skutecznym systemem

planowania przestrzennego, które zapewni właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych takich jak, m.in. Geoportal.

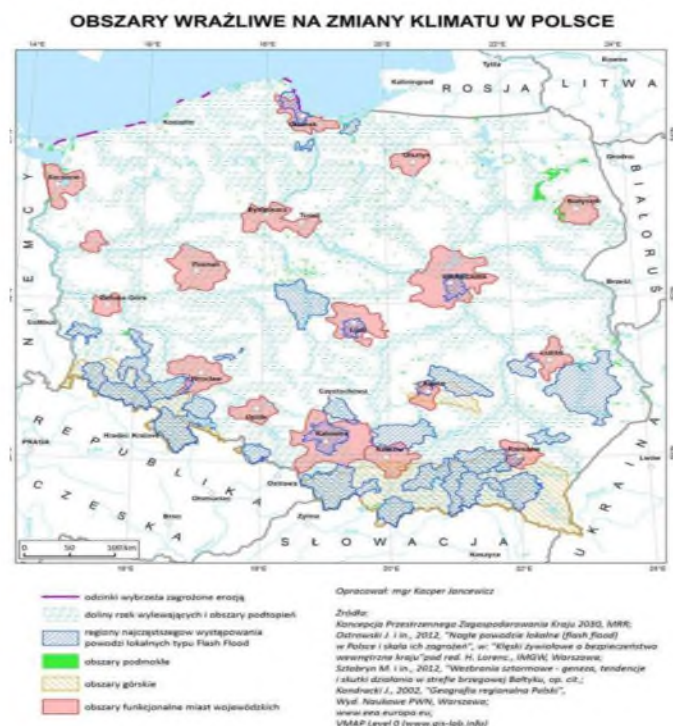
Przy formułowaniu działań SPA przesądzono, że dokument powinien zawierać różne grupy działań adaptacyjnych, obejmujących zarówno przedsięwzięcia techniczne (np. budowę niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża), jak i zmiany regulacji prawnych (np. zmiany w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwości zabudowy terenów zagrożonych powodzią, podtopieniami i osuwiskami, bardziej elastyczne procedury szybkiego reagowania na klęski żywiołowe), wdrożenie systemów monitoringu o się do poszczególnych dziedzin i obszarów oraz szerokie upowszechnianie wiedzy na temat koniecznej zmiany zachowań gospodarczych.

Uwzględniono przy tym następujące generalne zasady:

- 1) należy minimalizować podatności na ryzyko związane ze zmianami klimatu, m.in. uwzględniając ten aspekt na etapie planowania inwestycji;
- 2) konieczne jest opracowanie planów szybkiego reagowania na wypadek katastrof klimatycznych (powódź, susze, fale upałów), tak by instytucje publiczne były przygotowane do niesienia natychmiastowej pomocy poszkodowanym;
- 3) należy wyznaczyć działania, które z punktu widzenia efektywności kosztowej powinny być podjęte w pierwszej kolejności;
- 4) w pierwszym rzędzie należy przygotować się na przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowia i życia ludzi oraz szkodom, których skutki mogą być nieodwracalne (np. w postaci utraty dóbr kultury, rzadkich ekosystemów).

Obszar objęty projektem planu ogólnego nie jest położony na obszarze wrażliwym na zmiany klimatu – zgodnie z Konsepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 roku.

Nie jest położony na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, za wyjątkiem niewielkiego obszaru we wschodniej bez istniejącej zabudowy w części obrębów: Wesołowo, Zaboryszki, Żyrwiny, Romaniuki, Mikołajówka lub obszarze obejmującym tereny zagrożone zalaniem. Nie jest też zagrożony osuwiskami. Nie stanowi terenu podmokłego.

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

- 2) Pakiet Klimatyczny – Energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską):
- Przywódcy państw członkowskich Unii Europejskiej uzgodnili podczas szczytu w Brukseli 23 października 2014 r. cele polityki klimatycznej UE do roku 2030,
 - podstawowym celem tej polityki pozostaje redukcja emisji gazów cieplarnianych w 2030 roku o co najmniej 40% w stosunku do roku 1990. Ponadto uzgodniono cel dotyczący poprawy efektywności energetycznej określony jako 27% zmniejszenie zapotrzebowania w relacji do prognoz oraz osiągnięcie co najmniej 27% udziału źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii. W uzasadnieniu podkreśla się, że osiągnięcie tak zdefiniowanych celów sprawi, iż gospodarka Unii Europejskiej, w tym jej system energetyczny staną się bardziej konkurencyjne, jednocześnie wzrośnie poziom bezpieczeństwa energetycznego i skuteczność walki ze zmianami klimatu - powyższe cele polityki klimatycznej odnoszą się do całej Unii Europejskiej, natomiast na obecnym etapie w różny sposób definiowane są szczegółowość i udział państw członkowskich oraz sektorów gospodarki w ich osiągnięciu,
 - realizacja ustaleń planu ogólnego będzie miała wpływ na osiągnięcie ww. celów poprzez poprawę warunków aerosanitarnych powietrza atmosferycznego (systematyczne zwiększanie udziału niskoemisyjnych źródeł ciepła, elektromobilność pojazdów samochodowych itp.).
- 3) Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L.2000.327.1) tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej;
- 4) Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019r.
- Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, co powoduje, że musi być uwzględniana we wszystkich dokumentach strategicznych i programach, mających wpływ na środowisko,
 - art. 74 Konstytucji RP nakłada to obowiązek dbałości o środowisko na instytucje publiczne,
 - głównym celem Polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców,
 - w systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje „Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”,
 - kierunki działań określone w celach Polityki mają stać się odpowiedzią na przywrócenie właściwej roli planowaniu przestrzennemu, w szczególności w zakresie lokalizacji nowych inwestycji,
 - cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto jako trzy pochodne głównego celu, jakim jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Są to „Środowisko i zdrowie” - traktujący o poprawie jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, „Środowisko i gospodarka” - uszczegóławiający temat zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz „Środowisko i klimat”, który nakreśla działania w ramach łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych.
- 5) Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (SEA Directive) z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE z 2001 r., L 197/30), określająca wymagania przeprowadzenia oceny w odniesieniu do planów mogących mieć znaczące oddziaływanie na środowisko:
- celem dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienia się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na

- środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko;
- w odniesieniu do projektu planu ogólnego cele dyrektywy są realizowane poprzez udział społeczeństwa w opracowaniu dokumentów oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, a także w trybie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym i zagospodarowaniu przestrzennym.
- 6) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, celem dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienia się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko;
- 7) Dyrektywa 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. (Dz. Urz. WE z 2003 r., L 41/26) w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska, dostosowana do postanowień Konwencji z Arhus, gwarantująca dostęp do informacji o środowisku będących w posiadaniu organów władzy publicznej, każdemu, kto zwróci się z wnioskiem o ich udostępnienie
- celem dyrektywy jest zagwarantowanie prawa dostępu do informacji o środowisku, które znajduje się w posiadaniu organów władzy publicznej lub które są przeznaczone dla tych organów oraz określenie podstawowych warunków i praktycznych ustaleń dotyczących tego prawa,
 - cel ten w odniesieniu do projektowanego dokumentu będzie spełniony poprzez procedurę oceny strategicznej oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy.
- 8) Ramowa Dyrektywa Wodna została zaimplementowana do ustawy Prawo wodne, która nałożyła obowiązek sporządzenia planów gospodarowania wodami w dorzeczach:
- celem środowiskowym jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód,
 - w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły ocena ryzyka niespełniania celów środowiskowych jest zagrożona,
 - istotnymi problemami jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich oraz nadmierne rozdysponowanie zasobów wodnych,
 - w odniesieniu do wód podziemnych dla JCWPd PLGW2000032 cechuje się dobrym stanem ilościowym i chemicznym, nie jest ona zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
 - na terenach rolniczych źródłem zanieczyszczeń wód są nawozy organiczne i chemiczne środki ochrony roślin,
 - źródłem zagrożeń dla środowiska gruntowo-wodnego są również wody opadowe zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi.
- 9) Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. WE z 2003 r., L 156/17);
- 10) Decyzja 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego – VI Program Działań na Rzecz Środowiska. Program ten stanowi podstawę dla wymiaru ochrony środowiska europejskiej strategii stałego rozwoju i przyczynia się do włączenia problemów ochrony środowiska do wszystkich polityk wspólnoty, między innymi poprzez

określenie priorytetów ochrony środowiska dla strategii. W szczególności program ten ma na celu:

- podkreślenie znaczenia zmiany klimatu,
- ochronę, zachowanie, odbudowę i rozwijanie funkcjonowania systemów naturalnych, siedlisk przyrodniczych, dzikiej fauny i flory;
- przyczynianie się do wysokiego poziomu jakości życia i dobrobytu społecznego obywateli poprzez zapewnienie środowiska naturalnego, w którym poziom zanieczyszczenia nie powoduje szkodliwych skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego oraz poprzez zachęcanie do stałego rozwoju urbanizacyjnego,
- lepszą wydajność zasobów oraz zarządzanie zasobami i odpadami mając na celu zapewnienie, że spożycie odnawialnych i nieodnawialnych zasobów nie przekroczy zdolności środowiska naturalnego;

11) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko:

- dyrektywa preferuje zasadę, że najlepsza polityka ochrony środowiska polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń i zagrożeń u źródła, niż na późniejszych próbach przeciwdziałania ich skutkom. Zezwolenia na publiczne lub prywatne przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko, powinny być udzielane jedynie po uprzednim wykonaniu oceny możliwych znaczących skutków środowiskowych tych przedsięwzięć, oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko musi być oceniane ze względu na ochronę zdrowia, poprawę jakości życia poprzez poprawę warunków środowiskowych oraz zachowanie różnorodności gatunków i zdolności reprodukcyjnej ekosystemów,
- w odniesieniu do planowanych przedsięwzięć wdrożenie dyrektywy będzie dokonane według przepisów Działu V ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.) w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

- 1) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.;
- 2) Polityka energetyczna Polski do 2040 r. zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r.;
- 3) Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030 przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.;
- 4) Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych – w zakresie rozwiązań gospodarki ściekowej na obszarze gminy Szypliszki występuje znaczne niedoinwestowanie w budownictwie mieszkaniowym:
 - kanalizację sanitarną odprowadzającą ścieki do oczyszczalni ścieków posiadają jedynie miejscowości: Słobódka, Szypliszki i Becejły (oczyszczalnia mieści się w Słobódce na działkach nr geod. 13/3 i 15/36) i Czerwinka,
 - funkcjonują trzy oczyszczalnie zrealizowane w ramach większych inwestycji i zapewniające odprowadzenie ścieków z tych obiektów (Straż Graniczna w Budzisku, WOSiR Szelment, Centrum Konferencyjno – Wypoczynkowe Szelment);
- 5) Projekt Korytarzy Ekologicznych Łączących Europejską sieć NATURA 2000 w Polsce opracowanym przez Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w 2005r.

– dokumenty o znaczeniu wojewódzkim:

- 1) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 roku w

sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270) – obszar planu ogólnego w całości położony jest na obszarze, na którym występują ponadlokalne elementy zagospodarowania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, gdzie obowiązują szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu wynikające z przepisów odrębnych

Cele zapisane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego są następujące:

- zapewnienie zrównoważonego rozwoju województwa, który uwzględnia jego potencjał gospodarczy, społeczny i kulturowy, a także ochronę środowiska naturalnego i kulturowego,
- stworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego województwa, w tym poprzez stworzenie korzystnego klimatu inwestycyjnego, rozwój infrastruktury i promocję gospodarczą,
- poprawa jakości życia mieszkańców województwa, w tym poprzez rozwój infrastruktury społecznej, ochronę zdrowia i środowiska, a także promocję kultury i sportu,
- ochrona środowiska naturalnego i kulturowego województwa, w tym poprzez ochronę przyrody, zabytków i krajobrazu,
- ochrona zdrowia i bezpieczeństwa publicznego,
- ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa są wiążące dla planów ogólnych i planów miejscowych.

- 2) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (cel strategiczny – zwiększenie spójności społeczno-ekonomicznej i konkurencyjności regionu poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału gospodarczego, w tym podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej):

- Strategia stanowi najważniejszy dokument wyznaczający kierunki polityki regionalnej województwa podlaskiego,
- zapisy Strategii mają wpływ na przyszły program regionalny, kontrakt z rządem, na wszelkie dokumenty rozwojowe w województwie, w tym plany rozwoju poszczególnych sektorów: transportu, zdrowia, polityki społecznej, na strategię samorządowe.

- 3) Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028

Na podstawie analizy aktualnego stanu gospodarki odpadami w województwie podlaskim oraz wymagań prawnych zdefiniowano potrzeby związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi w poszczególnych grupach oraz przygotowano Plan Inwestycyjny określający potrzebną infrastrukturę dotyczącą odpadów komunalnych wraz z mocami przerobowymi, służącą zapobieganiu powstawaniu tych odpadów oraz gospodarowaniu tymi odpadami, zapewniającą osiągnięcie celów wyznaczonych w przepisach prawa Unii Europejskiej w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności opakowań i odpadów opakowaniowych, składowania odpadów i zapobiegania zaśmiecaniu.

W Planie wyznaczono cztery główne cele:

- ograniczenie wytwarzania odpadów wraz z podniesieniem świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami,
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności ilości odpadów przekazywanych do recyklingu oraz zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wzmocnienie ukierunkowania gospodarowania odpadami na gospodarkę o obiegu zamkniętym,

- wyeliminowanie nieprawidłowo prowadzonego zagospodarowania odpadów, w tym praktyk nielegalnego składowania odpadów.
Dla ww. celów zostały określone kierunki działań oraz wskaźniki monitorowania założonych celów.
- 4) Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej przyjęty uchwałą nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20.12.2013 r. Jego aktualizację przyjęto Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/19 z dnia 8 czerwca 2020 r. Kolejnej zmiany dokonano uchwałą nr XLIV/611/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. Kolejnej zmiany dokonano uchwałą Nr LIII/841/2023 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19.06.2023 r.
- 5) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 r. przyjęty uchwałą Nr XXXVI/474/2021 z dnia 29 listopada 2021 r. przez Sejmik Województwa Podlaskiego
 - program formułuje polityki ochrony środowiska na terenie województwa podlaskiego, której cele i założenia będą zbieżne z celami najważniejszych krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych i programowych,
 - program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na szczeblu wojewódzkim,
 - działania ujęte w Programie mają na celu sukcesywną poprawę stanu środowiska w województwie oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu potrzeb ciągłego rozwoju społeczno- gospodarczego,
 - działania te mają przyczynić się także do ograniczania negatywnych skutków zmian klimatu oraz negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko naturalne.Zakres opracowania obejmuje niżej wymienione obszary interwencji wskazane w „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzonych przez Ministerstwo Środowiska w 2015 r.
Na podstawie diagnozy stanu środowiska oraz analizy SWOT zostały sformułowane główne problemy i zagrożenia środowiska w województwie. Identyfikacja zagrożeń stanowiła jeden z punktów wyjścia do sformułowania celów Programu do 2030 roku;
- 6) Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podlaskiego
Celem nadrzędnym długoterminowym Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podlaskiego jest likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na zdrowie człowieka i środowisko.
Cel jest zgodny z celami zdefiniowanymi w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe w perspektywie długoterminowej (okres do 2032 roku) poprzez usunięcie z terenu województwa stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest i ich bezpieczne unieszkodliwienie.
Gmina Szypliszki posiada opracowany „Wieloletni program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szypliszki na lata 2012 – 2032”, przyjęty uchwałą Nr XVII/113/2012 Rady Gminy Szypliszki z dnia 26 czerwca 2012 r.
Celem Programu jest doprowadzenie do sukcesywnej likwidacji i oczyszczenia obszaru gminy Szypliszki z azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz wyeliminowanie negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie mieszkańców gminy. Politykę przestrzenną należy realizować w oparciu o powyższy plan.
Na obszarze gminy Szypliszki nie planuje się działań inwestycyjnych, np. budowy składowiska odpadów azbestowych.
 - dokumenty sporządzone na szczeblu lokalnym:
- 1) Strategia Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 - Uchwała nr IV/18/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem planowania strategicznego. To podstawowy dokument samorządu lokalnego, który diagnozuje potrzeby i możliwości rozwojowe oraz wyznacza kierunki polityki gminy, w tym polityki przestrzennej.

W gminie Szypliszki obowiązuje „Strategia Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030” – uchwała nr IV/18/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030, której ustalenia zostały uwzględnione podczas prac nad projektem Planu ogólnego gminy Szypliszki.

Strategia Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 stanowi narzędzie prowadzenia polityki rozwoju lokalnego i regionalnego, ale również syntezę świadomych wyborów oraz rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową.

W Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 zapisano następujące kierunki działań w zakresie poprawy warunków w zakresie gospodarki przestrzennej, m.in.:

- tworzenie kolejnych i aktualizowanie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- systematyczne wyznaczanie terenów pod budownictwo jednorodzinne,
- rozwój terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz poprawa standardu istniejących zasobów mieszkaniowych,
- tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem infrastruktury turystycznej, wskazujących funkcje kluczowych dla gminy obszarów o wysokich walorach przyrodniczych z uwzględnieniem uwarunkowań ich ochrony, w celu odpowiedniego zorganizowania ruchu turystycznego i okolicy turystycznej.

Na obszarze gminy Szypliszki istnieje potrzeba rezerwowania dodatkowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (choć w niewielkim stopniu) oraz pod zabudowę usługową, przemysłową i związaną z rekreacją. Rezerwa terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową winna być zaspokojona w granicach terenów zwartej zabudowy poszczególnych miejscowości, uzupełniona o nowe tereny głównie na bazie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz w miejscowych planach będących w trakcie opracowania oraz planowanych w przyszłości do opracowania.

W nawiązaniu do strategii, w planie ogólnym gminy można wyznaczyć odpowiednie tereny, które w przyszłości są w stanie spełniać założenia strategii zapewniając odpowiednie warunki do rozwoju niezbędnych funkcji, w tym mieszkalnictwa oraz innych inwestycji czy też infrastruktury społecznej i technicznej.

W gminie Szypliszki

Konieczna jest kontynuacja oraz uzupełnienia istniejącej zabudowy, obejmuje tereny zainwestowane wraz z rezerwami przestrzennymi, które umożliwiają dalszy rozwój zabudowy poprzez kontynuację dotychczasowej struktury urbanistycznej;

W strategii wskazano, m.in. zadania, które należą do procesów długotrwałych, a realizacja wszystkich w okresie 10 lat nie jest możliwa.

Plan ogólny gminy Szypliszki wypełnia założenia Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki.

Plan ogólny gminy Szypliszki wprowadza strefy, w których istnieje możliwość realizacji określonych w Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki zadań. Ustala strefy planistyczne umożliwiające rozwój Gminy Szypliszki i zachowanie ładu przestrzennego i ochronę środowiska.

- 2) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szypliszki na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko
- 3) Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby Planu ogólnego gminy Szypliszki – opr. 2024 r. uwzględniono istniejące uwarunkowania i zagrożenia środowiska przyrodniczego.
- 4) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XXX/223/2022 Rady Gminy Szypliszki z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szypliszki
Studium to podstawowy dokument planistyczny sporządzony dla całego obszaru gminy, który określił w sposób ogólny politykę przestrzenną i lokalne zasady zagospodarowania. Na bazie diagnozy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy i uwarunkowań jej

- rozwoju określono kierunki rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej, czyli podstawowe reguły działania w przestrzeni przyjęte przez lokalny samorząd.
- 7) Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Szypliszki na lata 2018 – 2020 z perspektywą do 2030 roku wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko;
 - 8) Wieloletni program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szypliszki na lata 2012 – 2032 - uchwała Nr XVII/113/2012 Rady Gminy Szypliszki z dnia 26 czerwca 2012 r.;
 - 9) Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Szypliszki wraz z prognozami oddziaływania środowisko ustaleń projektów planów;
 - 10) Gminna Ewidencja Zabytków sporządzona w 2011 roku przez Wójta Gminy Szypliszki;
 - 11) Zarządzenie nr 34.2024 Wójta Gminy Szypliszki z dnia 10 maja 2024 r. w sprawie przedstawienia raportu o stanie Gminy Szypliszki za 2023 rok;
 - 12) Program Ochrony Przyrody Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Suwałki na okres 01.01.2013 – 31.12.2022;
 - 13) Mapa topograficzna gminy Szypliszki w skali 1 : 25 000;
 - 14) Mapy ewidencyjne poszczególnych wsi w skali 1: 5 000;
 - 15) Informacje Urzędu Gminy Szypliszki;
 - 16) Dane statystyczne z Urzędu Statystycznego w Białymstoku;
 - 17) Analiza wniosków złożonych do projektu planu ogólnego;
 - 18) Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej opracowany przez MRiRW oraz MŚ – 2004 rok <http://www.kp.org.pl/pdf/poradniki/kdpr/>;
 - 19) Dobre praktyki utrzymania rzek opracowane przez: P. Prus, Z. Popek, P. Pawlaczyk (Fundacja WWF Polska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) 2018 rok - <https://straznicy.wwf.pl/dobre-praktyki-utrzymania-rzek/>;
 - 20) Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania – na zlecenie Ministerstwa Środowiska oprac. MGGP S.A., zespół w składzie: I. Biedroń, A. Dubel, M. Grygoruk, P. Pawlaczyk, P. Prus, K. Wybraniec - <https://www.gov.pl/web/klimat/katalog-dobrych-praktyk-w-zakresie-robot-hydrotechnicznych>

– oraz ustawy

- 1) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska – ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, polityka ochrony środowiska to ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- 2) ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – organy administracji są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie, dotyczące m.in.:
 - a) stanu elementów środowiska oraz wzajemnego oddziaływania między tymi elementami,
 - b) emisji i zanieczyszczeń oddziałujących lub mogących oddziaływać na środowisko,
 - c) środków i działań, które mają faktycznie lub potencjalnie wpływ na poszczególne elementy środowiska lub ich ochronę oraz raportów w tym zakresie,
 - d) stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi w zakresie oddziaływania na nie stanu środowiska i emisji;
- 3) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – ustawa określa cele, zasad i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu, ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, siedlisk przyrodniczych, szczytków przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu i zadrzewień.

Sporządzając niniejszą prognozę, nie dostrzeżono celów ochrony środowiska określonych w przepisach prawa międzynarodowego, wspólnotowego oraz krajowego, które odnoszą się bezpośrednio do obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego, tak pod względem geograficznym, jak i funkcjonalnym.

Zwrócić należy jednak uwagę na to, że prawodawstwo krajowe, międzynarodowe i wspólnotowe, w sposób mniej lub bardziej abstrakcyjny formułuje określone zasady postępowania (np. nakazy i zakazy). Odnoszą się one również do zagadnień z zakresu ochrony środowiska związanych ze stanowieniem prawa miejscowego.

Plan ogólny gminy Szypliszki jest ściśle powiązany z w/wymienionymi dokumentami strategicznymi i przepisami obowiązującego prawa. Na podstawie analizy celów dokumentów strategicznych UE stwierdza się, że plan ogólny realizuje cele tych dokumentów.

W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko zaproponowano zasady monitorowania skutków realizacji planu ogólnego.

Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne
Dyrektywa wskazuje, że najlepsza polityka ochrony środowiska polega na zapobieganiu powstawania zanieczyszczeń i zagrożeń u źródła, niż na późniejszych próbach przeciwdziałania ich skutkom.

Zezwolenia na publiczne lub prywatne przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko, powinny być udzielane jedynie po uprzednim wykonaniu oceny możliwych znaczących skutków środowiskowych tych przedsięwzięć.

Oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko musi być oceniane ze względu na ochronę zdrowia, poprawę jakości życia poprzez poprawę warunków środowiskowych oraz zachowanie różnorodności gatunków i zdolności reprodukcyjnej ekosystemów.

Zgodnie z Działem V ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko wdrożenie dyrektywy będzie dokonane w postępowaniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W odniesieniu do planowanych przedsięwzięć zawartych w planie ogólnym takich jak: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa oraz usługi turystyki lub gastronomii nie będzie konieczne przeprowadzenie takiego postępowania ze względu na zbyt małą powierzchnię i zakres.

Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko

Celem dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględnienia aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów, w celu wspierania stałego rozwoju poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.

W odniesieniu do Planu ogólnego gminy Szypliszki dyrektywy są realizowane poprzez udział społeczeństwa w opracowaniu dokumentów oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, a także w trybie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 stycznia 2003 roku w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska

Celem dyrektywy jest zagwarantowanie prawa dostępu do informacji o środowisku, które znajduje się w posiadaniu organów władzy publicznej lub które są przeznaczone dla tych organów oraz określenie podstawowych warunków i praktycznych ustaleń dotyczących tego prawa.

W odniesieniu do Planu ogólnego gminy Szypliszki cel ten będzie spełniony poprzez procedurę oceny strategicznej oddziaływania na środowisko planu miejscowego.

Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu sporządzona w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r. ratyfikowana przez Polskę w roku 1996 oraz protokół z Kioto z 11 grudnia 1997 r. do tej konwencji ratyfikowany przez Polskę w 2002 roku

Celem Konwencji i powiązanych z nią dokumentów prawnych jest doprowadzenie do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegałby niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Poziom taki powinien być osiągnięty w czasie wystarczającym do naturalnej adaptacji ekosystemów do zmian klimatu.

Oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia z punktu widzenia celu konwencji dotyczyć wprowadzenia ustaleń Planu ogólnego gminy Szypliszki, w stosowaniu proekologicznych i niskoemisyjnych nośników energii. W projektowanym dokumencie wprowadzono stosowne zapisy.

Pakiet klimatyczno-energetyczny dla Unii Europejskiej z 2007 roku

Przyjęty na szczycie UE pakiet energetyczno-klimatyczny ma charakter inicjatywy regionalnej, której istotą jest szybkie podjęcie skutecznej walki ze zmianami klimatycznymi. Pakiet ten ma stanowić podstawę do radykalnych zmian w funkcjonowaniu sektora energii w krajach UE.

Główne zmiany wynikające z przyjęcia pakietu mają dotyczyć osiągnięcia do 2020 r. przez wszystkie kraje UE celów obejmujących zmniejszenie emisji CO₂ o 20% w porównaniu z poziomem emisji z 1990 roku, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w strukturze źródeł energii pierwotnej do 20% oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20% do 2020 roku.

Realizacja zapisów Planu ogólnego gminy Szypliszki, pośrednio będzie miała wpływ na osiągnięcie powyższych celów poprzez stosowanie urządzeń i technologii niskoenergetycznych i niskoemisyjnych ograniczających wpływ na warunki aerosanitarne.

Ramowa Dyrektywa Wodna przyjęta w Planie Gospodarowania Wodami w Dorzeczu Wisły

Celem środowiskowym jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowej na obszarze JCWP RW2000102629689 Matlak.

W odniesieniu do wód podziemnym dla JCWPd PLGW200032 celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego, utrzymanie dobrego stanu ilościowego, a jakość wody do spożycia nie powinna ulegać pogorszeniu. Osiągnięcie tego celu zdefiniowane zostało jako niezagrażone.

Na terenach rolniczych źródłem zanieczyszczeń wód są nawozy organiczne i chemiczne środki ochrony roślin. Źródłem zagrożeń dla środowiska gruntowo-wodnego są również wody opadowe zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi, spływające z pasów drogowych. Realizacja zapisów Planu ogólnego gminy Szypliszki, nie będzie miała wpływu na co najmniej dobry stan ekologiczny oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowej.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, siedlisk przyrodniczych, szczątków przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu i zadrzewień. Realizacja zapisów Planu ogólnego gminy Szypliszki, nie będzie miała wpływu określone cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Organy administracji są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie, dotyczące m.in.:

- stanu elementów środowiska oraz wzajemnego oddziaływania między tymi elementami,
- emisji i zanieczyszczeń oddziałujących lub mogących oddziaływać na środowisko,
- środków i działań, które mają faktycznie lub potencjalnie wpływ na poszczególne
- elementy środowiska lub ich ochronę oraz raportów w tym zakresie,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi w zakresie oddziaływania na nie
- stanu środowiska i emisji.

Z punktu widzenia projektu planu miejscowego głównymi celami ochrony środowiska ustalonymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i lokalnym jest:

- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku określonych w przepisach szczególnych,
- dotrzymanie standardów jakości środowiska w odniesieniu do pola elektromagnetycznego,
- ochrona terenów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną,
- ochrona terenów zabudowy mieszkaniowej,
- ochrona krajobrazu.

Powyższe cele zostały uwzględnione przy opracowywaniu zapisów Planu ogólnego gminy Szypliszki.

Sporządzając niniejszą Prognozę, nie dostrzeżono celów ochrony środowiska określonych w przepisach prawa międzynarodowego, wspólnotowego oraz krajowego, które odnosiłyby się bezpośrednio do obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego, tak pod względem geograficznym, jak i funkcjonalnym.

X. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO, A W SZCZEGÓLNOŚCI NA:

1. różnorodność biologiczną,
2. ludzi,
3. zwierzęta,
4. rośliny,
5. wodę,
6. powietrze,
7. powierzchnię ziemi,
8. krajobraz,
9. klimat,
10. zasoby naturalne,
11. zabytki,
12. dobra materialne

– z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego i stanowi podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, lecz określa strefy planistyczne, w jakich przeznaczenia te będą mogły być realizowane. Celem planu ogólnego jest:

- zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy z uwzględnieniem zasady ładu przestrzennego,
- ograniczenie niekontrolowanego rozlewu zabudowy, m.in. poprzez ograniczenie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy w granic wyznaczonych w planie ogólnym obszarów uzupełnienia zabudowy.

Na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub podczas wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu władze gminy zadecydują o dopuszczeniu do realizacji danej inwestycji na danym terenie po przeprowadzeniu szczegółowej analizy.

Na obszarze gminy Szypliszki znajdują się następujące obszary i obiekty objęte prawną ochroną:

- otulina Wigierskiego Parku Narodowego;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”;
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PHL00001).
- 11 pomników przyrody.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy znajdują się:

- Wigierski Park Narodowy z otuliną;
- Specjalny obszar ochrony (SOO Ostoja Wigierska);
- Obszar specjalnej ochrony (OSO) Puszcza Augustowska;
- jezioro Szelment Wielki (gmina Jeleniewo), jezioro Trampolatis (gmina Puńsk), jezioro Czarne (gmina Suwałki), jezioro Kupowo (gmina Rutka-Tartak);
- duże kompleksy leśne położone na obszarze m. Suwałki, gminy Suwałki i gminy Rutka-Tartak przyległe do granicy gminy Szypliszki.

Przeprowadzono analizę przewidywanych znaczących oddziaływań, określonych w art.51 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku na poszczególne elementy środowiska z uwzględnieniem wzajemnej zależności tych elementów oraz ich oddziaływań. Dokonano oceny planowanych zamierzeń i oceniono ich wpływ na poszczególne elementy środowiska.

Na potrzeby Prognozy do planu ogólnego gminy Szypliszki dokonano analizy pod kątem możliwych oddziaływań ustaleń planu ogólnego na środowisko przyrodnicze, które przedstawiają się następująco:

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny

Do głównych negatywnych czynników, które wpływają na różnorodność biologiczną zaliczamy, w szczególności:

- zanieczyszczenie środowiska;
- zmianę stosunków wodnych, w tym niewłaściwą zabudowę hydrotechniczną i melioracje;
- rozwój infrastruktury przemysłowej, transportowej i turystycznej;
- urbanizację terenów wiejskich, zmiany sposobu użytkowania gruntów;
- nadmierne wykorzystanie zasobów przyrodniczych;
- globalne ocieplenie się klimatu.

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i roślinność będzie miało miejsce, w szczególności na etapie realizacji / budowy poszczególnych inwestycji. Wówczas może nastąpić przekształcenie fizyczne szaty roślinnej, w sąsiedztwie bezpośredniej lokalizacji inwestycji. Faza budowy może również wpłynąć na fragmentację lub nawet całkowite zniszczenie siedlisk.

Przyszłe zmiany w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów dotyczą powiększenia terenów przeznaczonych na różne funkcje. Przy ich wyznaczaniu uwzględniono istniejące uwarunkowania terenowe, środowisko przyrodnicze, krajobrazowe oraz istniejącą w sąsiedztwie zabudowę. W żadnym przypadku tereny te nie kolidują z obszarami prawnie chronionymi. Nowa zabudowa może oznaczać niekorzystne zmiany, włącznie z lokalną degradacją flory. Do niszczenia szaty roślinnej może dojść już w fazie realizacji inwestycji. Prowadzone roboty budowlane na poszczególnych terenach mogą być przyczyną degradacji

flory, w tym drzew. Z uwagi na fakt, iż takie zmiany będą miały charakter punktowy i dotyczą niewielkich przestrzeni, nie prognozuje się radykalnych przekształceń fauny i flory. Planuje się odpowiednie urządzenia zieleni, m.in. poprzez lokalne zwiększenie bioróżnorodności i bazy pokarmowej. Nasiona i owoce wielu krzewów sadzonych w przydomowych ogrodach będą doskonałym pożywieniem dla ptaków, gryzoni i owadów. Szansą na niwelację negatywnych skutków wdrożenia ustaleń związanych z nową zabudową, jest wyznaczenie minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalnego stosunku powierzchni zabudowy do powierzchni działki.

Ocenić można, że przyszłe zagospodarowanie wynikające z realizacji projektu planu ogólnego nie spowoduje znaczącej degradacji środowiska przyrodniczego i obniżenia stopnia bioróżnorodności. Rozwój zabudowy nie wpłynie destruktywnie na stan siedlisk przyrodniczych w skali ogólnej, choć może uszczuplić zasoby przyrodnicze obszaru gminy, zmniejszając powierzchnię zieloną, a tym samym zmniejszając nisze ekologiczne żyjących tu organizmów. Obecność człowieka wpisuje się negatywnie w środowisko przyrodnicze poprzez uszczuplanie siedlisk, hałas bytowy, komunikacyjny, ścieki, odpady i lokalnie może zaburzyć przyrodniczą strukturę, jednak nie prognozuje się, aby oddziaływania te były znacząco negatywne. Nie powinny przyczynić się również do jego degradacji, a jedynie do przesunięcia równowagi w kierunku form podporządkowanych człowiekowi, również zieleni urządzonej.

Proponowane w planie ogólnym propozycje rozwoju powszechnie, uznawane są za nieszkodliwe dla środowiska i nie wpłyną negatywnie na żywe organizmy występujące w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów. Plan ogólny nie narusza obszarów ważnych dla zachowania różnorodności biologicznej, rozumianej jako zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów na obszarze gminy. Zmiany te nie będą miały znaczącego oddziaływania w skali gminy.

Realizacja nowej zabudowy przyczyni się do powstania nowego ekosystemu i związanych z nim zbiorowisk roślinności oraz fauny wodnej. W celu ograniczenia kubatury budynków ustalono zachowanie odpowiedniej powierzchni biologicznie czynnej, która zawarta jest w odpowiednich parametrach przypisanych do każdej ze stref planistycznych.

W zakresie kształtowania krajobrazu i zachowania ładu przestrzennego istotne znaczenie mają ustalenia planu ogólnego w zakresie kształtowania zabudowy, wskaźników i sposobu usytuowania obiektów w przestrzeni. Z punktu kształtowania estetyki obszaru planowane zagospodarowanie należy ocenić pozytywnie.

Podkreślić należy, że skala i intensywność tych oddziaływań będzie uzależniona od charakteru konkretnych inwestycji oraz stopnia przestrzegania zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Planowanie przestrzenne w gminie powinno uwzględniać mechanizmy minimalizujące wpływ na środowisko, zwłaszcza w obszarach cennych przyrodniczo lub funkcjonujących jako korytarze ekologiczne.

Oddziaływania na etapie budowy i funkcjonowania przedsięwzięcia będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, negatywny i odwracalny.

Ocenia się, że realizacja ustaleń planu ogólnego wraz z uwzględnieniem nakazów, zakazów i ograniczeń dotyczących obszarów chronionych, nie będzie wywierać negatywnego oddziaływania o charakterze znaczącym na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz obszaru chronionego krajobrazu. Teren gminy znajduje się w granicach form ochrony przyrody i uwzględnia ich ochronę.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie.

Oddziaływanie na ludzi

Z powodu wprowadzenia w życie zapisów planu ogólnego nie prognozuje się wpływu znaczącego wpływu na zdrowie ludzi. Ustalenia projektu planu ogólnego wpłyną pozytywnie na estetykę i wartości kulturowe, przyczynią się do poprawy estetyki obszaru i jakości przestrzeni publicznej. Powstaną nowe miejsca zamieszkania i wypoczynku, zgodnie z oczekiwaniami właścicieli nieruchomości.

Proces oddziaływania zapisów projektu planu ogólnego na ludzi wystąpi, zarówno na etapie realizacji przedsięwzięć, jak również na etapie ich funkcjonowania. Będą to uciążliwości związane z emisją w obrębie placu budowy, zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego: pył, spaliny i hałas. Oddziaływania te dotyczyć będą pracowników zatrudnionych przy budowie. Prace budowlane prowadzone będą w porze dziennej i przy użyciu nowoczesnego i sprawnego sprzętu, co powinno ograniczyć oddziaływanie na sąsiednie działki w ramach dopuszczalnych norm.

Po zakończeniu realizacji zabudowy większość uciążliwości zaniknie, zostaną jedynie oddziaływania związane z funkcjonowaniem przedsięwzięcia, głównie charakterystyczne dla terenów rekreacji.

Oddziaływania na ludzi na etapie budowy będą miały charakter bezpośredni, krótkoterminowy, negatywny i odwracalny, a po realizacji pośredni, chwilowy, negatywny i odwracalny.

Uporządkowana gospodarka ściekowa oraz odpadowa dokonana przez samorząd gminny zapobiegać będzie przedostawaniu się zanieczyszczeń do gleb i wód, w tym głębiej położonych wód podziemnych, z których czerpią wodę ujęcia gminne oraz indywidualne gospodarstwa. Zaopatrzenie w wodę z sieci gminnej wodociągowej gwarantuje zaopatrzenie ludności w wodę dobrej jakości.

Zmiany w poszczególnych elementach środowiska, funkcjonowaniu środowiska oraz jego jakości rzutują na zdrowie ludzi. Istotne znaczenie ma wielkość emisji hałasu i zanieczyszczeń do środowiska, która może być skutkiem realizacji projektowanego zagospodarowania i zainwestowania terenu, jak również relacje przestrzenne terenów o różnych funkcjach, zwłaszcza terenów osiedleńczych do potencjalnych ognisk zanieczyszczeń i źródeł hałasu. Można stwierdzić, że skala spodziewanych emisji zanieczyszczeń nie będzie zagrażać zdrowiu ludzi, zarówno okresowo przebywających na terenie inwestycji, jak i zamieszkujących pobliskie osiedla. Dopuszczalne normy zanieczyszczeń nie będą przekraczane. Uciążliwości hałasowe, związane z fazą realizacji (zabudową i zagospodarowaniem nowych terenów czy stworzeniem niezbędnej do ich funkcjonowania infrastruktury) będą miały charakter bezpośredni, chwilowy lub krótkoterminowy i lokalny.

Pojawiające się uciążliwości akustyczne, których źródłem będzie planowana zabudowa będą występowały w obszarze samej inwestycji i nie będą zakłócać klimatu akustycznego terenów sąsiednich.

Przez obszar gminy Szypliszki przebiega sieć dróg publicznych: droga krajowa ekspresowa S61 i drogi wojewódzkie: nr 651 i 662, powiatowe i gminne, o łącznej długości ok. 350 km. Funkcjonują też istotne ciągi wydzielonych ścieżek rowerowych poprowadzonych wzdłuż niektórych dróg gminnych i powiatowych.

Nieznacznie zwiększy się natężenie ruchu w ulicach/drogach przyległych do obszaru, lecz nie będzie to miało znaczącego wpływu na ochronę akustyczną przyległych terenów.

Uciążliwości hałasowe z ruchu drogowego związanego z transportem materiałów budowlanych będą chwilowe, w związku z czym można je uznać za akceptowalne.

W planie ogólnym nie przewiduje się usług uciążliwych dla całego obszaru. Ustalono ograniczenie uciążliwości akustycznych pochodzących ze źródeł hałasu o natężeniu ponadnormatywnym, poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń oraz hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane. Dlatego nie prognozuje się wzrostu oddziaływania hałasu pochodzącego z terenów dróg lub innych, na skutek wdrożenia ustaleń projektu planu ogólnego. Warunki akustyczne powinny wręcz ulec poprawie.

Plan ogólny nie generuje powstania obszarów zagrożonych poważnymi awariami.

Warunki życia nie powinny ulec pogorszeniu, chociaż mogą być odczuwalne pewne zmiany krajobrazu lub zwiększenie natężenia ruchu komunikacyjnego.

Niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów jest związana przede wszystkim z obecnością w otoczeniu lasów. Zastosowanie do realizacji budynków materiałów trudnopalnych oraz lokalizacja budynków od terenów lasów w odległościach zgodnych z przepisami technicznymi ograniczy możliwość rozprzestrzeniania się pożarów.

Tereny zabudowy będą dobrze przewietrzane, dzięki prądom powietrza napływającym z terenów otwartych i lasów, a niska zabudowa zapewni prawidłowe warunki nasłoneczniania, obecność ogromnych kompleksów leśnych w otoczeniu stref zabudowy wpływa na jakość powietrza, reguluje wilgotność i odczuwalne temperatury powietrza.

Rozwój i intensyfikacja zagospodarowania są nieuniknione, lecz poprzez ustalenia planu ogólnego i odpowiednie zapisy zasad kształtowania zabudowy można zadbać o wysoką jakość nowych obiektów i przestrzeni. Plan ogólny zabezpiecza ochronę i wyeksponowanie walorów otoczenia kulturowego, co powinno mieć pozytywny wpływ na jakość przestrzeni publicznej i urodę krajobrazu, a co za tym idzie możliwości rekreacji i poprawy kontaktów społecznych.

Dodać należy, że ustalenia projektu planu ogólnego przyczynią się do uporządkowanego rozwoju funkcji mieszkalnych i usługowych. Nastąpi wzrost zatrudnienia – stały w nowych obiektach usługowych, okresowy w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.

Zapisy planu ogólnego zapobiegają realizacji na obszarze gminy urządzeń i obiektów stanowiących źródło ponadnormatywnych zanieczyszczeń powietrza, hałasu i drgań (dopuszczono mało uciążliwe dla środowiska funkcje terenu) i nie planuje się nowych obszarów zabudowy narażonych na takie oddziaływania.

Plan ogólny dzięki wyznaczonym strefom planistycznym w sposób zrównoważony zabezpiecza potrzeby mieszkańców i właścicieli poszczególnych gruntów. Takie czynniki jak nowe tereny pod zabudowę, komunikację czy infrastrukturę wpływają na poprawę warunków i jakość życia.

Wobec powyższych uwarunkowań nie przewiduje się negatywnego oddziaływania rozwiązań zaproponowanych w planie ogólnym na zdrowie ludzi na obszarze gminy Szypliszki i jej sąsiedztwie. Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania w tym zakresie.

Oddziaływanie na wody

Plan ogólny gminy Szypliszki uwzględnia konieczność ochrony zasobów wodnych, zarówno powierzchniowych i w głębszych warstwach podłoża.

Wyznaczenie stref funkcjonalnych zostało dokonane po przeprowadzonej analizie lokalnych warunków przyrodniczych oraz konfiguracji terenu, co pozwala na bardziej zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi i ograniczenie negatywnego wpływu antropopresji.

Przyjęte w planie ogólnym rozwiązania planistyczne mają na celu ograniczenie ryzyka pogorszenia stanu wód na skutek rozwoju zabudowy oraz ekspansji działalności gospodarczej. Bardzo ważnym elementem lokalnego systemu wodnego są jeziora i ciekі powierzchniowe.

Na obszarze gminy Szypliszki największym jeziorem jest Szelment Mały, należy do jezior rzeki Szelmentki (zlewni Niemna). Mniejsze jeziora na obszarze gminy to - Jezioro Ingiel, Jodel i Kupowo (gmina Rutka-Tartak) oraz kilka mniejszych.

Rzeka Szelmentka jest prawobrzeżnym dopływem Szeszupy. Ujście Szelmentki znajduje się na terenie Litwy, około 2 km od granicy polsko-litewskiej. Szelmentka przepływa w górnym biegu przez dwa duże jeziora rynnowe: Szelment Wielki i Szelment Mały.

Zlewnia Szelmentki w granicach Polski położona na Pojezierzu Wschodniosuwalskim i obejmuje silnie pofałdowany obszar wysokich wzgórz oraz głębokich dolin i rynien, często wypełnionych jeziorami, ograniczonymi wysokimi i stromymi skarpami wysoczyzn lodowcowych.

W odniesieniu do planowanego zagospodarowania przestrzennego uwzględniono możliwość pogorszenia jakości wód powierzchniowych, w sytuacji uszczelniania powierzchni, lokalizacji zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie cieków oraz możliwych potencjalnych zanieczyszczeń generowanych przez nowe inwestycje.

Przyporządkowanie funkcji terenów, uwzględniające ochronę dolin rzecznych, stanowi istotny element ograniczający ryzyko degradacji środowiska wodnego.

Zanieczyszczenia wód podziemnych mogą przejawiać się w trakcie realizacji oraz funkcjonowania obiektów. Realizacja projektowanego zagospodarowania terenu nie spowoduje podniesienia poziomu zwierciadła wód gruntowych w obszarze jego oddziaływania. Z kolei utwardzanie podłoża w obrębie terenu zabudowy mogą spowodować

przyspieszony spływ wód opadowych kosztem dotychczasowego zasilania infiltracyjnego wód gruntowych. Wiązać się to będzie ze stosowaniem nieprzepuszczalnych nawierzchni (tereny zabudowy, dróg, parkingów) uniemożliwiających wsiąkanie wód w głąb podłoża. Należy jednak zaznaczyć, że powierzchnia zabudowy będzie stosunkowo niewielka w stosunku do powierzchni całkowitej działki i w małym stopniu zmieni lokalne stosunki wodne. Zgodnie z zapisami planu ogólnego w celu wyeliminowania zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego wody opadowe z terenów dróg, parkingów i innych obszarów o znacznym stopniu zanieczyszczenia, na których następuje splukiwanie substancji ropopochodnych i innych mogących stanowić trwałe źródło zanieczyszczenia gruntu i wód powierzchniowych, powinny być zebrane w sieć kanalizacji deszczowej i przed ich odprowadzeniem do gruntu powinny być oczyszczone w stopniu zgodnym z przepisami odrębnymi.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie.

Realizacja inwestycji na terenach dotychczas niezabudowanych może powodować lokalne zmiany w stosunkach wodno-gruntowych w kontekście usuwania wierzchniej warstwy gleby (humusu), wprowadzania nowej infrastruktury technicznej i drogowej też czy prowadzenia prac ziemnych.

Przekształcenia takie powinny być kontrolowane poprzez wcześniejsze rozpoznanie warunków gruntowych, m.in. badania geotechniczne oraz odpowiednie planowanie i zagospodarowanie mas ziemnych.

Aby, ograniczyć ryzyko przenikania zanieczyszczeń do środowiska wodnego należy wprowadzić do miejscowych plany zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu zapisy dotyczących rozbudowy infrastruktury technicznej, a w szczególności kanalizacji sanitarnej. Należy również ograniczać stosowanie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, które w niekontrolowany sposób mogą oddziaływać na jakość wód podziemnych.

Ważne jest też zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi.

Gmina Szypliszki nie posiada kanalizacji deszczowej. Wody opadowe są odprowadzane na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych.

Właściciel lub użytkownik terenu, jest zobowiązany do zachowania powierzchni przepuszczalnych w stopniu umożliwiającym zapewnienie przesiąkania wód deszczowych na użytkowanym terenie oraz kształtowania terenu i stosowania rozwiązań technicznych uniemożliwiających spływ wód na grunty sąsiednie.

W Planie ogólnym gminy Szypliszki wskazuje się działania wspierające retencję, takie jak tworzenie zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych (np. dołów chłonnych) czy wykorzystanie nawierzchni przepuszczalnych.

Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową należy kontynuować utrwalone, skuteczne praktyki polegające na zatrzymywaniu oraz wykorzystywaniu wód opadowych do celów użytkowych lub nawodnieniowych. Działania takie powoduje odciążenie sieci kanalizacyjnej i ogranicza presję na wody powierzchniowe i podziemne.

W trakcie sporządzania prognozy przeanalizowano zagrożenia zanieczyszczeniami pochodzącymi z rolnictwa. W zaprojektowanych strefach dopuszczających zabudowę mieszkaniową i usługową może nastąpić spadek wpływu związków biogennych, takich jak (np. azotanów i fosforanów), na wody powierzchniowe i podziemne.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na jakość wód powierzchniowych i podziemnych na obszarze objętym projektem planu ogólnego i w jego sąsiedztwie.

(JCWPd) nr 22 i 32

Cele środowiskowe dla wód podziemnych i powierzchniowych ustalone zostały w art. 4 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. określone w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300).

Są to:

- dla JCWPd – zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń, zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu, ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan;
- dla JCWP – nie pogarszanie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW, osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych, stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych, odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych oraz osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Jeżeli planowane przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie z obowiązującym prawem i normami środowiskowymi oraz zastosowane zostaną środki i zalecenia ochronne przedstawione niniejszej prognozie, to nie pogorszy ono stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Realizacja przedsięwzięcia zgodnie z zasadami ochrony środowiska oraz zgodnie z założeniami projektowymi, nie spowoduje wystąpienia negatywnych oddziaływań na jednolitą część wód podziemnych (JCWPd) nr 22 i 32. Nie przyczyni się też bezpośrednio do pogorszenia stanu chemicznego wód występujących w jej obrębie. Nie będzie także stanowił bezpośredniego zagrożenia dla osiągnięcia wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły celów, w tym środowiskowych.

Oddziaływanie na jakość powietrza

Plan ogólny gminy Szypliszki uwzględnia potrzebę ochrony jakości powietrza oraz konieczność ograniczania negatywnego wpływu na jego stan, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju przestrzennego.

W przypadku realizacji zabudowy mieszkaniowej lub usług turystyki oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie znikome, z uwagi na zastosowanie bezemisyjnych lub niskoemisyjnych źródeł ciepła. Przejawiać się może poprzez emisje zanieczyszczeń gazowych, pyłowych (spaliny związane ze środkami transportu, zapylenie w fazie budowy, pył zawieszony, odory). Oddziaływania w tym zakresie ograniczone będzie do fazy realizacji, np. przez spaliny wytwarzane przez środki transportu dowożących materiały budowlane lub pył powstający przy pracach ziemnych. Będą to oddziaływania bezpośrednie, chwilowe, negatywne i odwracalne.

Zakłada się, że okresowe emisje substancji pyłowych i gazowych mogą wystąpić przede wszystkim w czasie wykonywania prac budowlanych oraz obrębie obszarów wskazanych do rozwoju funkcji gospodarczych i usługowych.

W celu zapobieżenia nadmiernej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych plan ogólny dopuszcza możliwość lokalizacji instalacji opartych na odnawialnych źródłach energii (OZE) takich jak farmy fotowoltaiczne oraz elektrownie słoneczne. Wprowadzenie tego typu rozwiązań może ograniczyć emisję związaną z wykorzystywaniem paliw konwencjonalnych. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego konieczne jest uwzględnienie zapisów dotyczących ograniczenia emisji pyłów oraz hałasu. Powinno to obejmować zarówno wymogi w zakresie stosowania odpowiednich technologii niskoemisyjnych, jak i wdrażania rozwiązań organizacyjnych ograniczających uciążliwości w czasie realizacji i eksploatacji inwestycji.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na jakość powietrza na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby

Na obszarze gminy Szypliszki nie przewiduje się znaczących przeobrażeń właściwości podłoża gruntowego. Wynika to przede wszystkim z ograniczonego zakresu projektowanej nowej zabudowy oraz kontynuacji dotychczasowego kierunku zagospodarowania

przestrzennego. Zmiany będą miały głównie charakter lokalny i ograniczą się miejsca przeznaczonego pod budowę nowych obiektów budowlanych, gdzie może nastąpić zmniejszenie powierzchni przepuszczalnych i ograniczenie naturalnej retencji wodnej.

W odniesieniu do projektowanej zabudowy ważne jest zapobieganie zaburzeniom w układzie wodno-gruntowym, zwłaszcza przy inwestycjach dopuszczających kondygnacje podziemne lub głębokie posadowienie obiektów budowlanych. W tych przypadkach wymagane będzie przeprowadzenie badań geologicznych i uwzględnienie wyników w na etapie sporządzania projektu zagospodarowania terenu. Pozwoli to zminimalizować ryzyko naruszenia stateczności gruntów oraz niekorzystnych zmian w bilansie wodnym.

Zmiany rzeźby terenu związane będą przede wszystkim z realizacją zabudowy oraz dróg, w tym wewnętrznej komunikacji drogowej. Pozostałe prace ziemne będą ograniczone do niwelacji terenu pod realizację wewnętrznej obsługi komunikacyjnej.

Na obszarze gminy Szypliszki występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Plan ogólny nie wprowadza nowej zabudowy na tych obszarach.

Ze względu na ich naturalne predyspozycje do okresowego zalewania, konieczne jest szczególne podejście do planowania inwestycji w ich obrębie.

Wskazuje się, nie przekształcać tych terenów, a ich użytkowanie ograniczyć jedynie do działań o niewielkim stopniu ingerencji w środowisko, np. zachowanie naturalnych łąk czy ochrona roślinności nadrzecznej. Należy wspierać funkcje retencyjne dolin rzecznych oraz sprzyjać zachowaniu lokalnej różnorodności biologicznej.

Działania zaproponowane w planie ogólnym są zgodne z dotychczasowym kierunkiem zagospodarowania gminy, polegającym na wyznaczaniu nowych terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie już istniejącej zabudowy lub uzupełniania luk w istniejącej zabudowie.

Działanie to minimalizuje wpływ na rzeźbę terenu oraz gleby i zapewnia zrównoważony rozwój. Wprowadzenie stref planistycznych o różnorodnych funkcjach, z uwzględnieniem ochrony terenów prawnie chronionych oraz lasów, wspiera równowagę pomiędzy rozwojem a ochroną przyrody.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie.

Ochrona gruntów rolnych i leśnych

W gminie Szypliszki lasy, tereny zadrzewione i zakrzaczone zajmują powierzchnię – 2167 ha, co stanowi 13,85% ogólnej powierzchni gminy.

Większe kompleksy leśne występują na północy, północnym – wschodzie i północnym – zachodzie zlewni Szelmentu Małego, składające się z małych i większych kompleksów leśnych przeważnie z lasów mieszanych świerkowych z domieszką leszczyny, osiki, brzozy brodawkowatej, lipy.

Spotykać też można niewielkie laski, zagajniki i sztuczne nasadzenia wykonane przez człowieka. Postuluje się wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Lasy ochronne to są lasy wodochronne i glebochronne oraz lasy cenne pod względem przyrodniczym. Podstawowy kierunek zagospodarowania tych obszarów to - ochrona kompleksów leśnych wyodrębnionych w planie urządzania Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Suwałki jako lasy ochronne: wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny, cenne pod względem przyrodniczym.

Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

Przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością przemysłową, a także innych obiektów budowlanych należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Oddziaływanie na krajobraz

Obszar opracowania planu ogólnego reprezentuje obecnie typ krajobrazu naturalnego. Wyznaczenie stref planistycznych w planie ogólnym gminy poprzedzone było analizą poszczególnych elementów krajobrazu nawiązane do uwarunkowań gminy.

Wprowadzono profile dodatkowe, takie jak: tereny zieleni, wód, lasu w celu zachowania równowagi między zabudową, a otaczającym środowiskiem przyrodniczym. Wpływa to pozytywnie na odbiór przestrzeni i jej estetykę. Ważne są ustalenia planu ogólnego odnoszące się do poszczególnych wskaźników zabudowy: intensywność zabudowy i wysokość zabudowy, które zostały dostosowane do istniejącego od lat ukształtowanego zagospodarowania obszarów wiejskich. Zapewniono harmonijny rozwój przestrzenny zgodnie z zasadami kształtowania ładu przestrzennego i z poszanowaniem charakteru gminy. Zachowane zostaną naturalne założenia i ukształtowanie rzeźby terenu.

W trakcie realizacji ustaleń projektu planu ogólnego w krajobrazie pojawią się nowe obiekty kubaturowe, które nie są obce środowisku naturalnym. Nowo powstająca zabudowa będzie uporządkowana i powstanie w sposób kontrolowany i nierozproszony. Zachowana będzie istniejąca zieleni, zaś nowa będzie wkomponowana w zagospodarowanie działek budowlanych. Zieleni urządzona towarzysząca zabudowie kształtowana będzie w formie zieleni ozdobnej lub izolacyjnej, z dbałością o rodzimy skład gatunkowy. Zagospodarowanie działki budowlanej odbywać się będzie w sposób zachowujący jej naturalne ukształtowanie z dopuszczeniem przekształceń, wyłącznie w celu zapewnienia odpowiedniego dojazdu, dojazdu i nieodprowadzania wód opadowych na nieruchomości sąsiednie. Nastąpi poprawa walorów estetyczno - krajobrazowych, wzbogacenie krajobrazu.

Zmiany w krajobrazie będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy i odwracalny (faza likwidacji). Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na krajobraz na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie.

Oddziaływanie na walory krajobrazowe

Nowe tereny budowlane są usytuowane w taki sposób, aby ograniczyć presję na obszary cenne przyrodniczo i uniknąć ingerencji w obszary chronione oraz korytarz ekologiczny.

Ochrona walorów przyrodniczych będzie polegać na utrzymaniu odpowiednich powierzchni biologicznie czynnych, zachowaniu i wzmacnianiu istniejącej zieleni oraz utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, które pełnią funkcję bufora pomiędzy zabudową a obszarami o wysokiej wartości przyrodniczej. Wydzielenie odrębnych „stref otwartych” SO) dla obszarów prawnie chronionych umożliwi zapewnienie im realnej ochrony, przy jednoczesnym uwzględnieniu zakazów i ograniczeń wynikających z obowiązujących aktów prawa ustanawiających te formy ochrony.

Ustalenia Planu ogólnego gminy Szypliszki są kształtowane w zgodzie z celami ochrony przyrody i krajobrazu, wynikającymi zarówno z przepisów krajowych, jak i zobowiązań związanych z funkcjonowaniem sieci Natura 2000.

Realizacja ustaleń planu ogólnego, przy zachowaniu wskazanych ograniczeń i zasad zagospodarowania dla tych obszarów, nie powinna prowadzić do degradacji zasobów przyrodniczych gminy. Zaś porządkowanie struktury funkcjonalno - przestrzennej, unikanie lokalizacji funkcji kolizyjnych na obszarach cennych oraz wzmacnianie systemu zieleni i korytarzy ekologicznych będzie sprzyjać długoterminowemu zachowaniu i poprawie stanu środowiska przyrodniczego na obszarze gminy Szypliszki i jej sąsiedztwie.

Oddziaływanie na klimat

Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Szypliszki przewidziane w planie ogólnym są niewielkie. Realizacja zapisów planu ogólnego nie wpłynie znacząco na zmiany klimatu w skali całej gminy.

W wyniku realizacji zabudowy i urządzeń towarzyszących oraz terenów utwardzonych nastąpi zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, co może spowodować zwiększenie amplitudy temperatur dobowych i obniżenie amplitudy temperatury rocznej. Zmniejszenie parowania, zmniejszy wilgotność względną powietrza. Utwardzenie podłoża przyczyni się do skrócenia długości zalegania pokrywy śnieżnej. Rekompensatą zmieniających się warunków

klimatu lokalnego pod wpływem zabudowy i terenów utwardzonych będzie odprowadzanie wód opadowych z utwardzonych nawierzchni do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych.

Natomiast pojawienie się nowej zabudowy kubaturowej, nowych urządzeń i zieleni zmodyfikuje siłę i kierunki przewietrzania terenu.

Będą to oddziaływania pośrednie, długoterminowe i stałe, negatywne i odwracalne w fazie likwidacji obiektów.

Każde przekształcenie terenów biologicznie czynnych, zwłaszcza zadrzewionych, na obszary zabudowane może wiązać się z lokalnymi zmianami klimatu, co z kolei może skutkować niewielkim wzrostem temperatury i zmianą przepływu powietrza.

Plan ogólny zakłada uwzględnienie istniejącego zagospodarowania z ograniczeniem rozlewania się zabudowy, a zaplanowane zmiany w przestrzeni nie dają podstaw do przewidywania niekorzystnych zmian w klimacie czy mikroklimacie tego obszaru.

Oddziaływanie na klimat akustyczny

Na etapie realizacji przedsięwzięć pojawi się hałas związany z pracą sprzętu budowlanego oraz transportem materiałów budowlanych, wibracje oraz zapylenie w fazie budowy oraz funkcjonowania obiektów i urządzeń.

W trakcie funkcjonowania zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej lub usług turystyki, pojawi się hałas generowany przez właścicieli nieruchomości.

Będą to oddziaływania bezpośrednie, chwilowe, negatywne i odwracalne.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na klimat na obszarze objętym planem miejscowym i w jego sąsiedztwie.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

Obszar górniczy to „przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji.

W trakcie eksploatacji znajdują się złoża: Jasionowo IV, Jasionowo VII, Żyrwiny IV, Żyrwiny V. Złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo: Żyrwiny, Żyrwiny II i Żyrwiny III.

Na obszarze gminy Szypliszki nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Natomiast teren górniczy jest to przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego. Granice terenu wyznacza koncesja (decyzja koncesyjna) na prowadzenie działalności. W terenie górniczym mogą występować tzw. szkody górnicze.

Tereny górnicze: Polule, Żyrwiny V, Żyrwiny VI – Pole C/2, Żyrwiny III – Pole A, Żyrwiny IV, Żyrwiny III – Pole B, Żyrwiny II, Żyrwiny IV – Pole C/1, Żyrwiny VI – Pole D, Żyrwiny VI – Pole AB, Żyrwiny VII Pole A.

Jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym.

Plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów i obszarów górniczych niezależnie od wymagań określonych odrębnymi przepisami, powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu:

- wykonania działalności określonej w koncesji;
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych.

Eksploatacja złóż jest możliwa na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze.

W planie ogólnym wyznaczono strefy górnictwa oznaczone symbolem SG, które znajdują się w granicach udokumentowanych złóż kopalin oraz obszarów i terenów górniczych.

Wyznaczenie stref SG w granicach złóż ma na celu zabezpieczenie dostępu do zasobów oraz umożliwienie aktualnej lub przyszłej eksploatacji.

Dla stref SG plan ogólny przewiduje prowadzenie działalności wydobywczej w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w oparciu o przepisy odrębne. Po zakończeniu eksploatacji poszczególne tereny zostaną poddane rekultywacji.

Plan ogólny uwzględnia obszary przeznaczone do eksploatacji kruszywa naturalnego. Ich wydobywanie, przetwarzanie oraz późniejsza rekultywacja terenu określone są w przepisach odrębnych. W obecnym kształcie nie przewiduje się zwiększenia bazy wydobywczej, a jedynie usankcjonowanie istniejącej. W związku z tym nie prognozuje się znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu na zasoby naturalne.

Zabytki i dobra materialne

W granicach opracowania projektu planu ogólnego występują: zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych, zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, udokumentowane stanowiska archeologiczne, objęte prawną formą ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, ze zm.).

W przypadku odkrycia podczas prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem, obowiązuje postępowanie zgodne z przepisami odrębnymi.

Plan ogólny zakłada zachowanie zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, zabytków nieruchome ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, udokumentowanych stanowisk archeologicznych. Uwzględnienie elementów zabytkowych i ich zabezpieczenie w przestrzeni nastąpi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Plan ogólny nie przewiduje ingerencji w strukturę zabytków, a jedynie ujmuje je w strefach o konkretnym profilu. W związku z tym nie przewiduje się występowania negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.

Istniejące dobra materialne stanowią elementy infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, sieć kanalizacji sanitarnej, linia elektroenergetyczna). Planowana zabudowa i urządzenia towarzyszące oraz tereny utwardzone przyczynią się do zwiększenia zasobu dóbr materialnych w granicach opracowania projektu planu ogólnego. Będą to oddziaływania o charakterze stałym i pozytywnym.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na zabytki i dobra materialne na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie. Obowiązują przepisy odrębne warunkujące ich ochronę.

Oddziaływanie na Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”

Podstawowym celem sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego gminy Szypliszki jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji jego ustaleń na środowisko oraz życie i zdrowie mieszkańców. Ze względu na stopień ogólności sformułowań w zakresie priorytetów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie jedynie ogólnej ich oceny.

Zasadniczo można uznać, że nie ma znaczących zmian w proponowanych funkcjach w porównaniu analizowanego dokumentu z wcześniejszymi dokumentami o tej samej randze. Podkreślić należy także, że projektowany dokument został sporządzony zgodnie z wytycznymi zawartymi w:

- ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody;
- ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Przeanalizowano zapisy wynikające z funkcjonowania na obszarze objętym projektem planu ogólnego Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” w

kontekście wprowadzenia proponowanego w analizowanym dokumencie przeznaczenia terenów. Stwierdzono, że żaden z zapisów projektu planu ogólnego nie narusza spójności i nie wpływa negatywnie na kondycję obszarów. W poniższej tabeli zestawiono Ocenę oddziaływań projektowanego przeznaczenia terenów na zakazy wynikające z funkcjonowania Obszaru Chronionego Krajobrazu. We wszystkich przypadkach stwierdzono nienaruszalność przepisów prawnych bądź stwierdzono brak zagrożenia naruszeń.

Tabela nr 10. Ocena oddziaływań projektowanego przeznaczenia terenów na zakazy wynikające z funkcjonowania Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”.

Zakaz:	Ocena w kontekście analizowanego dokumentu
zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;	nie narusza
likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;	nie narusza
wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;	nie narusza
wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;	nie narusza
dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;	nie narusza
likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych	nie narusza
lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej	nie narusza

Ustalenia Planu ogólnego gminy Szypliszki nie naruszają zapisów określających warunki ochrony wyżej wymienionych, cennych przyrodniczo obszarów. Ponadto plan ogólny nie ingeruje w strukturę i cele ochrony zasobów obszaru chronionego krajobrazu.

Wyznaczone strefy planistyczne odpowiadają istniejącemu użytkowaniu, a rozwój zabudowy i infrastruktury winien opierać się w zgodzie z celami ochrony obszaru chronionego krajobrazu.

Wskazuje się, aby wszelkie działania inwestycyjne na obszarze gminy Szypliszki były prowadzone z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, w szczególności poprzez ochronę i wzmacnianie korytarzy ekologicznych, unikanie fragmentacji siedlisk, wspieranie naturalnej retencji wodnej oraz stosowanie rozwiązań ograniczających emisję zanieczyszczeń i uciążliwości środowiskowych.

Oddziaływanie na Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Jeleniewo”, kod obszaru: PLH200001

Część obszaru objęta opracowaniem planu ogólnego położona jest w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Jeleniewo”. Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego będzie miała bezpośredni lub pośredni wpływ na stan obszarów Natura 2000 w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt występujących na obszarze oraz na ich integralność. Planowane przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny

o małej skali oddziaływania na środowisko i ludzi. Nie wystąpią tutaj istotne z punktu widzenia tych obszarów zagrożenia dla wód powierzchniowych, powiązań florystycznych i faunistycznych.

Tabela nr 11. Rodzaje oddziaływań na poszczególne elementy środowiska i obszar Natura 2000.

L.p.	Elementy środowiska	Rodzaje oddziaływań terenów zabudowy na poszczególne elementy środowiska
1.	Ludzie	hałas i wibracje oraz zapylenie w fazie budowy oraz funkcjonowania obiektów i urządzeń
2.	Powietrze	pojawienie się źródeł emisji zanieczyszczeń, spaliny związane ze środkami transportu, zapylenie w fazie budowy, małe w fazie funkcjonowania
3.	Wody	możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych w trakcie realizacji oraz funkcjonowania obiektów
4.	Powierzchnia ziemi	możliwość zaśmiecania terenów w fazie budowy i funkcjonowania terenów usług turystyki
5.	Gleba	zerwanie pokrywy glebowej w obrębie posadowienia zabudowy i terenów utwardzonych
6.	Roślinność	likwidacja zbiorowisk roślinności w fazie realizacji przedsięwzięć, pojawienie się nowej zieleni niskiej i wysokiej o funkcji ozdobnej
7.	Świat zwierząt	likwidacja mikrofauny w fazie realizacji zabudowy i funkcjonowania zabudowy, pojawienie się organizmów związanych ze środowiskiem wodnym
8.	Promieniowanie	oddziaływanie elektromagnetyczne w strefie technicznej linii elektroenergetycznych
9.	Klimat	zmiany warunków termicznych, wilgotnościowych, wietrznych, solarnych, w fazie budowy i funkcjonowania
10.	Krajobraz	poprawa walorów estetyczno - krajobrazowych, wzbogacenie krajobrazu
11.	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	brak oddziaływania
12.	Obszary Natura 2000	ubytek zasobów naturalnych, obniżenia ich jakości

Plan ogólny gminy Szypliszki uwzględnia ochronę obszaru Natura 2000 i nie przewiduje bezpośrednich negatywnych oddziaływań na te elementy środowiska. Planowane inwestycje nie będą powodować naruszeń, m.in. art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przy zachowaniu obowiązujących przepisów oraz przyjętych w dokumencie zasad ochrony środowiska, nie wiąże się z ryzykiem znaczącego negatywnego wpływu na obszary Natura 2000. Przyjęte w planie ogólnym kierunki zagospodarowania przestrzennego będą sprzyjać utrzymaniu równowagi pomiędzy rozwojem społeczno – gospodarczym, a ochroną zasobów przyrodniczych, gwarantując zachowanie integralności, stabilności ekologicznej i trwałości funkcjonowania obszarów Natura 2000 w ramach regionalnego systemu przyrodniczego północno - wschodniej części Polski.

Oddziaływanie na tereny bezpośrednio sąsiadujące z obszarem objętym planem ogólnym
Realizacja ustaleń planu ogólnego przyczyni się negatywnego oddziaływania na obszary sąsiednie, w tym znajdujące się poza granicą gminy. Plan ogólny wprowadza zasady porządkujące zabudowę oraz racjonalne zagospodarowanie obszaru zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wnioski

W odniesieniu do występującego na obszarze gminy Szypliszki Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” nie wykazano istotnego negatywnego wpływu na cele i przedmiot ochrony.

Nie wykazano także zagrożeń dla stanu i funkcjonowania Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Jeleniewo”, kod obszaru: PLH200001. Nie wykazano także istotnych w sąsiedztwie analizowanego terenu.

Środowisko przyrodnicze gminy Szypliszki podlega ciągłym przemianom w wyniku, m.in. procesów naturalnych i działalności gospodarczej człowieka.

Przemiany te spowodowane są przez procesy naturalne i zawsze nie zależą od człowieka, ale mogą być przez niego przyspieszane lub korygowane. Proces antropogenicznych zmian w środowisku jest nieunikniony. Zmiany w środowisku dotyczą ubytku zasobów naturalnych w wyniku ich marnotrawstwa, obniżenia ich jakości i dewastacji ekologicznej.

Prognozowane w planie ogólnym zmiany w funkcjonowaniu środowiska dotyczą stanu, jaki zaistnieje w wyniku wprowadzenia i realizacji propozycji planistycznych zaproponowanych w planie ogólnym.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań na obszar Natura 2000 na obszarze objętym planem ogólnym i w jego sąsiedztwie.

Wzajemne oddziaływanie

Poszczególne elementy środowiska, takie jak: ludzie, rzeźba terenu, budowa geologiczna, wody powierzchniowe i podziemne, pokrywa glebowa, szata roślinna, klimat lokalny, krajobraz naturalny, zasoby naturalne i dobra materialne są ze sobą powiązane i tworzą integralną całość. Dlatego też negatywny wpływ na jeden z czynników, może przejawiać się pogorszeniem stanu całego ekosystemu. Wzajemne wzmacnianie występujących oddziaływań w danym środowisku powoduje, że łączny efekt jest większy od sumy efektów ich działania oddzielnego.

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najważniejsze są oddziaływania na środowisko gruntowo-wodne i klimat akustyczny.

W oparciu o przedstawiony opis środowiska i analizę oddziaływań oraz ewentualnych zmian można stwierdzić, że przy zastosowaniu rozwiązań przedstawionych w niniejszej prognozie, nie wystąpią.

Wnioski i rekomendacje

Nie zidentyfikowano negatywnych znaczących oddziaływań wzajemnych na obszarze objętym planem miejscowym i w jego sąsiedztwie. Prognozuje się, że skala oddziaływania planowanych zmian zagospodarowania będzie znikoma, każda ingerencja w tereny niezagospodarowane prowadzi jednak do ograniczenia liczby gatunków samoczynnie występujących, które są istotne dla zachowania równowagi ekosystemu. Pomimo potencjalnych oddziaływań, wprowadzenie odpowiednich zasad zagospodarowania terenu i rozwoju infrastruktury (drogi, wodociągi, kanalizacja, system odprowadzania wód opadowych i ścieków, odnawialne źródła energii, itd.) w przyszłych dokumentach planistycznych (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i decyzje o warunkach zabudowy) przyczyni się do poprawy stanu środowiska i ograniczenia źródeł ewentualnego zagrożenia. Działania takie, jak zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, wprowadzanie rozwiązań technicznych zmniejszających emisję zanieczyszczeń oraz odpowiednie zarządzanie gospodarką odpadami i ściekami, pozwolą na ograniczenie intensywności i minimalizację negatywnego wpływu na środowisko.

W związku z tym konieczne jest wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji ustalających warunki zabudowy zapisów, które będą chronić bioróżnorodność w gminie. W szczególności w przyszłości należy wziąć pod uwagę takie zagadnienia jak:

- 1) utrzymanie istniejących oraz wprowadzanie nowych nasadzeń drzew i krzewów – szczególnie ważna jest ochrona zieleni wzdłuż liniowych elementów krajobrazu, np. dróg i miedz, zadrzewień śródłąkowych, zadrzewień wzdłuż cieków oraz zachowanie, odtwarzanie i tworzenie remiz śródłąkowych z wykorzystaniem gatunków właściwych dla warunków lokalnych i w zgodzie z kompozycją krajobrazową,
- 2) ograniczenie uciążliwości terenów zabudowanych do granic własnych działek poprzez np. pasy zieleni izolacyjnej w postaci nasadzeń drzew i krzewów,

- 3) utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów zurbanizowanych poprzez: zachowanie korytarzy zieleni umożliwiających migrację fauny, utrzymanie i tworzenie nowych ekosystemów lokalnych (parki wiejskie, skwery, zieleńce),
- 4) prowadzenie gospodarki leśnej ukierunkowanej na odbudowę drzewostanów zgodnych z potencjalną roślinnością naturalną,
- 5) przeciwdziałanie rozdrobnieniu ekosystemów,
- 6) ograniczanie odwadniania ekosystemów bagiennych oraz zachowanie lub przywrócenie naturalnych stosunków wodnych poprzez: zakaz osuszania i meliorowania terenów, ograniczanie utwardzania terenów i tworzenia powierzchni nieprzepuszczalnych, zapewnienie integralności obszarów chronionych, utrzymanie ciągłości układów ekologicznych i zapewnienie swobodnej migracji zwierząt (przy planowaniu i projektowaniu elementów infrastruktury technicznej np. drogi, należy uwzględnić rozwiązania chroniące środowisko tj. budowę przejść dla zwierząt).

Zachowanie i utrzymanie funkcjonalności korytarzy ekologicznych powinno odbywać się także poprzez ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, likwidację barier w istniejącym zagospodarowaniu, a także planowaniu zagospodarowania, które nie będzie skutkowało przerwaniem tras migracji zwierząt, ani w znacznym stopniu ograniczało ich funkcjonalności:

- 1) wyłączenie spod realizacji zabudowy i zainwestowania terenów szczególnego
- 2) zagrożenia powodzią oraz zachowanie odpowiednich odległości zabudowy od linii brzegowej jezior i rzek,
- 3) przeciwdziałanie degradacji pokrywy glebowej,
- 4) ograniczenie infiltracji oraz spływów powierzchniowych zanieczyszczonych wód poprzez właściwą gospodarkę rolną (sposób przechowywania nawozów sztucznych, środków ochrony roślin, gnojowicy, itd.),
- 5) ochronę zachowanych struktur wsi: stosowanie rozwiązań architektonicznych nawiązujących do tradycyjnej, regionalnej zabudowy i niezakłócających harmonii krajobrazu poprzez zastosowanie form, gabarytów, materiałów i kolorystyki nowoprojektowanych obiektów nawiązującej do lokalnych tradycji.

Wprowadzanie zakazów:

- 1) lokalizowania obiektów istotnie wyróżniających się lub charakterystycznych ze względu na wysokość, gabaryty, barwę materiału, fakturę lub bogactwo detalu, czyli tzw. dominant krajobrazowych,
- 2) wprowadzanie nowej zabudowy zgodnie z wytycznymi architektonicznymi, zawartymi w ustaleniach planu ogólnego, a następnie uszczegóławianymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- 3) ochrona i rewaloryzacja obiektów i terenów zabytkowych,
- 4) wykorzystanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych do rozwoju turystyki, a także agroturystyki,
- 5) ochrona udokumentowanych złóż kopalin,
- 6) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych,
- 7) ochrona form ochrony przyrody zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi Obszary Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” oraz obszarów Natura 2000 „Pojezierze Sejneńskie”,
- 8) zakaz wprowadzania gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia,
- 9) ochrona krajobrazu od zanieczyszczenia sztucznym światłem.

Dokonano oceny w odniesieniu do obszarowych i punktowych form ochrony przyrody zlokalizowanych na obszarze gminy Szypliszki. Podczas oceny uwzględniono konieczność respektowania zapisów zadań ochronnych zawartych w aktach prawnych dot. form ochrony przyrody. Stwierdzono, że wprowadzone w planie ogólnym sposoby zagospodarowania przestrzennego nie kolidują z założeniami ochronnymi form ochrony przyrody, w szczególności obszaru Natura 2000.

Dokonano oceny zgodności zaplanowanych w planie ogólnym zamierzeń m.in. z następującymi dokumentami:

- 1) Uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2116, zm. z 2018 r, poz. 2905, zm. z 2020 r. poz. 2246),
- 2) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r., poz. 1771) zm. 2016 r., poz. 1991, zm. z 2019 r. poz. 1910,
- 3) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 1997 roku w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz.U Nr 24 z 1997 r., poz. 124).

Reasumując, to stwierdzić należy, że w przypadku przestrzegania zapisów planu ogólnego nie powinny nastąpić znaczące zmiany w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego obszaru, a ewentualne wystąpienie kolizji z celami ochrony powinno być minimalizowane. Projekt planu ogólnego zakłada restrykcyjne ustalenia w sposobie zagospodarowania terenu oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, mające na celu kształtowanie zamierzonego zagospodarowania w sposób planowy i racjonalny z punktu widzenia zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. Obszar gminy Szypliszki posiada optymalny charakter względem zagospodarowania z koncentracją zabudowy w miejscach niezagrażonych osuwiskami czy powodziami.

Nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań w stosunku do środowiska na obszarze objętym Planem ogólnym gminy Szypliszki i jego sąsiedztwa oraz na formy ochrony przyrody, w tym obszar Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001) oraz w odniesieniu korytarza głównego o symbolu GKPN-4 Puszcza Augustowska - Puszcza Romincka, stanowiącego element regionalnej sieci ekologicznej oraz korytarzy lokalnych przebiegających przez obszar gminy Szypliszki.

Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, lecz określa strefy planistyczne, w jakich przeznaczenia te będą mogły być realizowane.

Na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub podczas wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu władze gminy zadecydują o dopuszczeniu do realizacji danej inwestycji na danym terenie po przeprowadzeniu szczegółowej analizy.

XI. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W trakcie prac planistycznych nad Planem ogólnym gminy Szypliszki przeanalizowano zasadność wyznaczenia poszczególnych stref planistycznych oraz zasadność przyjęcia konkretnych wskaźników zagospodarowania terenu, takich jak: maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

W planie ogólnym uwzględniono zagadnienia mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych wpływów na środowisko bądź ludzi.

Zapisy planu ogólnego ze względu na duży stopień ogólnikowości zostaną ponownie przeanalizowane i uszczegółowione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W planie ogólnym zostały uwzględnione wymogi z zakresu ochrony środowiska określone w obowiązujących przepisach prawa. Plan ogólny pozostaje w zgodzie z treścią zawartą w Opracowaniu ekofizjograficznym sporządzonym na potrzeby Planu ogólnego gminy Szypliszki. Zatem realizacja zapisów planu ogólnego, przy uwzględnieniu szczegółowych ustaleń na dalszych etapach procesów planistycznych, nie powinna prowadzić do istotnego

pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, zwłaszcza na obszarach objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Realizacja projektowanej zabudowy w poszczególnych strefach planistycznych wymagać może rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Ustalono dostosowanie zabudowy i innych elementów zagospodarowania do uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych poprzez obowiązek harmonijnego wkomponowania zabudowy w otaczający krajobraz wiejski z uwzględnieniem położenia i ekspozycji oraz wprowadzanie architektury kontynuującej tradycje budowlane regionu pod względem gabarytów, ukształtowania bryły i materiałów.

Tabela nr 12. Rozwiązania minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko.

Nazwa strefy planistycznej	Działania minimalizujące
SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną; SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy: – na obszarach zabudowy mieszkaniowej wprowadzenie dodatkowych profili funkcjonalnych, podstawowych usług służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców celem zminimalizowania transportochłonności, redukcji emisji CO₂; – wprowadzanie zieleni w systemie korytarzowym, gatunków rodzimych, – zachowanie obniżeń terenowych i okresowych zbiorników wodnych dla poprawy klimatu i zamieszkania, – strefowania zabudowy poprzez ograniczenie intensywności i wysokości obszarów położonych wzdłuż korytarzy ekologicznych,
SU – strefa usługowa SP – strefa gospodarcza	– określenie w miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego minimalnej powierzchni biologicznie czynnej z wymogiem wprowadzania infrastruktury „błękitno – zielonej” w obszarach parkingów i dróg dojazdowych i wewnętrznych, – promowanie powierzchni biologicznie czynnej ze zrównoważoną gospodarką wodami opadowymi, m.in.: zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe, skrzynki rozsączające, zielone dachy.
SI – strefa infrastruktury SK – strefa komunikacyjna	– określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, w celu zabezpieczenia przed hałasem poprzez m.in.: wprowadzanie zieleni izolacyjnej.
SC – strefa cmentarzy SN – strefa zieleni i rekreacji SO – strefa otwarta	– ochrona starodrzewia, – ochrona pomników przyrody, – wprowadzanie /stosowanie wysokich standardów urządzania zieleni rekreacyjnej, – wyznaczanie ścieżek pieszych i rowerowych celem eliminacji przypadkowej penetracji terenów otwartych i płoszenia ptactwa i zwierzyny.

Analiza wpływu zapisów Planu ogólnego gminy Szypliszki na obszary Natura 2000 zawiera rozwiązania, które mają na celu przede wszystkim zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Plan ogólny gminy Szypliszki wprowadza strefy planistyczne ze ściśle określonymi profilami funkcjonalnymi jako wytyczne dla sporządzających miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, określające dopuszczalny zakres i ograniczenia zmian w przeznaczeniu terenów. Rozwiązania zawarte w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych obszaru i uwzględniają normy oraz zasady ochrony środowiska, w tym bioróżnorodności krajobrazu.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, pod pojęciem kompensacji przyrodniczej rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych.

Jak wynika z art. 75 ust. 3 tej ustawy, naprawienia wyrządzonych szkód, a w szczególności kompensacji przyrodniczej należy dokonywać wówczas, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa.

Plan ogólny nie zawiera rozwiązań stanowiących kompensację przyrodniczą, gdyż przyjęte strefy planistyczne nie spowodują utraty zasobów przyrodniczych (elementów środowiska przyrodniczego), lecz jedynie mogą wpłynąć na te elementy, w określony sposób modyfikując je.

Zasadnicze znaczenie dla zapobiegania i ograniczania negatywnych oddziaływań spowodowanych realizacją planu ogólnego mają ustalenia określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące przyjętych rozwiązań w zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska i infrastruktury w obszarze gminy.

Etap inwestycyjny

Dla ograniczenia przekształceń środowiska na etapie budowy kontroli powinny podlegać:

- 1) wpływ prac budowlanych na warunki gruntowo-wodne (ewentualne naruszenie poziomów wodonośnych),
- 2) zasięg przestrzenny „placów budowy”,
- 3) skuteczność ochrony zadrzewień i zakrzaczeń,
- 4) sprzątnięcie i rekultywacja zniszczonego w procesie budowlanym terenu.

Poza wym. powyżej należy zwrócić szczególną uwagę na:

- 1) maksymalne skrócenie czasu trwania prac budowlanych,
- 2) poza parkingami i drogami dojazdowymi stosowanie nawierzchni umożliwiających swobodną infiltrację wody (powierzchnie ażurowe).

Podstawowy zakres prac przy realizacji inwestycji będzie obejmował:

- 1) prace geodezyjne związane z lokalizacją nowych obiektów,
- 2) wykopy pod wykonanie fundamentów lub płyt fundamentowych,
- 3) fundamentowanie – mieszanki betonowe niezbędne do budowy dostarczane będą z zewnętrznej wytwórni betonu,
- 4) wykopy pod place technologiczne wraz z budową instalacji,
- 5) wykonanie placów,
- 6) ustawienie pojemników, kontenerów,
- 7) wykonanie przyłączy,
- 8) wykonanie nasadzeń drzew i krzewów,
- 9) wykonanie pozostałych elementów zagospodarowania terenu.

Przewidywane do zastosowania działania mające na celu minimalizację oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko to rozwiązania:

- 1) techniczne,
- 2) technologiczne,
- 3) organizacyjne.

Działania te mają za zadanie w maksymalnym stopniu ograniczyć uciążliwość projektowanego przedsięwzięcia na otoczenie.

W trakcie realizacji przedsięwzięcia wystąpią emisje, które będą niwelowane zastosowaniem konkretnych rozwiązań chroniących zarówno środowisko oraz życie i zdrowie ludzi. W czasie realizacji inwestycji mogą wystąpić typowe uciążliwości związane z placami budowy - małej wielkości:

- 1) zwiększony poziom hałasu (praca maszyn budowlanych, transport),
- 2) niezorganizowane emisje zanieczyszczeń do powietrza związane z pracą silników maszyn budowlanych oraz transportu.

Ze względu na skalę inwestycji, realizacja zaplanowanych inwestycji nie będzie miała istotnego wpływu na pozostałe elementy środowiska takie jak: klimat, zdrowie ludzi, dobra materialne i dobra kultury. Roboty prowadzone będą na ograniczonym terenie.

Teren prac będzie zabezpieczony przed dostępem osób trzecich (ogrodzenie, zakaz wstępu na teren budowy osobom postronnym). Wykonawca będzie zobowiązany do ochrony przed uszkodzeniem lub zniszczeniem własności publicznej i prywatnej.

Etap funkcjonowania

W myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, która została sporządzona we Florencji 20 października 2000 r., była ratyfikowana przez Polskę w dniu 27 września 2004 r., weszła w życie 1 stycznia 2005 r. - pod pojęciem ochrony krajobrazu rozumie się „działania na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych”. Zgodnie z tym zapisem należy dążyć do tego, aby prace związane z budową zaplanowanych w planie inwestycji doprowadziły do powstania terenu, który możliwie jak najlepiej będzie wkomponowywać się do charakterystycznych cech otaczającego krajobrazu.

Po zrealizowaniu planowanych inwestycji, poza stałą kontrolą stanu technicznego planowanych obiektów, wskazany jest monitoring:

- 1) systemów unieszkodliwiania zanieczyszczonych wód opadowych,
- 2) skuteczności i prawidłowości gospodarki odpadami stałymi,
- 3) obecności i postępowania z ewentualnymi substancjami niebezpiecznymi, stwarzającymi zagrożenie poważnymi awariami (w rozumieniu ustawy „Prawo ochrony środowiska”),
- 4) wielkości zanieczyszczeń powietrza, poziomu dźwięku i promieniowania elektromagnetycznego na granicy własności poszczególnych terenów objętych inwestycjami,
- 5) skuteczności zastosowanych środków technicznych zabezpieczających zabudowę mieszkaniową przed ewentualnym szkodliwym oddziaływaniem wynikającym z prowadzonej działalności gospodarczej (w planie ogólnym dopuszczono usługi).

Poza powyższym zaleca się wykonanie następujących działań:

- 1) zdjęcie aktywnej biologicznie warstwy gleby w miejscach wykopów budowlanych i wykorzystanie jej do kształtowania terenów zieleni towarzyszącej nowej zabudowie,
- 2) ochrona nieużytkowej zieleni drzewiastej i krzewiastej,
- 3) wprowadzenie wielowarstwowej i wielogatunkowej zieleni o funkcji izolacyjno - krajobrazowej, towarzyszącej obiektom kubaturowym (na terenach biologicznie czynnych) oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych (szpalery drzew przyulicznych),
- 4) tworzenie sieci połączeń ekologicznych z wykorzystaniem istniejących jej elementów - cieków, kompleksów leśnych, zadrzewień i zakrzaczeń,
- 5) kształtowanie zieleni z zastosowaniem gatunków przystosowanych do warunków przyrodniczych obszaru planu oraz odpornych na zanieczyszczenia komunikacyjne (w pasach drogowych projektowanych ulic),
- 6) pozostawienie jak największego terenu przyrodniczo aktywnego,
- 7) likwidacja zagrożeń środowiska powodowanych przez nielegalne składowanie odpadów,
- 8) prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów,
- 9) zapewnienie gospodarki wodami opadowymi w sposób wykluczający powstanie erozji gruntu (na terenach, na których plan dopuszcza ich odprowadzanie do gruntu),

- 10) w celu przeciwdziałania erozji - utrzymywanie zwartej pokrywy roślinnej, stabilizującej powierzchnię gruntu na terenach nie utwardzonych oraz odprowadzanie wszystkich wód opadowych (z terenów utwardzonych i dachów budynków), w celu ograniczenia spływu powierzchniowego wód i związanych z tym procesów erozyjnych,
- 11) ze względów krajobrazowych – dostosowanie planowanej zabudowy do stylu regionalnego, stworzenie zespołu zabudowy interesującego architektonicznie, o wysokim standardzie,
- 12) usytuowanie obiektów służących do oczyszczania i odprowadzania ścieków w odpowiedniej odległości od budynków mieszkalnych, zastosowanie technik ograniczających ich uciążliwość (np. aerosanitarną - odory) oraz estetyzacja zielenią, bezwzględne przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych.

Kontrola stanu realizacji planów dotyczących gospodarki wodnej, ustalonych na podstawie ustawy Prawo wodne wykonywana jest przez Wody Polskie. W wypadku wystąpienia nieprawidłowości organ kontrolujący wydaje kontrolowanemu zarządzenie pokontrolne lub kieruje sprawę do właściwego organu celem wszczęcia postępowania administracyjnego. Wykładnią skuteczności realizacji działań zawartych w planie jest poprawiający się stan wód, który może zostać stwierdzony w wyniku monitoringu wód.

Częstotliwość musi wynikać z aktualnych przepisów prawnych.

W planie ogólnym nie przewiduje się działań kompensujących straty poniesione w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego. Ich realizacja w wystarczający sposób zrekompensuje ewentualne straty poniesione w środowisku.

Plan ogólny gminy Szypliszki nie spowoduje skutków środowiskowych uzasadniających konieczność stosowania kompensacji przyrodniczej. Zawarte w nim rozwiązania pozwalają na zachowanie równowagi między rozwojem przestrzennym gminy, a ochroną jej zasobów przyrodniczych, zapewniając zgodność dokumentu z krajowym i unijnym systemem ochrony środowiska, w tym z regulacjami dotyczącymi sieci Natura 2000.

XII. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym zawarte w planie ogólnym nie są znaczące w porównaniu do aktualnego zagospodarowania obszaru gminy. Nowe tereny dopuszczające możliwość zabudowy zostały wyznaczone z zachowaniem zrównoważonego rozwoju. Wyznaczenie w planie ogólnym stref planistycznych wpłynie na obszary sąsiadujące, co w efekcie może mieć wpływ na środowisko przyrodnicze. Zawarte w planie ogólnym rozwiązania zostały zaplanowane z uwzględnieniem minimalizacji negatywnych oddziaływań. Na etapie przygotowywania planu ogólnego były szczegółowo rozpatrywane alternatywne warianty rozwiązań, uwzględniające analizę wniosków dot. zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Jako alternatywę dla przedstawionych rozwiązań zaproponować można ewentualnie rezygnację z projektowanych stref wielofunkcyjnych oraz innych dopuszczających zabudowę. Jednakże z uwagi na uwarunkowania możliwe do wykorzystania rozwoju społeczno - gospodarczego gminy i jej turystyczny charakter, byłoby to ekonomicznie. Na etapie projektu planu ogólnego nie podaje się rozwiązań dotyczących inwestycji zawartych w postanowieniach poszczególnych stref jako profil podstawowy i profil dodatkowy.

Mają to być inwestycje nieszkodliwe w oddziaływaniu na środowisko i ludzi i uzasadnione. Plan ogólnym opiera się na dotychczasowych kierunkach rozwoju zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 – uchwała nr IV/18/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 oraz obowiązujących planach miejscowych. Ostatecznie przyjęte rozwiązania zostały uznane za optymalne.

Plan ogólny uwzględnia zarówno postulaty władz gminy, instytucji, jak i mieszkańców, proponując kompleksowe i zrównoważone podejście do rozwoju przestrzennego.

Prognoza została sporządzona równoległe z projektem planu ogólnego i w trakcie jej sporządzania eliminowano rozwiązania niekorzystne lub mniej korzystne dla środowiska i ludzi oraz dokonano wyboru rozwiązań najkorzystniejszych.

Prognoza nie przewiduje rozwiązań alternatywnych zastępujących rozwiązania zawarte w projekcie planu ogólnego. Uwzględnia cele ochrony środowiska, jest zgodny z polityką przestrzenną gminy, z przepisami prawa w zakresie m.in. ochrony środowiska, ochrony przyrody, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz innymi przepisami szczególnymi.

Ze względu na brak negatywnego oddziaływania realizacji ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska, nie zachodzi konieczność przedstawienia rozwiązań alternatywnych. W trakcie sporządzania planu ogólnego nie napotkano trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

XIII. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko ustalen Planu ogólnego gminy Szypliszki, w wykonaniu uchwały nr IV/19/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Szypliszki. Przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego rozpoczęło procedurę planistyczną. Celem Prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie możliwych negatywnych skutków realizacji ustaleń planu ogólnego oraz przedstawienie zaleceń dotyczących przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom.

Opracowanie dotyczy gminy wiejskiej Szypliszki położonej w powiecie suwalskim, w województwie podlaskim. Gmina Szypliszki znajduje się w północno - wschodniej części powiatu ziemskiego suwalskiego, województwa podlaskiego.

Powierzchnia gminy, zgodnie z danymi GUS, wynosi 156,42 km².

Na obszarze gminy Szypliszki obowiązuje 23 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym zawierają się zmiany do planów.

Powierzchnia zajmowana przez plany zagospodarowania przestrzennego wynosi 312,288 ha, co stanowi 2,37% powierzchni gminy Szypliszki, z wyłączeniem powierzchni lasów i gruntów leśnych oraz terenów pod wodami.

W trakcie prac nad Prognozą oddziaływania na środowisko zapisów planu ogólnego dokonano: oceny istniejącego stanu środowiska na obszarze gminy Szypliszki oraz na obszarze na który realizacja ustaleń tego planu może wywierać znaczący wpływ, w szczególności na formy ochrony przyrody określone w art. 6 ustawy o ochronie przyrody na podstawie danych, m.inn.:

- 1) dotyczących stanu środowiska udostępnionych przez WIOŚ w Białymstoku,
- 2) dotyczących stanu jednolitych części wód (JWC) powierzchniowych i podziemnych określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- 3) opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planu ogólnego – opr. 2024 r.,
- 4) standardowe formularze danych, plany ochrony zadań dot. Natura 2000,
- 5) materiały kartograficzne.
- 6) Ponadto wykorzystano prognozy oddziaływania na środowisko sporządzone do innych już przyjętych dokumentów planistycznych i strategicznych.

Podczas sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko zgodnie z przepisami dokonano analizy oddziaływania przewidywanych w planie ogólnym zamierzeń na wszystkie elementy środowiska, w tym na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, integralność obszarów chronionych, wodę, powietrze, klimat akustyczny, ludzi, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy, jednocześnie identyfikując stopień i rodzaj oddziaływań. W szczególności przeanalizowany został wpływ ustaleń planu ogólnego na obszary chronione, m.in. objęte siecią Natura 2000 i ich integralność.

Określono istniejące problemy środowiska istotne z punktu widzenia realizacji planu ogólnego i zdiagnozowano zaistniałe problemy, które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić realizację planu ogólnego w kontekście zagrożeń dla środowiska.

Sporządzając Prognozę oddziaływania na środowisko ustalono, że w granicach gminy Szypliszki zlokalizowane są, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody następujące formy ochrony przyrody:

- 1) otulina Wigierskiego Parku Narodowego;
- 2) Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”;
- 3) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001);
- 4) 11 pomników przyrody.

Przez obszar gminy Szypliszki przebiega główny korytarz ekologiczno - migracyjny regionalnej sieci ekologicznej o symbolu GKPn – 4 Puszcza Augustowska, który wskazuje się do objęcia ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Z przeprowadzonych analiz sformułowano wnioski w stosunku do planowanych zmian w odniesieniu do ośrodków planistycznych, wskazując jednoznacznie czy zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania w stosunku do środowiska na obszarze gminy Szypliszki i w jej sąsiedztwie oraz formy ochrony przyrody w tym, obszary Natura 2000. Oceny takiej dokonano w odniesieniu do lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych zlokalizowanych na obszarze gminy Szypliszki.

Przedstawiono skuteczne rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, formy ochrony przyrody, w tym na cel i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność i spójność, mogące być rezultatem realizacji planu ogólnego. Przeanalizowano, czy zaproponowane rozwiązania będą skuteczne i czy skutecznie zabezpieczą przed skutkami negatywnych oddziaływań na środowisko.

Nowy dokument planistyczny w postaci planu ogólnego ma określić w szczególności podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Zostały także wyznaczone obszary uzupełnienia zabudowy i obszary z zakazem zabudowy. W planie ogólnym zostały także uwzględnione uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Szypliszki, polityka przestrzenna, zawarta w strategii rozwoju gminy oraz ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

Plan ogólny gminy będzie stanowił podstawę prawną do sporządzania szczegółowych planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz do wydawania przez Wójta Gminy Szypliszki decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Zakres merytoryczny Prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Konstrukcja planu ogólnego wynika z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która nakłada obowiązek podziału gminy na zgeneralizowane strefy planistyczne o profilu podstawowym oraz daje możliwość wyznaczenia w ramach tych stref, profili dodatkowych.

W wyniku generalizacji sposobu zagospodarowania poszczególnych wsi, teren gminy podzielono na funkcjonalne strefy planistyczne, dla których dopuszczono profile dodatkowe związane, np. z zielenią naturalną, wodami i lasem. Funkcje dodatkowe zostaną uszczegółowione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy.

W planie ogólnym odpowiednio do specyfiki miejsca określono:

- 1) strefy planistyczne;
- 2) gminne standardy urbanistyczne;
- 3) obszary uzupełnienia zabudowy.

Zgodnie z art. 13c ww. ustawy obszar gminy Szypliszki został podzielony w sposób rozłączny na następujące strefy planistyczne:

- 1) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- 2) SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- 3) SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,

- 4) SU – strefa usługowa,
- 5) SP – strefa gospodarcza,
- 6) SR – strefa produkcji rolniczej,
- 7) SI – strefa infrastrukturalna,
- 8) SN – strefa zieleni i rekreacji,
- 9) SC – strefa cmentarzy,
- 10) SG – strefa górnictwa,
- 11) SO – strefa otwarta,
- 12) SK – strefa komunikacji.

Plan ogólny wyznacza dodatkowo obszar uzupełnienia zabudowy – na terenie, którego możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy.

Wiodące znaczenie przy podziale gminy Szypliszki na w/w strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno-przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szypliszki, jak również miejscowe plany obowiązujące na obszarze gminy.

Zapisy planu ogólnego uwzględniają również uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wynikające, m.in. z ustaleń:

- 1) Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmienioną uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270);
- 2) Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030 – przyjętej uchwałą nr IV/18/2024 Rady Gminy Szypliszki z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szypliszki na lata 2024-2030

oraz występowania obszarów i obiektów chronionych znajdujących się na obszarze gminy Szypliszki i jej sąsiedztwie, obszarów szczególnego zagospodarowania, rozmieszczenia istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów zabudowanych, ustalono wskaźniki urbanistyczne, tj.: minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalną intensywność zabudowy, wysokość zabudowy oraz powierzchnię zabudowy. Przy wyznaczaniu stref planistycznych w planie ogólnym wzięto pod uwagę w pierwszej kolejności zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, obszary uzupełnień zabudowy w ramach istniejącej zabudowy oraz obszary objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dla których ustalono realizację funkcji mieszkaniowej.

Gminny katalog stref planistycznych wyznacza ich profil funkcjonalny, wartości maksymalne nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (przy czym nie mniejszy niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust 2 w/w ustawy).

Plan ogólny sporządzony został w formie danych przestrzennych obejmujący m.in.

- 1) lokalizację przestrzenną obszaru objętego planem w postaci wektorowej,
- 2) atrybuty zawierające informacje o akcie,
- 3) lokalizację przestrzenną stref planistycznych, obszaru uzupełnień zabudowy, granice obszarów o różnych standardach/regulacjach w gminie,
- 4) atrybuty zawierające informacje o obiektach przestrzennych w/w.

Dokonana analiza zapisów planu ogólnego wykazała, że dokument został opracowany z uwzględnieniem zapisów aktów prawnych ustalających zasady gospodarowania w ramach ww. obszarów chronionych.

Plan ogólny wprowadza nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wyznaczone na podstawie istniejących uwarunkowań, tj. kontynuacji istniejącego zainwestowania oraz realnego zapotrzebowania z dążeniem do uzyskania wyższych standardów zamieszkania, a także zapewnienia wyższego poziomu usług dla jego mieszkańców z zachowaniem obecnego charakteru gminy.

Jako funkcje uzupełniające wprowadzono do planu ogólnego strefy usługowe, strefy zieleni i rekreacji. Dodatkowo uwzględniono nowe strefy gospodarcze w odpowiedniej odległości od planowanej i istniejącej zabudowy mieszkaniowej. W planie ogólnym, przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę również przebieg obszarowych form ochrony przyrody, w tym: otuliny Wigierskiego Parku Narodowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”, Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001 oraz form punktowych: 11 pomników przyrody.

Dla powyższych form ochrony przyrody wiodącą strefą jest strefa otwarta (SO).

Przebieg form ochrony przyrody oraz korytarzy ekologicznych w dużej mierze pokrywa się z terenami leśnymi, które również są wyłączone z zabudowy oraz z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Z tego względu obszary te w projekcie planu pozostały chronione i wolne od planowanej zabudowy. Plan ogólny zachowuje grunty leśne oraz większość gruntów rolnych (gruntów chronionych, w szczególności klasy III). W zapisach planu ogólnego uwzględnia się istniejącą obsługę komunikacyjną gminy w zakresie ruchu samochodowego i kolejowego.

Rzeźba obszaru gminy Szypliszki jest zróżnicowana. Została ona ukształtowana podczas faz zlodowacenia bałtyckiego. Charakteryzuje ją krajobraz młodoglacjalny, na który składają się formy akumulacji lodowcowej w postaci wysoczyzny morenowej falistej z wałami moren akumulacyjnych.

Na obszarze planu ogólnego nie przewiduje się większych zmian rzeźby terenu. Przekształceniom mogą ulec tereny pod nowymi budynkami, co związane jest z ich posadowieniem i fundamentowaniem. Z tego powodu ważne są zapisy planu ogólnego dotyczące wytycznych określające maksymalną powierzchnię zabudowy i minimalną powierzchnię biologicznie czynną. W miejscach, gdzie zostanie wprowadzona zabudowa i lokalizacja infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Przy czym w wyniku wyznaczenia w planie ogólnym obszaru uzupełnienia zabudowy – możliwość posadowienia nowych obiektów budowlanych przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu będzie przestrzennie ograniczona i dokument chronić będzie niekontrolowane przekształcenia powierzchni ziemi.

Krajobraz jest pagórkowaty, z występującymi licznymi wzniesieniami i obniżeniami terenu oraz jeziorami.

Zapisy planu ogólnego nie wpłyną na zmianę krajobrazu poszczególnych terenów gminy.

Realizacja ustaleń planu ogólnego, biorąc pod uwagę projektowane w większości strefy, nie wpłynie znacząco na zmianę warunków klimatu akustycznego. Zmiany lokalnych warunków klimatycznych, w wyniku realizacji zapisów planu ogólnego, ograniczą się do hamowania przepływu mas powietrza z kierunków zachodnich w miejscach zwiększonej zabudowy, choć możliwość swobodnego przewietrzania terenu powinna pozostać.

Plan ogólny zakłada zwiększenie terenów zabudowy, co zwykle wiąże się z uszczelnieniem powierzchni kosztem terenów biologicznie czynnych. Powoduje to ograniczenie miejsc bytowania lokalnej fauny. Wprowadzenie zainwestowania pozostaje nie bez znaczenia dla istniejących na terenie opracowania roślin i zwierząt. Zaproponowane zmiany zawarte w planie ogólnym nie wpłyną na rozerwanie siedlisk, ponieważ nie mają one charakteru wielkoskalowego, ich efekt będzie skumulowany. Realizacja zapisów planu nie będzie wpływać negatywnie na obszarowe formy ochrony przyrody, do których zaliczono w gminie: otulinę parku narodowego, obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000 oraz pomniki przyrody. Plan ogólny nie zakłada ingerencji w struktury przestrzenne i ekologiczne wymienionych form ochrony ani w pomniki przyrody.

Tereny położone są w rejonie obszarów zabudowanych, a obecne zagospodarowanie na poszczególnych obszarach nie ulegnie większym zmianom.

Plan ogólny może wpływać na warunki życia społeczności lokalnej. Zapisy planu ogólnego dążą do rozwoju infrastruktury technicznej oraz transportowej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Zapisy planu ogólnego, odnoszą się do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego i dają podstawę do

rozwijania terenów inwestycyjnych wyłącznie w wyznaczonych miejscach, przy równoczesnej dbałości o środowisko.

Nadleśnictwo Suwałki jest terenem bardzo ciekawym przyrodniczo, o specyficznej, obfitującej w różnorodne formy rzeźbie terenu. W zależności od materiału i czynników twórczych można wśród nich wyróżnić: moreny czołowe, denne i martwego lodu, kemy, zagłębienia (misy) wytopiskowe, rynny lodowcowe oraz sandry.

Gmina Szypliszki charakteryzuje się niewielką lesistością wynoszącą – 13,6% i odbiega od średniej wojewódzkiej wynoszącej 31,3% (wg danych z 2023 r.)

Na obszarze gminy Szypliszki gleby należące do I i II klasy bonitacyjnej nie występują. Grunty rolne chronione klasy III, stanowią niewielki udział gruntów rolnych – są to grunty orne, sady i pastwiska, które należy chronić i ograniczać ich wyłączanie z produkcji rolnej na cele nierolnicze do niezbędnego minimum.

Gleby klasy III występują w zachodniej i środkowej części gminy i stanowią ok. 0,5% powierzchni użytków rolnych.

Na obszarze gminy Szypliszki zostały udokumentowane 4 osuwiska: Przejma Wielka, Postawełek, Fornetka, Szelment.

Na obszarze Gminy Szypliszki znajdują się rozproszone i niewielkie złoża kruszyw naturalnych, z przewagą kruszyw naturalnych (głównie pisaki ze żwirem).

W trakcie eksploatacji znajdują się złoża: Jasionowo IV, Jasionowo VII, Żyrwiny IV, Żyrwiny V. Złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo: Żyrwiny, Żyrwiny II i Żyrwiny III.

Na obszarze gminy Szypliszki nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Tereny górnicze: Polule, Żyrwiny V, Żyrwiny VI – Pole C/2, Żyrwiny III – Pole A, Żyrwiny IV, Żyrwiny III – Pole B, Żyrwiny II, Żyrwiny IV – Pole C/1, Żyrwiny VI – Pole D, Żyrwiny VI – Pole AB, Żyrwiny VII Pole A.

Na obszarze gminy Szypliszki wody powierzchniowe zajmują powierzchnię 269 ha.

Największym jeziorem jest Szelment Mały, należy do jezior rzeki Szelmentki (zlewni Niemna). Mniejsze jeziora na obszarze gminy to - Jezioro Ingiel, Jodel i Kupowo (gmina Rutka-Tartak) oraz kilka mniejszych.

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) jest podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) stosownie do ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne oraz zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Klasyfikacja i badania jakości wód powierzchniowych przeprowadzana jest dla wydzielonych jednolitych części wód powierzchniowych. Jednolita część wód obejmuje zarówno zbiorniki wód stojących, jak i ciek, a także przybrzeżne fragmenty wód morskich i wody podziemne.

Rzeka Szelmentka jest prawobrzeżnym dopływem Szeszupy. Ujście Szelmentki znajduje się na terenie Litwy, około 2 km od granicy polsko-litewskiej. Szelmentka przepływa w górnym biegu przez dwa duże jeziora rynnowe: Szelment Wielki i Szelment Mały.

Zlewnia Szelmentki w granicach Polski położona na Pojezierzu Wschodniosuwalskim i obejmuje silnie pofałdowany obszar wysokich wzgórz oraz głębokich dolin i rynien, często wypełnionych jeziorami, ograniczonymi wysokimi i stromymi skarpami wysoczyzn lodowcowych.

Obszar gminy Szypliszki znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Marycha, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (Q1), $p=1\%$;
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Marycha, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (Q10).

Tereny te zlokalizowane są na wschodzie gminy Szypliszki na styku z gminą Puńsk. Są to części obrębów: Wesołowo, Zaboryszki, Żyrwiny, Romaniuki, Mikołajówka.

Gmina Szypliszki położona jest w najzimniejszej dzielnicy klimatycznej w Polsce. Panuje tu, jak i w większości Suwalszczyzny, wydłużony okres zimowy i obniżona ilość opadów atmosferycznych. Występuje duża ilość dni mroźnych i dni gorących.

Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzane planem ogólnym nie są znaczące pod względem dotychczasowego kierunku zagospodarowania gminy Szypliszki. Obecnie obowiązująca ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z

przepisami wykonawczymi do tej ustawy bardzo klarownie i precyzyjnie zawężają możliwości zapisów w planie ogólnym, jednocześnie nadając temu dokumentowi wysoki stopień ogólności.

Plan ogólny w znacznym stopniu zachowuje dotychczasowe funkcje przestrzenne terenów, m.in. poprzez utrzymanie większości obszarów biologicznie czynnych, takich jak: tereny lasów i grunty rolne. Tereny te zostały objęte strefą otwartą (SO) w ramach której obowiązuje zakaz realizacji zabudowy. Równocześnie część obszarów rolnych została wskazana do przekształcenia na cele budowlane, obejmujące różne jej formy i funkcje. Odnosnie istniejącej już zabudowy, to planowane zmiany mają przeważnie charakter porządkujący i dostosowujący układ przestrzenny do obowiązujących uwarunkowań oraz potrzeb lokalnych. Można stwierdzić, że każda ingerencja w sposób użytkowania terenu wiąże się z mniejszym lub większym wpływem na środowisko naturalne, przy czym skala tego wpływu zależy od rodzaju i intensywności zagospodarowania.

Obecnie na terenach już zagospodarowanych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu utrzymuje się ciągle oddziaływanie na środowisko, wynikające m.in. z emisji zanieczyszczeń do powietrza (zarówno z transportu, jak i tzw. niskiej emisji), produkcji odpadów i ścieków, a także trwałego przekształcenia powierzchni gruntu. W związku z tym, na obszarach objętych już inwestycjami, wdrażanie zapisów planu ogólnego będzie przede wszystkim polegało na kontynuacji istniejących oddziaływań środowiskowych.

Trwały wpływ na środowisko będzie wynikał głównie z przekształcania powierzchni terenu, poprzez prowadzenie robót ziemnych i zagospodarowanie przestrzeni pod zabudowę kubaturową oraz powierzchnie utwardzone. Będzie to miało miejsce wszędzie tam, gdzie działania inwestycyjne nie zostały jeszcze zrealizowane, lecz są lub będą przewidziane w dokumentach planistycznych. Skutkiem działań inwestycyjnych będzie eliminacja pokrywy roślinnej oraz ograniczenie obszarów biologicznie czynnych. Zajęcie tych terenów będzie również skutkowało trwałym przekształceniem istniejących tam siedlisk. Rozszerzenie zabudowy może także wpłynąć na zwiększenie emisji zanieczyszczeń powietrza, w tym nasilenie zjawiska tzw. niskiej emisji, choć zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych może znacznie ograniczyć ten efekt.

Przewiduje się, że oddziaływania środowiskowe wynikające z realizacji zapisów planu ogólnego mogą w określonych przypadkach podlegać kumulacji. Na skutek nakładania się wpływów generowanych przez różne obszary funkcjonalne, może dojść do wzrostu presji środowiskowej, szczególnie w zakresie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłów i związków gazowych. Efekty kumulacyjne mogą występować zarówno w granicach terenów objętych inwestycjami, jak i na obszarach przyległych. Kumulacja może również dotyczyć stopniowego ograniczania powierzchni biologicznie czynnych, co może mieć znaczenie dla lokalnych warunków przyrodniczych, w tym funkcji retencyjnych i bioróżnorodności. Na podstawie dostępnych danych i przy założeniu przestrzegania obowiązujących norm środowiskowych oraz stosowania dostępnych technologii ograniczających emisje, nie przewiduje się jednak, aby potencjalna kumulacja oddziaływań miała znacząco negatywny wpływ na stan środowiska w skali objętej planem.

W związku z powyższym, przewiduje się, że dalsze przekształcenia środowiska będą przebiegać w sposób stopniowy, zgodny z dotychczasowymi tendencjami w zakresie rozwoju zabudowy.

Do najważniejszych warunków minimalizujących potencjalne oddziaływania na środowisko należy:

- 1) utrzymanie ciągłości i integralności zwartych kompleksów leśnych na obszarze całej gminy,
- 2) zachowanie trwałych użytków zielonych, przede wszystkim w dolinach jezior i cieków wodnych,
- 3) ochrona siedlisk przyrodniczych przed fragmentacją wynikającą z rozwoju infrastruktury i zabudowy,
- 4) ograniczenie wysokości zabudowy, w szczególności na obszarach pełniących funkcję krajobrazową, kulturową i korytarzy ekologicznych,

- 5) ochrona liniowych form zieleni, takich jak: szpalery drzew, zadrzewienia, zakrzaczenia, zwłaszcza zlokalizowane wzdłuż cieków wodnych i jezior,
- 6) utrzymanie wysokich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej na etapie realizacji inwestycji oraz w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy,
- 7) utrzymanie stabilnych stosunków wodnych, zwłaszcza w strefach dolinowych,
- 8) wyposażanie terenów przeznaczonych pod zabudowę w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Plan ogólny gminy Szypliszki uwzględnia dokumenty o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska.

Plan ogólny uwzględnia również szeroko pojętą ochronę zabytków i stanowisk archeologicznych. Przejawia się to we wcześniejszej analizie zagadnienia, a następnie jego przełożenia na wyznaczenie odpowiednich stref planistycznych, profili dodatkowych oraz wskaźników urbanistycznych.

Ustalenia planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane.

Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji zapisów planu ogólnego nie będzie mieć zasięgu transgranicznego. Ewentualne, niezidentyfikowane na niniejszym etapie planowania zagrożenia w stosunku do środowiska i form ochrony przyrody, które mogą wynikać ze szczegółowego rozpoznania środowiska będą szczegółowo rozpatrywane w kolejnych etapach przygotowania dokumentacji planistycznych (warunki zabudowy lub plany miejscowe) związanych z realizacją zamierzeń inwestycyjnych.

Stwierdzono, że realizacja zapisów planu ogólnego nie wprowadzi istotnych zmian w środowisku i nie stanowi zagrożenia dla środowiska.

Prognoza wykazuje, iż zapisy planu ogólnego dla obszaru gminy Szypliszki przy ich realizacji wpływać będą na środowisko, ale w sposób nieznaczny w jego otoczeniu.

Potrzeba opracowania projektu planu ogólnego gminy Szypliszki wynika ze zmian ustawodawczych.

XIV. WNIOSKI

- 1) Ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu występują w granicach obszarów objętych formami ochrony przyrody ustanowionych przepisami ustawy o ochronie przyrody. Udział powierzchni obszarów chronionych do powierzchni ogólnej gminy wynosi 31,7%.
- 2) Z mocy ustawy o ochronie przyrody na obszarze gminy Szypliszki największym reżimem ochronnym objęta jest otulina Wigierskiego Parku Narodowego i Obszar Chronionego Krajobrazu i pomniki przyrody. Odmienny charakter mają pozostałe formy ochrony przyrody, takie jak obszary Natura 2000. Na tych obszarach ograniczenia wynikają z występowania i potrzeb ochrony zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony różnorodności przyrodniczej kontynentu europejskiego.
- 3) Grunty rolne, zwłaszcza w rejonach wysokotowarowych upraw rolnych, wymagają ochrony przed nadmierną chemizacją – obowiązuje ustawowy obowiązek stosowania nawozów w sposób, który nie powoduje zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz dla środowiska.
- 4) Ze względu na czynniki obniżające jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, takie jak: zagrożenia erozją, wadliwe stosunki wilgotnościowe, znaczne zakwaszenie gruntów, niedobory składników odżywczych, należy:
 - a) zapobiegać erozjom wodnym i wietrznym;
 - b) uregulować na terenach użytków rolnych stosunki wilgotnościowe oraz nadmiernie suchych poprzez systemy melioracyjne;
 - c) prowadzić wapnowanie gruntów upraw rolnych;
 - d) preferować gospodarstwa rolne z produkcją zwierzęcą.

- 5) Zakaz wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych na obszarach rolnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu. Zabrania się niszczenia i uszkodzenia urządzeń melioracji wodnych.
- 6) Ograniczenia w zakresie funkcji produkcyjnej lasów związane są w szczególności z potrzebą ochrony wód, gleb, walorów rekreacyjnych, drzewostanów nasiennych lub ostoi zwierząt i stanowisk roślin podlegających ochronie gatunkowej, a także walorów uzdrowiskowych. Funkcje ochronne w opisanym zakresie pełnią lasy ochronne.
- 7) Ochronie podlegają udokumentowane złoża kopalin. Ochrona złóż kopalin powinna polegać na racjonalnym wykorzystaniu ich zasobów dla zaspokojenia aktualnych potrzeb, a także na uzasadnionym ich zachowaniu dla przyszłych pokoleń. Decyzje w zakresie eksploatacji złóż kopalin powinny być podejmowane ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko, w szczególności na krajobraz w atrakcyjnych turystycznie terenach. Ograniczenia wynikają z przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze – dot. filaru ochronnego.
- 8) Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikają też, z potrzeb ochrony zasobów wodnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych. Na obszarze gminy Szypliszki funkcjonuje rozbudowana gminna sieć wodociągowa wraz z trzema ujęciami wody, które zaopatrują w wodę mieszkańców gminy. Ponadto na obszarze gminy działają jeszcze prywatne studnie.
- 9) Dla ujęć wody pitnej obowiązują zakazy i nakazy z zakresu ochrony środowiska zapisane w pozwoleniach wodno-prawnych, które dodatkowo wyznaczają granice stref ochrony pośredniej i bezpośredniej wokół tych ujęć.
- 10) Wysoki reżim zagospodarowania, związany z uporządkowaną gospodarką ściekową i gospodarką odpadami, wymagany jest w dolinach rzek i cieków wodnych.

Potencjalnie zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowią:

- 1) ścieki sanitarne gromadzone w zbiornikach bezodpływowych (w przypadku nieszczelności zbiorników, co wykazuje praktyka jest częstym zjawiskiem i/lub wylewania ścieków w przypadkowe miejsca);
- 2) nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie;
- 3) nieprawidłowo składowane nawozy, a szczególnie nawozy naturalne, m.in. obornik, gnojowica, przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas, stanowią również potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi.

Ograniczenia w zagospodarowaniu (w tym ustawowy zakaz budowy obiektów budowlanych), dotyczą obszarów szczególnego zagrożenia powodzią - na obszarze gminy Szypliszki dotyczy obrębów geodezyjnych Wesołowo, Zaboryszki, Żyrwiny, Romaniuki, Mikołajówka, które znajdują się częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Zagrożenia dla krajobrazu, bioróżnorodności, wód, rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, dotyczą najbardziej atrakcyjnych terenów turystycznych gminy i wynikają z suburbanizacji i rozpraszania się zabudowy. Atrakcyjne tereny turystyczne występują w m.in. obrębach: Czerwonka, Kaletnik, Przejma Wielka, Przejma Mała, Przejma Wysoka, Becejły, Rybaltia i Budzisko. Dla tych obszarów należy podejmować działania mające na celu zahamowanie niekorzystnych z punktu widzenia środowiska procesów związanych z niepożądaną i nadmierną urbanizacją.

Ograniczenia w zakresie możliwości użytkowania terenów na potrzeby energetyki wiatrowej wynikają z przebiegu i układu korytarzy ekologicznych. W korytarzach ekologicznych odbywa się migracja zwierząt (w tym ptaków, nietoperzy), na które elektrownie wiatrowe oddziałują negatywnie. Istotny jest też aspekt związany z przerwaniem bądź osłabieniem powiązań oraz spójności sieci ekologicznej. Z przedstawionych uwarunkowań funkcjonalnych wynika, że w korytarzach ekologicznych elektrownie wiatrowe nie powinny być lokalizowane.

Ograniczenia związane z możliwością wystąpienia uciążliwości i zagrożeń środowiska występują w otoczeniu urządzeń i sieci gazowych (w strefach kontrolowanych), odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, napowietrznych linii

elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym, rurociągów przesyłowych.

Ograniczenia z tytułu przepisów kolejowych – obowiązuje zakaz zabudowy budynkami w stosownej odległości od obszarów kolejowych (linia kolejowa nr 51 Suwałki – Trakiszki, ze stacją w Trakiszkach), określonych w tych przepisach. Zlokalizowana jest w południowo-wschodniej części gminy obrębach geodezyjnych: Deksznie, Dębowo, Kaletnik, Łowocie, Pokomsze, Polule i Wesołowo.

Ograniczenia z tytułu przepisów drogowych - obowiązuje zakaz zabudowy budynkami mieszkalnymi w odległości określonej w tych przepisach. Ruch na drogach zwłaszcza na drogach krajowych nr S61, nr DK8 i drodze wojewódzkiej DW651 charakteryzuje się dużym natężeniem i przewagą ruchu towarowego.

Ograniczenia z tytułu przepisów określających wymagania, jakim powinny odpowiadać cmentarze: wokół terenów cmentarzy powinien być wyznaczony obszar ochronny o stosownej szerokości, jak również ograniczenia lokalizacji ujęć wody oraz obiektów związanych z produkcją i przechowywaniem żywności. Tereny pod cmentarze w miarę możliwości należy lokalizować na wzniesieniu, a zwierciadło wód gruntowych powinno znajdować się na głębokości nie wyższej niż 2,5 m poniżej powierzchni terenu.

Ograniczenia w zagospodarowaniu występują w utworzonych obszarach ograniczonego użytkowania.

Rozwój turystyki krajoznawczej, edukacyjnej i specjalistycznej musi się odbywać przy maksymalnym poszanowaniu zasobów przyrodniczych. W związku z tym należy podjąć następujące działania:

- 1) w celu ograniczenia szkód w środowisku przyrodniczym, ruch turystyczny należy kanalizować na wybranych szlakach i wydzielonych, atrakcyjnych fragmentach lasu;
- 2) formy użytkowania turystycznego muszą być uzależnione od wymagań ekologicznych gatunków i siedlisk, na które ruch ten może mieć wpływ;
- 3) z ruchu turystycznego należy wyłączyć niektóre szczególne fragmenty lasu, jak np. ostoje i miejsca koncentracji zwierzyny, ostoje rzadkich ptaków, skupiska roślin chronionych, szczególnie cenne zbiorowiska roślinne, itp.

Dokonując analizy całokształtu użytkowania i zagospodarowania obszaru gminy Szypliszki można stwierdzić, że uwarunkowania przyrodnicze zostały w dużej mierze wykorzystane odpowiednio i ważne jest zachowanie nadal takiej tendencji.

XV. LITERATURA

Przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania na środowisko do Planu ogólnego gminy Szypliszki wykorzystano dane zgromadzone podczas wizji terenowych oraz analizy następujących dokumentów i opracowań:

1. Dokumenty strategiczne:

- 1) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.;
- 2) Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.;
- 3) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.;
- 4) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.;
- 5) Polityka energetyczna Polski do 2040 r. zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r.;
- 6) Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030 przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.;

- 7) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 29 października 2014 r.;
- 8) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- 9) Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych;
- 10) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku. (M. P. z 2012 roku, poz. 252);
- 11) Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 i Polityka ekologiczna państwa - dokument z perspektywą do 2025 roku;
- 12) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014;
- 13) Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (2009 – 2032);
- 14) Kondracki J., Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994;
- 15) Rada Programowo – Naukowa Porozumienia ZPP – Założenia polityki regionalnej Obszaru Funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski” – czerwiec 1994 r.;
- 16) Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA – praca zbiorowa pod redakcją naukową dr Anny Liro;
- 17) „Raport o stanie środowiska województwa podlaskiego 2015”;
- 18) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 – Załącznik do Uchwały Nr XVIII/213/2020 w dniu 27 kwietnia 2020 roku Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku;
- 19) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270);
- 20) Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej przyjęty uchwałą nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20.12.2013 r. Jego aktualizację przyjęto Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/19 z dnia 8 czerwca 2020 r. Kolejnej zmiany dokonano uchwałą nr XLIV/611/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2022 r.;
- 21) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku;
- 22) Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2014 – 2020 - uchwała Nr 316/4650/2018 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 4 września 2018 roku (Załącznik nr 1 do uchwały);
- 23) Dane statystyczne z Urzędu Statystycznego w Białymstoku;
- 24) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XXX/223/2022 Rady Gminy Szypliszki z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szypliszki;
- 25) Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Szypliszki na lata 2018 – 2020 z perspektywą do 2030 roku wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko;
- 26) Wieloletni program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szypliszki na lata 2012 – 2032 - uchwała Nr XVII/113/2012 Rady Gminy Szypliszki z dnia 26 czerwca 2012 r.;
- 27) Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Szypliszki;
- 28) Gminna Ewidencja Zabytków sporządzona w 2011 roku przez Wójta Gminy Szypliszki;
- 29) Zarządzenie nr 34.2024 Wójta Gminy Szypliszki z dnia 10 maja 2024 r. w sprawie przedstawienia raportu o stanie Gminy Szypliszki za 2023 rok;
- 30) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szypliszki na lata 2021-2025 z perspektywą do 2027 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko;
- 31) Program Ochrony Przyrody Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Suwałki na okres 01.01.2013 – 31.12.2022;

- 32) Mapa topograficzna gminy Szypliszki w skali 1 : 25 000;
- 33) Mapy ewidencyjne poszczególnych wsi w skali 1: 5 000;
- 34) Informacje Urzędu Gminy Szypliszki;
- 35) Analiza wniosków złożonych do projektu planu ogólnego;
- 36) Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE. L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej;
- 37) Pakiet klimatyczno – energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku);
- 38) Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podlaskiego.
- 39) Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej opracowany przez MRiRW oraz MŚ – 2004 rok <http://www.kp.org.pl/pdf/poradniki/kdpr/>;
- 40) Dobre praktyki utrzymania rzek opracowane przez: P. Prus, Z. Popek, P. Pawlaczyk (Fundacja WWF Polska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) 2018 rok - <https://straznicy.wwf.pl/dobre-praktyki-utrzymania-rzek/>;
- 41) Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania – na zlecenie Ministerstwa Środowiska oprac. MGGP S.A., zespół w składzie: I. Biedroń, A. Dubel, M. Grygoruk, P. Pawlaczyk, P. Prus, K. Wybraniec - <https://www.gov.pl/web/klimat/katalog-dobrych-praktyk-w-zakresie-robot-hydropodlaskiego>.

2. Ustawy rozporządzenia

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 2) ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane;
- 3) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- 4) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- 5) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 6) ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 7) ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych;
- 8) ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego;
- 9) ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
- 10) ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- 11) ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- 12) ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- 13) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt;
- 14) ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- 15) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178 poz. 1841 + załącznik);
- 16) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2007 roku, Nr 229, poz. 2313, ze zm.);
- 17) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2007 roku, Nr 179, poz. 1275);
- 18) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 197, poz. 1667) oraz Projekt nowelizacji z dnia 17 marca 2008 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 197, poz. 1667);
- 19) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. 92 z 3.09.2001, poz. 1029);

- 20) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237);
- 21) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie określenia gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764);
- 22) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie określenia gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765);
- 23) Sieć Natura 2000, 2004, Ministerstwo Środowiska;
- 24) Stan czystości rzek woj. podlaskiego w 2004, 2005, WIOŚ w Białymstoku;
- 25) Informacje i Komunikaty Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku.

3. Strony internetowe

- 1) geoserwis.gdos.gov.pl,
- 2) geoportal.kzgw.gov.pl,
- 3) bdl.lasy.gov.pl/portal,
- 4) bdl.stat.gov.pl,
- 5) imgw.pl

OŚWIADCZENIE AUTORA, A W PRZYPADKU GDY WYKONAWCĄ PROGNOZY JEST ZESPÓŁ AUTORÓW – KIERUJĄCEGO TYM ZESPOŁEM, O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2, STANOWIĄCE ZAŁĄCZNIK DO PROGNOZY ORAZ DATA SPORZĄDZENIA PROGNOZY, IMIĘ, NAZWISKO I PODPIS AUTORA, A W PRZYPADKU GDY WYKONAWCĄ PROGNOZY JEST ZESPÓŁ AUTORÓW – IMIĘ, NAZWISKO I PODPIS KIERUJĄCEGO TYM ZESPOŁEM ORAZ IMIONA, NAZWISKA I PODPISY CZŁONKÓW ZESPOŁU AUTORÓW

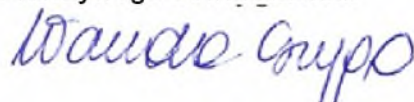
Warszawa, 15 czerwca 2026 r.

OŚWIADCZENIE

dot. Prognozy oddziaływania na środowisko do Planu ogólnego gminy Szypliszki

Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 19 a ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940), w związku z art. 74 a ust. 2 pkt 2 ww. ustawy oświadczam, że ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, studia pierwszego stopnia uzupełnione studiami podyplomowymi i posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

inż. Wanda Grygo – współautor

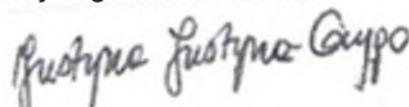
Warszawa, 15 czerwca 2026 r.

OŚWIADCZENIE

dot. Prognozy oddziaływania na środowisko do Planu ogólnego gminy Szypliszki

Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 19 a ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940), w związku z art. 74 a ust. 2 pkt 2 ww. ustawy oświadczam, że ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, studia drugiego stopnia uzupełnione studiami podyplomowymi i posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr Justyna Justyna - Grygo – współautor

WYKAZY RYCIN, TABELI I ZAŁĄCZNIKÓW

Nr ryciny	Nazwa ryciny	Str.
1.	Gmina Szypliszki	15
2.	Położenie Gminy Szypliszki na tle regionów fizycznogeograficznych	15
3.	Gmina Szypliszki na tle Powiatu Suwalskiego	16
4.	Istniejące prawne formy ochrony przyrody – woj. podlaskie	18
5.	Powiązania przyrodnicze gminy z otoczeniem – korytarze ekologiczne	19
6.	Osuwisko: Fornetka i Szelmęt	22
7.	Osuwisko: Przejma Wielka i Postawełek	23
8.	Gmina Szypliszki - Użytkowanie terenów.	25
9.	Średnia temperatura roczna na terenie Polski i suma opadów.	36
10.	Przestrzenny rozkład miesięcznej sumy opadów we wrześniu 2024 r. oraz przestrzenny rozkład anomalii sumy opadów w stosunku do normy (tj. średniej miesięcznej wartości wieloletniej elementu w okresie 1991-2020).	37
11.	Usłonecznienie.	37
12.	Położenie otuliny Wigierskiego Parku Narodowego na obszarze gminy Szypliszki.	47
13.	Położenie obszaru chronionego krajobrazu na obszarze Gminy Szypliszki.	50
14.	Położenie obszaru NATURA 2000 „Jeleniewo” na tle gminy Szypliszki.	53
15.	Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w gminie Szypliszki.	59
16.	Przebieg korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Szypliszki GKPn-4A Puszcza Augustowska – Puszcza Romincka	61

Nr tabeli	Nazwa tabeli	Str.
1.	Bonitacja gruntów ornych z podziałem na klasy (ha)	24
2.	Użytkowanie gruntów	24
3.	Charakterystyka złóż piasku i żwiru oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej	26
4.	Tereny leśne w gminie Szypliszki, dla których należy wyznaczyć w złożu kopaliny filar ochronny	27
5.	Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie w stacji meteorologicznej w Suwałkach	38
6.	Zadania ochronne Wigierskiego Parku Narodowego	46
7.	Natura 2000 Obszar „Puszcza Augustowska”	50
8.	Przedmiot ochrony i działania ochronne - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Jeleniewo (PLH200001)	54
9.	Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych w Gminie Szypliszki	57
10.	Ocena oddziaływań projektowanego przeznaczenia terenów na zakazy wynikające z funkcjonowania Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”	73
11.	Rodzaje oddziaływań na poszczególne elementy środowiska i obszar Natura 2000	74
12.	Rozwiązania minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko	77

